

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3328/2017. (XII. 8.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1942
3329/2017. (XII. 8.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	1956
3330/2017. (XII. 8.) AB végzés	jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítvány visszautasításáról.....	1962
3331/2017. (XII. 8.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	1966
3332/2017. (XII. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1971
3333/2017. (XII. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1975
3334/2017. (XII. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1980
3335/2017. (XII. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1983
3336/2017. (XII. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1986
3337/2017. (XII. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1989
3338/2017. (XII. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1994
3339/2017. (XII. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	1999
3340/2017. (XII. 8.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	2002

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3328/2017. (XII. 8.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.1222/2013/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó (Barkóczi Béla) jogi képviselője (dr. Sánta Szabolcs Miklós 1077 Budapest, Wesselényi u. 35. I./1.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyet 2014. május 28-án a Siófoki Városi Bíróságnak címezve postára adott.
- [2] Az ügy előzményeként az indítványozó előadta, hogy a Siófoki Városi Bíróságon magánvádló feljelentése alapján indult eljárás vele szemben 2 rendbeli, az 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 179. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) és b) pontjai szerint minősülő nagy nyilvánosság előtt, aljas indokból elkövetett rágalmozás vétsége miatt.
- [3] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a terhelt és a sértett (magánvádló) – utóbbi a bűncselekmény elkövetésekor a település hivatalban lévő polgármestere volt – a 2010-es önkormányzati választáson polgármester-jelöltként indultak. A választási kampányban, 2010. szeptember 28-án a terhelt egy választási füzetet jelentetett meg és juttatott el a község lakosaihoz, amelyben „2008. a botrányok éve!” alcím alatt az alábbiak szerepeltek:
- „Fatolvajlások
2008-ban a polgármester közel 100 m³ mennyiségben rövidítette meg a több mint 100 tulajdonos erdejét engedély nélkül. Mintegy 40 m³ tűzifát a rábízott falu vagyonából tulajdonított el illegálisan. [A polgármester neve] eltévedett, mint védekezésül elmondta. Önök, tisztelt [községnév]-iek, nem vennék sértésnek az ilyen gyermeteg védekezést?
Az erdőhatóság 2,7 millió Ft bírságot szabott ki annak ellenére, hogy [polgármester neve] minden anyagi felelősséget elvállalt, a megbüntetett alkalmazottját később magára hagyta. Nem árt tudni, meddig tart a barátság nála.
Ravatalozó
2008-ban újították fel a ravatalozót. 7,5 millió állami támogatással, 1,6 millió önrésszel. Szép az épület, nekem is tetszik. Az épület dicséri a tervezők és kivitelezők munkáját.
[Községnév]-i közmunkások is dolgoztak az építkezésen. Az elvégzett munkáért az önkormányzat munkabért nem vett fel, nem számolta fel az önkormányzat a keretösszeg terhére a saját tulajdonát képező beépített téglát sem. Az építkezés költségvetésében hagyott száz-ezernagyságú összegeket idegenek vették fel, többek között el nem végzett munkákért is.”

- [4] A Siófoki Városi Bíróság 2011. november 25-én kelt 2.B.548/2010/22. számú ítéletével az indítványozót az el-lene emelt vád alól felmentette.
- [5] A másodfokon eljáró Kaposvári Törvényszék 2012. március 21-én kelt 1.Bf.969/2011/6. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította azzal, hogy a becsület csorbítására alkalmas tények valóságtartalma tekintetében folytatott bizonyítást ki kell egészíteni.
- [6] A megismételt eljárásban a Siófoki Városi Bíróság 2012. október 30-án kelt, 4.B.113/2012/14. számú ítéletével az indítványozó bűnösségét a régi Btk. 179. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés a) és b) pontja szerint minősülő rágalmozás vétségében állapította meg, és ezért 250 000 Ft pénzbüntetésre ítélte.
- [7] A Kaposvári Törvényszék 2013. február 13-án jogerőre emelkedett 1.Bf.615/2012/8. számú végzésében az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta.
- [8] A Kúria 2014. március 10-én kelt, Bfv.I.1222/2013/4. számú végzésével a jogerős ítélet ellen benyújtott felülvizsgálati indítványt elutasította, illetve az első- és a másodfokú bíróság határozatát hatályában fenntartotta.
- [9] Az indítványozó alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Bfv.I.1222/2013/4. számú végzése, a Kaposvári Törvényszék 1.Bf.615/2012/8. számú végzése, valamint a Siófoki Városi Bíróság 4.B.113/2012/14. számú ítélete ellen.
- [10] 2. Az indítványozó szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánítás szabadságát azáltal, hogy megállapítják az aljas célból elkövetett rágalmozásért való büntetőjogi felelősségét egy választási kampányban, a helyi közügyekkel kapcsolatosan tett állításai miatt, amelyek valóságtartalmát nem tudta minden kétséget kizáróan bizonyítani.
- [11] Az indítványozó hivatkozott azokra az alkotmánybírósági határozatokra, amelyek álláspontja szerint az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése tekintetében az ügyszó kapcsolódnak [36/1994. (VI. 24.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), 57/2001. (XII. 5.) AB határozat, 7/2014. (III. 7.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.), 13/2014. (IV. 18.) AB határozat (a továbbiakban: Abh4.)]. Úgy vélte az indítványozó, hogy a Kúria támadott végzése és a jogerős ítélet ugyan az Abh4.-et megelőzően született, az abban kifejtett elvi tételeket azonban a támadott bírósági határozatokra is irányadóknak kell tekinteni, mivel azok az Alkotmánybíróság gyakorlatából már a bírósági határozatok hozatalakor is kiolvashatók voltak. Az indítványozó utalt továbbá az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) vonatkozó esetjogára is.
- [12] Kifejtette az indítványozó, hogy az Alkotmánybíróság több határozatában rögzítette a közhatalom gyakorlóinak a tevékenységüket érintő kritikákkal szembeni fokozott tűrés kötelezettségét [Abh1., 57/2001. (XII. 5.) AB határozat]. Ennek kapcsán hivatkozott az Abh4.-ben rögzített alkotmányos szempontrendszerre (tesztre), amelynek segítségével megítélhető, hogy mely közlések állnak összhangban az Alaptörvény rendelkezéseivel. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a kijelentések, amelyek miatt elítélték, a 2010-es önkormányzati választási kampányban hangzottak el, ahol a magánvádlóval együtt közszereplést vállaltak. A választási füzetben megfogalmazott kritika nem a polgármester magánéletét, hanem a tisztségviselését minősítette, és a stílusa mindennemű gyalázkodástól mentes volt, ezért a közügyekben történő véleménynyilvánítás magasabb szintű tűrés kötelezettségét igénylő védelmi körébe tartozik.
- [13] Az Abh4.-ben foglalt teszt további eleme annak eldöntése, hogy a közlés értékítéletnek vagy tényállításnak minősül-e. A bíróság az indítványozó véleménynyilvánítását tényállításnak tekintette, és elrendelte a valóság bizonyítását. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria által a valóságbizonyítás során megkövetelt bizonyosság szintjének az alátámasztása magánszemélyként számára aránytalan terhet jelentett. A bizonyítási teher megfordulása ugyanolyan terhet ró a magánszemélyre, mint az ügyészre, amely a magánszemélyre nézve aránytalan. Ezen aránytalanságnak lett az a következménye, hogy az indítványozónak nem sikerült az állításai valóságtartalmát megfelelően bizonyítani. Az indítványozó állítása szerint azonban azok az információk, amelyek a kijelentések alapjául szolgáltak „nem szóbeszédből, hanem hivatalos iratokból” származtak, így állításai nem lettek volna megalapozatlannak minősíthetők.
- [14] Az indítvány utalt arra, hogy a Kúria végzése azt a bírói gyakorlatot követte, amely szerint, ha az állított (híresztelt) tény tartalmi valósága tekintetében nem alakul ki a bíróság meggyőződése, akkor az elkövető büntetőjogi felelősségét meg kell állapítani. A bizonyítás sikertelenségének kockázata és a várható jogkövetkezmény alkalmas arra, hogy elbátortalanítsa a véleményét kinyilvánítani szándékozó személyt.
- [15] Hivatkozott az indítványozó az Abh1.-ben megfogalmazott alkotmányos követelményre is, amely alapján – értelmezése szerint – az elkövető csak akkor büntethető rágalmozás miatt, ha az állított tény valótlanságát a tuda-

ta átfogta. Az alapul szolgáló ügyben az indítványozó azzal védekezett, hogy tévedésben volt, mivel úgy vélte, hogy az általa állított tények a valóságnak megfelelnek.

- [16] Az indítványozó szerint az ügyében eljáró bíróságok helytelenül alkalmazták az Alkotmánybíróság által meghatározott fenti elveket és követelményeket. Ennek következtében a panaszja nemcsak a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének a megállapítására irányult, hanem „annak tisztázására is, hogy a rágalalmazási eljárásokban elrendelhető valóságbizonyításnak milyen alkotmányossági feltételeknek kell megfelelnie, amennyiben a közlés közügyeket érint.”
- [17] Az indítványozó mindezekre tekintettel kérte a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésben foglalt véleménynyilvánításhoz való jog megsértése miatt.
- [18] Előadta továbbá az indítványozó, hogy a jogerős ítélet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben biztosított tisztességes eljáráshoz, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésben foglalt védelemhez való jogát is sérti. Ezen sérelmeit az elsőfokú bírósági eljárásban lefolytatott bizonyítás hibáira és hiányosságaira alapította. Kifogásolta, hogy a valóság bizonyítása során az általa indítványozott bizonyítási cselekményeknek a bíróságok nem adtak helyt, előterjesztett bizonyítékait nem vizsgálták meg, a figyelembe vett bizonyítékok értékelésére a határozatok indokolásában nem tértek ki. Az indítványozó mindezekre tekintettel kérte a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes eljáráshoz, valamint XXVIII. cikk (3) bekezdésben szereplő védelemhez való jogainak sérelme miatt is.
- [19] 3. Az alkotmányjogi panasz miatt indult eljárásban az Alkotmánybíróság megkereste az igazságügyi minisztert, hogy fejtse ki az álláspontját a rágalalmazás esetében alkalmazható valóságbizonyítás jogintézmény szabályozásával kapcsolatban. Az igazságügyi miniszter álláspontja szerint megállapítható, hogy a bírói gyakorlatban érvényesül az Abh1.-ben foglalt alkotmányos követelmény. Érzékelhető azonban az is, hogy a büntetőjogi dogmatika és az Abh1.-ben foglalt alkotmányos követelmény nem teljesen egyeztethető össze. A bírói gyakorlat ezt az eltérést azzal oldotta fel, hogy a bűncselekmény jogellenességének körében vizsgálja az Abh1.-ben meghatározott alkotmányos követelményben foglalt feltételeket. A valóság bizonyításának jogintézménye és az Abh1.-ben foglalt alkotmányos követelmény tekintetében kialakult bírói gyakorlat megfelelő kereteket szolgáltatnak ahhoz, hogy a bíróságok mérlegelési jogkörük gyakorlása során a konkrét ügyekben az alkotmányos értékek közötti konfliktust az Alaptörvénnyel összhangban rendezzék.

II.

[20] Az Alkotmánybíróság eljárása során az alábbi jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe.

[21] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:

„IX. cikk (1) Mindenkinnek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez.”

[22] 2. A régi Btk. vonatkozó rendelkezései:

„Rágalmazás

179. § (1) Aki valakiről, más előtt, a becsület csorbítására alkalmas tényt állít vagy híresztel, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezést használ, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a rágalalmazást

a) aljas indokból vagy célból,

b) nagy nyilvánosság előtt,
c) jelentős érdeksérelmet okozva
követik el.”

„A valóság bizonyítása

182. § (1) A 179. §-ban [...] meghatározott bűncselekmények miatt nem büntethető az elkövető, ha a becsület csorbítására alkalmas tény valószínűsíthetően bizonyul.

(2) A valóság bizonyításának akkor van helye, ha a tény állítását, híresztelését, illetve az arra közvetlenül utaló kifejezés használatát a közérdek vagy bárkinek a jogos érdeke indokolta.”

III.

[23] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi vizsgálatát megelőzően lefolytatta az indítvány befogadására irányuló eljárást. Ennek eredményeként az Alkotmánybíróság arra a megállapításra jutott, hogy az indítvány összességében megfelel az Abtv.-ben a befogadással szemben támasztott követelményeknek, ezért 2015. június 1-jén döntést hozott az indítvány befogadásáról. A befogadási eljárásban az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette, hogy – tekintettel az indítványozó ellen folytatott büntetőeljárásra – a bírói gyakorlat a valóság bizonyításával és az ahhoz kapcsolódó következmények alkalmazásával összefüggésben megfelel-e azon szempontrendszernek, amely az Alaptörvény rendelkezéseiből – elsődlegesen a IX. cikk (1) bekezdéséből – és az Alkotmánybíróság ahhoz kapcsolódó gyakorlatából fakad.

[24] 2. Az indítványozó azon kifogásait, amelyek a jogerős ítélet megsemmisítését az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben biztosított tisztességes eljáráshoz való jog, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésben foglalt védelemhez való jog megsértése miatt kérték, az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálta. Ezen indítványi elemek vonatkozásában ugyanis az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a támadott ítéletek miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt két rendelkezésével. Tekintettel arra, hogy ezen indítványi elemek kapcsán érdemi vizsgálat lefolytatásának nem volt helye, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben a részében az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

IV.

[25] Az indítvány az alábbiak szerint nem megalapozott.

[26] Az indítványozó kifogása szerint a bíróságok a vele szemben lefolytatott büntetőeljárásban nem érvényesítették azt az alkotmányos szempontrendszert, amelyet az Alkotmánybíróság a közügyekben való véleménynyilvánítással összefüggésben kimunkált. Álláspontja szerint ennek volt az eredménye az, hogy a valóság bizonyításának a sikertelensége az indítványozó terhére esett, és a bíróságok rágalmozás miatt a büntetőjogi felelősségét megállapították.

[27] 1. Az indítvány vizsgálata során az Alkotmánybíróság áttekintette azt, hogy gyakorlata szerint hol húzódnak a véleménynyilvánítás szabadságának az alkotmányos korlátai, és azok alapján milyen követelmények támaszthatók a jogalkalmazással szemben a rágalmozás bűncselekménye miatt történő felelősségre vonás eseteiben. Ennek kapcsán az Alkotmánybíróság figyelemmel volt a hatályos büntető anyagi jogi és büntető eljárásjogi rendelkezésekre, valamint az érvényesülő bírósági gyakorlatra is.

[28] 1.1. A véleménynyilvánításhoz való jog érvényesülésének alkotmányos feltételeivel az Alkotmánybíróság már az Alaptörvény hatálybalépése előtt számos határozatában foglalkozott [lásd pl.: 48/1990. (IX. 26.) AB határozat, 30/1992. (V. 20.) AB határozat, 37/1992. (VI. 10.) AB határozat, 4/1993. (II. 12.) AB határozat, Abh1., 33/1998. (VI. 25.) AB határozat, 12/1999. (V. 21.) AB határozat, 18/2000. (VI. 6.) AB határozat, 34/2004. (IX. 28.), a továbbiakban: Abh2., 6/2007. (II. 27.) AB határozat, 34/2009. (III. 27.) AB határozat, 165/2011. (XII. 20.) AB határozat].

[29] Az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben – büntetőjogi kontextusban vizsgálva – első alkalommal állapította meg, hogy az alkotmányosan védett véleménynyilvánítás köre a közhatalmat gyakorló személyekkel, valamint a köz-

szereplő politikusokkal kapcsolatban tágabb, mint más személyek esetében. A döntésben ezért megsemmisítette a régi Btk.-nak a hatóság vagy hivatalos személy megsértése törvényi tényállását tartalmazó 232. §-át. Emellett alkotmányos követelményként állapította meg, hogy a rágalmozás és a becsületsértés tényállásokkal összefüggésben „a szabad véleménynyilvánításhoz való jog által alkotmányosan védett, így nem büntethető véleménynyilvánítás köre a közhatalmat gyakorló személyekkel és intézményekkel, valamint a közszereplő politikusokkal kapcsolatos véleménynyilvánítást tekintve tágabb legyen, mint más személyeknél. A hatóság vagy hivatalos személy, valamint a közszereplő politikus becsületének csorbítására alkalmas – e minőségére tekintettel tett –, értékítéletet kifejező véleménynyilvánítás alkotmányosan nem büntethető; a becsület csorbítására alkalmas tényállás, híresztelés, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata pedig csak akkor büntethető, ha a becsület csorbítására alkalmas tény állító, híresztelő, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló személy tudta, hogy a közlése lényegét tekintve valótlan vagy azért nem tudott annak valótlanágáról, mert a hivatása vagy foglalkozása alapján reá irányadó szabályok szerint – az adott állítás tárgyára, a közlés eszközére és címzettjeire tekintettel – elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztotta” (Abh1., ABH 1994, 219.).

- [30] 1.2. Az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezéseinek 5. pontja megállapította a korábbi, az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően hozott alkotmánybírósági határozatoknak a hatályvesztését. Az Alkotmánybíróság ezért – a 13/2013. (VI. 17.) AB határozat Indokolása [26]–[34] bekezdéseiben foglalt szempontok alapján – az Abh3.-ban és az Abh4.-ben felülvizsgálta a közügyek gyakorlásával összefüggő véleménynyilvánításhoz való jogra vonatkozó korábbi gyakorlatát és rögzítette az azzal összefüggésben érvényesítendő legfontosabb alapelveket.
- [31] Az Abh3.-ban az Alkotmánybíróság összevetette az Alkotmány és az Alaptörvény szólás- és sajtószabadsággal kapcsolatos rendelkezéseit. Az Alkotmánybíróság a lefolytatott vizsgálat alapján megállapította, hogy „az Alaptörvény megerősítette az alkotmánybírósági gyakorlatban kialakult azt az értelmezést, mely szerint a szólás- és sajtószabadság kettős igazolással bír, azaz az egyéni önkifejezés, illetve a politikai közösség demokratikus működése szempontjából egyaránt kulcsfontosságú. Az Alaptörvényben megerősített kettős igazolás pedig azt jelenti, hogy a véleményszabadságnak az alapjogok körében elfoglalt kiténtetett helyére vonatkozó értelmezés is változatlanul érvényes” (Abh3., Indokolás [23]). Hozzátette továbbá az Alkotmánybíróság: „[a] szólásszabadság értelmezésére vonatkozó érvek felhasználhatóságát [...] az sem rontja le, hogy az Alaptörvény IX. cikkének szövege további különbségeket mutat a szabad véleménynyilvánításra vonatkozó korábbi alkotmányszöveghez képest, és e különbségek közül a IX. cikk (4) bekezdése kifejezetten a személyiségvédelem körébe tartozik. Az Alaptörvény negyedik módosításával hatálybalépett rendelkezés szerint a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére. Az Alkotmánybíróság szólásszabadság-értelmezésének ugyanakkor kezdettől fogva sarokköve volt az, hogy mások emberi méltósága a véleményszabadság korlátja lehet” (Abh3., Indokolás [24]).
- [32] Fenntartotta az Alkotmánybíróság az Abh1.-től kezdődően a gyakorlatában jelenlévő azon általános tételt, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága meghatározott esetekben szélesebb körben érvényesül, és a véleménnyel érintettek magasabb túrés kötelezettséget telepít. Ezen esetek meghatározásával összefüggésben az Abh3.-ban azt hangsúlyozta az Alkotmánybíróság, hogy nem a véleménynyilvánítással érintettek személyi, közszereplői minősége a mérvadó. A véleménynyilvánítás köre akkor szélesebb, ha a véleményt tartalmazó közlés a közügyek vitatására vonatkozik. Eszerint „[a] közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit” (Abh3., Indokolás [47]).
- [33] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint – az Abh3. elfogadását követően – tehát a véleménynyilvánítás kapcsán érvényesítendő fokozott védelmet elsődlegesen az alapozza meg, ha a vélemény bármilyen módon a közügyek megvitatása során a közéleti vita részeként hangzott el. Abban az esetben pedig, ha megállapítható, hogy a vizsgált közlés a közügyek megvitatásához kapcsolódik, függetlenül attól, hogy az érintett személy közhatalmat gyakorló vagy más státuszú személy, az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése alapján az átlagosnál fokozottabb túrés kötelezettség terheli a vele szemben megfogalmazott kritikával, bírálattal szemben.
- [34] 1.3. Az Alkotmánybíróság az Abh4.-ben folytatta a véleményszabadsághoz kapcsolódó szempontrendszer kidolgozását, és a korábbi határozatokban foglalt elvek felülvizsgálatát. Az Abh4. előtt túlnyomórészt normakontroll típusú, vagyis jogszabályi rendelkezés alkotmány-ellenességét, illetve alaptörvény-ellenességét vizsgáló eljárásokban fogalmazta meg az Alkotmánybíróság ezeket az elveket. Az Abh4.-ben alkalmazta első alkalommal a gyakorlatában formált szempontokat egy bírói döntés alkotmányossági felülvizsgálata során. E szempontok

meghatározásakor az Alkotmánybíróság kifejezetten támaszkodott a nemzetközi jogvédelmi mechanizmusok – különösen az EJEB – gyakorlatára.

- [35] Az Abh4.-ben – összhangban az Abh3.-ban tett megállapításaival – az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy „[a] nyilvános közlés megítélése során elsőként arról szükséges dönteni, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben” (Abh4., Indokolás [39]).
- [36] Az Alkotmánybíróság a közügyek fogalmát nem kívánta meghatározni, mert a bíróságokra bízta annak megítélését, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, vagy a közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e. Az Alkotmánybíróság a bírói mérlegeléshez kizárólag szempontokat adott. Eszerint „elsődlegesen a közlés megjelenésének módját, körülményeit és a vélemény tárgyát, kontextusát szükséges figyelembe venni. Így a közlést érintően vizsgálni kell a médium típusát, a közlés apropóját adó eseményt, illetve az arra érkező reakciókat és az adott közlésnek ebben a folyamatban játszott szerepét. További szempontként szükséges értékelni a kijelentés tartalmát, stílusát, illetve a közlés aktualitását, valamint célját. Amennyiben e körülmények értékelésével az állapítható meg, hogy a közlés a közügyek szabad vitatását érinti, úgy a közlés automatikusan a véleménynyilvánítási szabadság nyújtotta magasabb szintű oltalmat élvezi. Az ilyen közlés ugyanis a közhatalom és a közhatalmat gyakorlók ellenőrzésének, ellenőrizhetőségének egyik legfőbb garanciája, amely egy plurális alapokra épülő társadalom demokratikus és nyílt működéséhez nélkülözhetetlen követelmény” (Abh4., Indokolás [39]).
- [37] Rögzítette továbbá az Alkotmánybíróság, hogy amennyiben a bíróság megállapítja, hogy a közlés közügyben történt, akkor ezt követően abban szükséges döntenie, hogy a közlés értékítéletnek vagy tényállításnak tekinthető-e (Abh4., Indokolás [40]).
- [38] Az Alkotmánybíróság ebben a vonatkozásban sem kívánta korlátozni a bíróságok mérlegelési szabadságát az értékítélet vagy a tényállítás részletes fogalmi elemeinek meghatározásával, csupán azt rögzítette, hogy „[a]z értékítéletekkel szemben a tényállítások mindig olyan konkrétumokat tartalmaznak, amelyek valósága bizonyítás útján igazolható, ellenőrizhető” (Abh4., Indokolás [41]).
- [39] Az Alkotmánybíróság meghatározta továbbá az értékítéletek és a tényállítások tekintetében a megengedhető tolerancia határait is. Eszerint a véleményszabadság „nem védelmezi a közéleti vitában kifejtett véleményt sem, ha az abban megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlésében öltenek testet. [...] [A] közügyeket érintő véleménynyilvánítás szabadsága a valóban bizonyult tények tekintetében korlátlanul, míg a hamis tény állításával vagy híresztelésével szemben már csak akkor véd, ha a híresztelő nem tudott a hamisságról és a foglalkozása által megkívánt körültekintést sem mulasztotta el” (Abh4., Indokolás [39]–[41]).
- [40] 1.4. Az Alkotmánybíróság szerint a védett véleménynyilvánítás szabályainak alkalmazása során az első lépés annak meghatározása, hogy a vita tárgya a közügyekre vonatkozik-e, és az érintett személy státusza továbbra is az ehhez szükséges mérlegelési szempontrendszer eleme. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában is érzékelhető, hogy az Abh1.-ben nevesített személyi minőség – a közhatalom gyakorlói és a közszereplő politikusok – és ehhez képest az Abh4.-ben rögzített, a közügyekben folytatott vitához kapcsolódó jellegből fakadó minőség különböző határozatokban egyaránt elsődleges szempontként jelenik meg.
- [41] Az Alkotmánybíróság az 1/2015. (I. 16.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh5.) alkotmányjogi panasz alapján vizsgálta az érintett személy közszereplői minőségét. Az Alkotmánybíróság az Abh5.-ben a fokozott tūrés kötelezettséget és a csökkentett méltóságvédelmet újra a közszereplői minőséggel és nem az alapul fekvő ügy közügy jellegével kapcsolta össze {Abh5., Indokolás [39]}. Az Alkotmánybíróság ezen határozatában is utalt ugyanakkor az Abh3.-ban és az Abh4.-ben rögzített gyakorlatára, amely a közéleti jelleget (közügyet) és a nem az érintett személy státuszát helyezi az értékelés középpontjába.
- [42] Az Alkotmánybíróság a jövőre nézve ismételten hangsúlyozza, hogy a kiemelten védett véleménynyilvánítás eseteinek a meghatározásában a bírósági értékelés első lépcsője annak megállapítása, hogy a közlés a közügyekben történő megszólalást jelent-e. Az Alkotmánybíróság az Abh4.-ben ennek megállapításához a szükséges szempontokat már rögzítette. Ezen felül további szempontként szolgálhat a bíróságok számára a vita jellegének mérlegelése során az is, ha a közlés közszereplőre vonatkozik. Az érintett személy közszereplői státusza ugyanis meghatározó jelentőséggel bírhat annak megítélésében, hogy a közlés közügyben történt-e. A közszereplői minőség azonban kizárólag az ügy jellegének vizsgálata keretében alapozhatja meg a véleménynyilvánítás általánostól eltérő, kiemelt védelmét.

- [43] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében tehát a kiemelten védett véleménynyilvánítás körében a vélemény alapjául szolgáló ügy jellegének (közügy – nem közügy) a megállapításához a bíróság a véleménnyel érintett személy státuszát, közszereplői minőségét is vizsgálat tárgyává teheti.
- [44] 2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy a közügyekben történő véleménynyilvánítás esetében a hazai büntetőjogi szabályozás alapján milyen büntetőjogi védelem vehető igénybe.
- [45] A hazai büntető anyagi jogi szabályozás a becsületet és a jó hírnevet több tényállás segítségével oltalmazza, amelyek közül a közéleti szólás során elhangzott, becsületsértő értékítéletet tartalmazó vélemények a becsületsértés [rég. Btk. 180. §, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 227. §], míg a tényállításnak minősülő becsületsértő kijelentések a rágalmazás (rég. Btk. 179. §, Btk. 226. §) körébe esnek.
- [46] A rágalmazás törvényi tényállása szerint a bűncselekmény becsületsértő tény állításával, híresztelésével, vagy ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használatával (a továbbiakban együtt: tényállítás) követhető el. A törvényi tényállásnak nem eleme sem a tény valóságtartalma, sem pedig az elkövető tudattartalmának a vizsgálata abból a szempontból, hogy tudott-e a tény valótlanágáról.
- [47] A valóságtartalom ugyan nem a törvényi tényállás eleme, de a Btk. ahhoz kapcsolódóan – büntethetőséget kizáró okként – megengedi a valóság bizonyítását. A hazai büntetőjog a Csemegi-kódex óta tartalmaz a rágalmazás (valamint a becsületsértés és a kegyeletsértés) tekintetében a valóság bizonyítására irányuló szabályokat (pl. 1878. évi V. törvénycikk 263. §, 1961. évi V. tv. 269. §, rég. Btk. 182. §, Btk. 229. §). Eszerint nem büntethető az elkövető, ha a becsület csorbítására alkalmas tény valóban bizonyul [rég. Btk. 182. § (1) bekezdés, Btk. 229. § (1) bekezdés]. Ezen büntethetőséget kizáró ok megteremtésével a jogalkotó a való tények állítását részesíti védelemben. A kimentési lehetőség biztosítása feltételhez kötött, mert a valóság bizonyítása csak közérdek vagy jogos magánérdek fennállása esetén rendelhető el. A bírói gyakorlat a valóságbizonyítás fogalma alatt a tény valóságtartalma tekintetében lefolytatott bizonyítást érti (pl. EBH2015. B. 29., EBH2014 B. 16., EBH, BH2016. 105., BH2015. 323.).
- [48] A valóságbizonyítás nemzetközileg elfogadott jogi megoldás, más európai államokban is alkalmazzák. Az Európa Tanács (a továbbiakban: ET) jelentése szerint a szervezet 47 tagországának egyharmadában – amelyben az Európai Unió egyes tagországai is szerepelnek – alkalmazznak olyan büntetőjogi rendelkezést, amely szerint a tények valóságtartalma, a közérdeknek, illetve a jóhiszeműségnek a bizonyításával az elkövető kimentheti magát (ET Emberi Jogi és Jogi Igazgatóságának CDMSI(2012)Misc11 számú jelentése, 7–8. oldal). Az EJEB a *McVicar kontra Egyesült Királyság* ügyben rögzítette, hogy az a jogi megoldás, amely a bizonyítási terhet a szólásszabadságot gyakorló terhelte telepíti, nem ellentétes az EJEE 10. cikkével [*McVicar kontra Egyesült Királyság*, (46311/99), 2002. május 7-i ítélet, 83–87. pontok].
- [49] A valóság bizonyítása a régi és a hatályos Btk.-ban egyaránt rögzített anyagi jogi jogintézmény, amelynek lényegi büntető eljárásjogi következménye a bizonyítási terhek megfordulása. A bizonyítási terhek a büntetőeljárás egyik legfontosabb alapelveiből, az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésében rögzített ártatlanság vélelméből vezethető le. A Be. ennek megfelelően rögzíti, hogy „[a] vád bizonyítása a vádlót terheli” [Be. 4. § (1) bekezdés].
- [50] A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) a rágalmazás esetén lehetővé teszi, hogy a sértett mérlegelje a büntetőeljárással együtt járó terhek, illetve a bizonyítás sikertelenségéből a személyére háruló negatív következmények vállalását. A büntetőeljárás jogi rendelkezései szerint ezért az ilyen típusú bűncselekmények főszabály szerint magánvád alapján üldözendők [Be. 52. § (1) bekezdés]. Rágalmazás esetén kizárólag akkor képviseli az ügyész a vádat, ha a cselekményt hivatalos személy sérelmére, hivatalos eljárása alatt, illetve emiatt, vagy a hatóság sérelmére hivatalos működésével összefüggésben követték el [Be. 52. § (4) bekezdés]. A vád képviselőjének általános bizonyítási kötelezettsége azonban nemcsak a közvédelem, hanem a magánvédelem eljárásban is fennáll (666/B/2003. AB határozat, ABH 2010, 1299, 1302.).
- [51] A valóságbizonyítás a vádlóra háruló általános bizonyítási kötelezettség alól jelent kivételt. Az állított tény egyik jellemzőjét, annak valóságát ugyanis nem a magánvádlónak vagy az ügyésznek, hanem a terhelteknek kell bizonyítani. Ez pedig azzal a következménnyel jár, hogy amennyiben a bizonyítás sikertelen, annak a következményeit a terhelte fogja viselni. A bírói gyakorlat szerint amennyiben tehát a tény valóságtartalma tekintetében a bíróság meggyőződése nem alakul ki, sor kerül a terhelte bűnösségének a megállapítására (EBH2014. B. 16., Indokolás [31], BH2000. 285.).
- [52] Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy a véleménynyilvánítással összefüggő alkotmányos szempontrendszer hogyan érvényesül a büntetőjogi szabályozásban és a bírói gyakorlatban.

- [53] 3.1. Az állított tény való vagy valótlan volta a büntetőjogi szabályozás értelmében nem eleme a rágalmozás törvényi tényállásának. A tény valótlanágát tehát a büntetőeljárásban nem kell bizonyítani. A tényállás ezen sajátosságából az Abh1. azt a következtetést vonta le, hogy a rágalmozás a valótlanág vélelmén alapul (Abh1., ABH1994. 219, 232.). A valóságbizonyítás sikeressége esetén ez a vélelem automatikusan „megdől”. Ha a tény való voltát a védelem kétséget kizáróan bizonyítani tudja, a terhelt mentesül a büntetőjogi felelősség alól, egyébként a valótlanág vélelme következtében a bíróság a terhelt bűnösségét megállapítja.
- [54] Az Abh1.-ben megfogalmazott és az Abh4. által megerősített alkotmányos követelmény szerint ugyanakkor a közügyek megvitatása során elhangzott közlés folytán rágalmozás miatt indult büntetőeljárásban nem a tény való voltát, hanem annak valótlanágát kell bebizonyítani a terhelt bűnösségének a megállapításához. Az alkotmányos követelmény értelmében ugyanis a becsület csorbítására alkalmas tényállítás, híresztelés, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló kifejezés használata csak akkor büntethető, ha a becsület csorbítására alkalmas tény állító, híresztelő, illetve ilyen tényre közvetlenül utaló személy tudta, hogy a közlése lényegét tekintve valótlan vagy azért nem tudott annak valótlanágáról, mert a tőle elvárható figyelmet vagy körültekintést elmulasztotta (Abh1., ABH1994, 219.). Az alkotmányos követelmény szerint tehát a terhelt büntetőjogi felelőssége megállapításának csak akkor van helye, ha a tény bizonyítottan valótlan és a valótlanágáról a terhelt tudott. Ennek kimondásával a rágalmozás tényállásában foglaltakhoz képest eltérő szempontrendszer állított fel az Alkotmánybíróság.
- [55] A bírói gyakorlat nem érvényesítette következetesen az Abh1.-ben megfogalmazott alkotmányos elvárást. A Legfelsőbb Bíróság, majd a Kúria több határozatában rögzítette ugyanis, hogy csak az állított (híresztelt) tény bizonyított valósága zárja ki a büntethetőséget, vagyis, ha az állított vagy híresztelt tény tartalmi valósága tekintetében nem alakul ki az eljáró bíróság meggyőződése, az elkövető büntetőjogi felelősségét meg kell állapítani (BH2000. 285., EBH2014. B.16., Indokolás [31]).
- [56] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy az ártatlanság vélelme a büntető felelősség elbírálása során a döntésre jogosított részéről a megalapozott bizonyítás kötelezettségét is magában foglalja. Mindez egyben garanciális jelentőségű akadályát képezi annak, hogy az eljárás alá vont személy a felelősség megállapításával járó hátrányos jogkövetkezményeket a felelősségének megállapítása nélkül szenvedje el {legutóbb: 30/2014. (IX. 30) AB határozat, Indokolás [56]; 26/B/1998. AB határozat, ABH 2003, 1202, 1206.} Az ártatlanság vélelmének a következménye, hogy a büntetőeljárásban a bizonyítási teher nem a terheltre, hanem a büntető ügyekben eljáró hatóságokra hárul. A hatóságok bizonyítási kötelezettsége pedig nem merül ki a bűnösségre vonatkozó tények feltárásában és értékelésében. A terhelt büntetőjogi felelősségét (bűnösségét) csak akkor állapíthatja meg jogerős bírói ítélet, ha az kétséget kizáróan bizonyítást nyert {30/2014. (IX. 30) AB határozat, Indokolás [56]; 1284/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 562, 563.; 1406/B/1991, ABH 1992, 497, 502.; 26/1999. (IX. 8.) AB határozat, ABH 1999, 265, 271.; 1234/B/1995. AB határozat, ABH 1999, 524, 527–528.}. Ezen alkotmányos elvek alapján a Be. tételesen is rögzíti, hogy a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére [Be. 4. § (2) bekezdés].
- [57] Az Abh1.-ben megfogalmazott és az Abh4.-ben megerősített alkotmányos elvekből tehát az következik, hogy a közügyekben folytatott vitában elhangzó tények valótlanágát a büntetőeljárásban bizonyítani kell. Amennyiben a tény valótlanága nem bizonyosodik be, abban az esetben értelemszerűen nem bizonyítható az sem, hogy a valótlanágáról a terhelt tudott, vagy ebben a tekintetben gondatlanság terheli.
- [58] 3.2. A büntetőjogi szabályozásra figyelemmel az Alkotmánybíróság az Abh1.-ben rögzített és az Abh4.-ben megerősített alkotmányos szempontrendszer egy további eleme tekintetében is szükségesnek tartotta, hogy rögzítse az értelmezésre irányadó szempontokat.
- [59] Az Abh4. értelmében „a közügyeket érintő véleménynyilvánítás szabadsága a valónak bizonyult tények tekintetében korlátlanul, míg a hamis tény állításával vagy híresztelésével szemben már csak akkor véd, ha a híresztelő nem tudott a hamisságról és a foglalkozása által megkívánt körültekintést sem mulasztotta el.” (Abh4., Indokolás [41]). A megfogalmazott alkotmányos elv tehát az elkövető szándékos vagy gondatlanul megvalósított magatartása esetén is megengedte a szankcionálást.
- [60] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor egy korábbi eljárásában, amelyben szintén a rágalmozás bűncselekményéhez kapcsolódó alkotmányossági vizsgálatot folytatott, eltérő következtetésre jutott. Az Abh2. indokolásában – az országgyűlési képviselők jogállásáról szóló törvény rendelkezése alapján – az Alkotmánybíróság kifejezetten utalt rá, hogy a régi Btk.-ban büntetni rendelt becsületsértés és rágalmozás törvényi tényállásokat az Abh1.-ben megállapított, „és jelen határozatban tovább részletezett alkotmányos tartalommal kell” a joggyakorlatban

- alkalmazni (Abh2., ABH 2004, 490, 500.). Az Abh2.-ben mutatott rá először az Alkotmánybíróság, hogy a rágalmazás bűncselekménye kizárólag szándékosan követhető el, gondatlan elkövetési alakzat a régi Btk.-ban nem volt (rég. Btk. 179. §) (Abh2., ABH2004 490, 501.). Ennek következtében a közügyekben történő véleménynyilvánítás abszolút határát az Abh2. szerint az országgyűlési képviselők esetében a tudatosan állított hamis és becsületsértő tények képezték.
- [61] A rágalmazás törvényi tényállása a hatályos Btk.-ban (Btk. 226. §) sem változott, tehát a bűncselekmény csak szándékosan követhető el. A jogalkotó a gondatlan elkövetést a hatályos büntetőjogi rendelkezés szerint sem rendeli szankcionálni.
- [62] Az Alkotmánybíróság az Abh4.-ben folytatott felülvizsgálat során az Abh1.-ben megfogalmazott szempontrendszer hívtá fel és tekintette irányadónak, figyelmen kívül hagyta ugyanakkor az Abh2.-ben rögzített elvi tételeket. Így a rágalmazás elkövetése tekintetében a gondatlan alakzatot – az Abh1. alkotmányos követelményében rögzített formában – továbbra is fenntartotta.
- [63] Az Alkotmánybíróság különös jelentőséget tulajdonított annak, hogy a jogalkotó a hatályos Btk.-ban sem rendeli büntetni a rágalmazás bűncselekmény gondatlan alakzatát. Erre, valamint az Abh2. Indokolásában kifejtettek tekintettel megállapította: a rágalmazás gondatlansággal is megvalósítható alakzatához kapcsolódó alkotmányos elvárás a továbbiakban nem tartható fenn.
- [64] 3.3. Az Alkotmánybíróság mindezeket követően azt is megvizsgálta, hogy az ismertetett alkotmányos szempontrendszer egyes elemei hogyan érvényesülnek a bíróságok gyakorlatában. A kérdés megítélésének azért is van kiemelt jelentősége, mert jelen alkotmánybíróági eljárás az Abtv. 27. §-án alapul, tehát egyedi bírósági döntés vizsgálatára irányul.
- [65] Az Abh1. azon megállapítása, hogy a közéleti szereplők tekintetében a valós tények feltárását – még ha azok alkalmasak is e személyek társadalmi megbecsülésének csorbítására – minden esetben közérdekűnek kell tekinteni, a bírói gyakorlatban következetesen érvényesül (BH1998. 412.; EBH1999. 87.; BH2000. 285.; EBH2014. B.16., Indokolás [29]). Jelen van továbbá a bírói gyakorlatban az Abh1. rendelkező részében meghatározott alkotmányos követelmény is. Az EBH2005. 1193. számú elvi határozat alapjául szolgáló ügyben például a bíróság alkalmazta az Abh1. rendelkező részében rögzített alkotmányos követelményt, annak is a gondatlan elkövetést megállapító elemét, és erre alapítva megállapította a terhelt bűnösségét.
- [66] Az EBH2005. 1289. számú elvi bírósági határozatban a bíróság figyelemmel volt ugyan az Abh1. alkotmányos követelményére, az irányadó anyagi jogi rendelkezésekkel ugyanakkor nem tartotta azt együtt alkalmazhatónak. Megállapította ugyanis, hogy a Btk. a rágalmazást csak szándékos elkövetés esetén rendeli büntetni. Hiába követeli meg tehát az alkotmányos követelmény a gondatlan elkövetés esetén is a felelősségre vonást, arra a Btk. alapján nincs lehetőség.
- [67] Nem alkalmazta viszont az alkotmányos követelményt a bíróság a BH2011. 186. számú eseti döntés alapjául szolgáló eljárásban sem.
- [68] A hivatkozott bírósági döntések jól mutatják, hogy a bírói gyakorlatban nem érvényesülnek következetesen az alkotmányos szempontrendszer egyes elemei. Ezeket a bíróságok több esetben figyelmen kívül hagyták, míg máskor arra hívták fel a figyelmet, hogy az adott követelmény a Btk. rendelkezéseivel együttesen eleve nem alkalmazható.
- [69] 4. A kiemelten védett véleménynyilvánítás érvényesítésére szolgáló alkotmányos szempontrendszer alkalmazása – így a rágalmazás tényállás gondatlan alakzatának a kiemelése az alkotmányos szempontrendszerből – a büntetőjogi felelősségre vonás körét szűkítheti. Ezáltal egyrészt a közügyekben történő véleménynyilvánításhoz való jog szélesebb körű érvényesülését biztosítja, másrészt ugyanakkor a rágalmazás tényállás által védett alapvető jogok: az emberi méltósághoz, valamint a jó hírnévhez való jogok érvényesülését korlátozza. Ilyen vetületben a véleménynyilvánításhoz, valamint az emberi méltósághoz és a jó hírnévhez való jogok egymással versengő alapjogok. Ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányos szempontrendszer alkalmazásának a hatását tekintettel az emberi méltósághoz és a jó hírnévhez való jog érvényesülésére.
- [70] 4.1. Az Alaptörvény II. cikke az emberi méltósághoz való jogot garantálja, míg a VI. cikk (1) bekezdése a magánszféra védelmét biztosítja. Az Alaptörvény II. cikke által garantált emberi méltósághoz való jog és az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében biztosított magánszférához való jog között különösen szoros a kapcsolat. Az Alaptörvény II. cikke megalapozza a magánszféra érinthetetlen területének a védelmét. Ez a terület mentes

minden állami beavatkozástól, mivel ez az emberi méltóság alapja. Az Alaptörvény értelmében a magánszféra védelme azonban nem szűkül le az Alaptörvény II. cikke által is védett belső vagy intimszférára, hanem kiterjed a tágabb értelemben vett magánszférára (kapcsolattartás), illetve arra a térbeli szférára is, amelyben a magán- és családi élet kibontakozik (otthon). Ezen túlmenően önálló védelmet élvez az egyén életéről alkotott kép is (jó hírnévhez való jog) [32/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [82]–[84]].

- [71] Az Alaptörvény negyedik módosítása a IX. cikk (4) bekezdésének 2013. április 1-jén hatálybalépett beiktatásával a véleménynyilvánítás joga tekintetében rögzítette, hogy az nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére és ezzel a rendelkezéssel a közszereplők méltóságvédelmét is megerősítette. Az Abh3. és az Abh4. azáltal, hogy a védett véleménynyilvánítás szabályainak alkalmazását nem a közszereplői minőséghez, hanem a vita tárgyához (közügy) kötötte, lényegében ennek az alaptörvényi elvárásnak tett eleget. Hiszen nem a személy státusza áll ettől kezdve a vizsgálati szempontrendszer központjában, tehát a közszereplői minőség önmagában és feltétlenül nem eredményezheti azt, hogy az adott ügyben a csökkentett méltóságvédelem szabályai az irányadók. A közszereplővel kapcsolatos azon közlések ugyanis, amelyeknek a közügyekkel való összefüggése, közéleti vonatkozása nem állapítható meg, nem indokolják a védett szolás szabályainak alkalmazását.
- [72] Az Abh1.-hez képest az Abh3. és az Abh4. ugyanakkor a védett véleménynyilvánítás eseteinek a körét kiszélesítette, mivel az emberi méltósághoz való jogot sértő értékítéletek tilalmát a legszűkebb, még indokolt körre, az emberi státuszt kétségbe vonó közlésekre korlátozta.
- [73] A tényállítások tekintetében azonban az Alkotmánybíróság ilyen pontosítást eddig nem tett, csak fenntartotta az Abh1.-ben rögzített szempontrendszert, vagyis a védett véleménynyilvánítás határát a tudatosan vagy a foglalkozás, illetve a hivatás szabályainak az elmulasztásával – gondatlan magatartással – közölt hamis tények állításában határozta meg.
- [74] A tényállításokkal összefüggésben is indokolt, hogy az Alkotmánybíróság megvizsgálja, hol húzódnak azon megengedett közlés határai, amely az emberi méltóságot és az abból származó jó hírnévhez való jogot még a közügyek megvitatása során sem sértheti. Ezt mérlegelve a jelen döntésben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az összefoglalt alkotmányos szempontrendszer alapján a védett véleménynyilvánítás szabályai a valótlan tényállításokra nem terjednek ki. A valótlan tények tudatos állítása ugyanolyan szélsőséges magatartás, mint az értékítéletek tekintetében az emberi státusz tagadása, ezért indokolt, hogy a büntetőjogi védelem *ultima ratio*-ként a sértett rendelkezésére álljon.
- [75] 4.2. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a közügyekben történő véleménynyilvánítás tekintetében a büntetőjogi védelem – mint *ultima ratio* – a szélsőséges magatartások szankcionálására korlátozódik. Az Alkotmánybíróság ebben a tekintetben rámutat arra is, hogy a védett véleménynyilvánítás dekriminalizációja az európai országok körében régóta érvényesülő tendencia. Az alkotmányos védelem büntetőjogi intenzitását elemezve az Alkotmánybíróság már az Abh1.-ben rögzítette, hogy az európai országokban egyértelműen tapasztalható trend a büntetőjogi eszközök háttérbe szorulása a közügyek területén történő véleménynyilvánítás tekintetében (ABH 1994, 219, 224.). Ez a törekvés az azóta eltelt időszakban változatlanul érzékelhető. Az ET több esetben foglalkozott a rágalmozás és a véleménynyilvánítási szabadság összefüggésének kérdésével, különös tekintettel a sajtó jogaira és a felelősségére. Az ET Parlamenti Közgyűlése a rágalmozás dekriminalizációjáról szóló, 2007-ben hozott határozatában kezdeményezte, hogy a jogalkotás pontosabban definiálja a rágalmozás fogalmát, továbbá inkább a polgári jog biztosítson hatékony jogvédelmet a rágalmozással érintett személyek emberi méltóságának megóvására [Resolution 1577(2007)]. Az ET által 2012-ben készített jelentés szerint a rágalmozás büntetőjogi szankcionálása az ET tagállamok jogrendszerének jellemző vonása maradt, de egyértelmű tendencia érzékelhető a büntetőjogi szankciók eltörlése és az enyhébb büntetések kiszabása irányában [ET Emberi Jogi és Jogigazgatóságának CDMSI(2012)Misc11 számú jelentése, 7–8. oldal].
- [76] Az EJEB számos ítéletében foglalkozott a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozásával. Az Alkotmánybíróság az EJEB erre vonatkozó gyakorlatát az Abh4.-ben már részletesen áttekintette (Abh4., Indokolás [34]–[38]). Jelen alkotmányjogi panasz tekintetében az Alkotmánybíróság kizárólag az EJEB magyar ügyekben folytatott gyakorlatát vette alapul. Eszerint a nemzetközi bíróság több esetben hangsúlyozta, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 10. cikkének (véleménynyilvánítás szabadsága) 2. pontja „kevés teret enged politikai szónoklatok és közérdekű kérdésekkel kapcsolatos viták korlátozására” [Karsai kontra Magyarország, (5380/07), 2009. december 1., 35. pont]. Ennek ellenére az eset konkrét körülményeitől

függően az EJEB sem tartja az EJEE 10. cikkébe ütközőnek a büntetőjogi szankció arányos alkalmazását [Szima kontra Magyarország, (29723/11), 2012. október 9., 31–32. pontok].

- [77] A nemzetközi tendenciák arra mutatnak, hogy az európai államok nem a büntetőjog, hanem inkább más jogágak segítségével biztosítják a méltóságvédelmet, és ezáltal nagyobb teret engednek a közügyekben történő véleménynyilvánításhoz való jognak.
- [78] 4.3. A büntetőjogi szankció elrettentő, stigmatizáló hatása a véleménynyilvánítás tekintetében komoly visszatartó hatást gyakorolhat. Ennek következtében az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a közügyekben történő véleménynyilvánítás büntetőjogi eszközökkel történő korlátozásának fenntartása kizárólag azokkal a legsúlyosabb esetekkel szemben nyújthat oltalmat, amikor a közölt vélemény alkotmányos jogot sért vagy a jogsérelem veszélye közvetlenül jelen van (Abh4., Indokolás [30]). A méltóságvédelem azonban nemcsak a büntetőjog szabályain keresztül érvényesül.
- [79] Az emberi méltósághoz fűződő jog alkotmányos védelme a hazai jogban különböző jogágak által párhuzamosan, akár egyidejűleg biztosított igényérvényesítési rendszeren keresztül valósul meg. Az Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint „[a] büntetőjogi szabályozás, bár a sértett személyét, becsületét védi, azt a társadalom egy tagjának sérelmeként, a társadalom által elítélendő, az egész társadalomra veszélyes cselekményként fogja fel, és a szankcionálás elsősorban az erkölcsi elégtételt, valamint a prevenciót szolgálja. Az egyén pedig éppen azért mond le bizonyos egyéni jogainak korlátlan gyakorlásáról, hogy adott esetben az őt [ért] sérelemért a társadalom útján vehessen elégtételt, a társadalom megvédje őt. A polgári jogi szabályozás ugyan szintén nem kívánatosnak tekinti a személyiségi jogok sérelmét, azonban alapvetően a sértő magatartás abba-hagyása, illetve a sértett kártalanítása a cél. [...] A személyiségi jogok alkotmányos védelme ugyanis a különböző jogágak által párhuzamosan, akár egyidejűleg biztosított igényérvényesítési rendszeren keresztül valósul meg” (Abh5., Indokolás [44]).
- [80] 5. A fentiek alapján – saját gyakorlatának pontosítása és a bírósági gyakorlat számára adott egyértelmű szempontrendszer kialakítása érdekében – az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy szükséges felülmérlegelnie és a jövőre nézve összefoglalnia a közügyekben folytatott vitákkal összefüggő véleménynyilvánítás alkotmányos garanciarendszerének az elemeit.
- [81] Az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlata értelmében – a véleménynyilvánítás korlátozásának a közügyek megvitatása során az egyéb esetekhez mérten szűkebb teret enged. Ezt a megközelítést juttatta érvényre az Alkotmánybíróság az emberi méltóság védelme érdekében a véleménynyilvánítás korlátozására szolgáló büntetőjogi eszközöket érintően már az Abh1. alkotmányos követelményének a meghatározásakor, majd tartotta fenn az Alaptörvény hatálybalépését követően hozott döntéseiben is.
- [82] A védett véleménynyilvánítás és a fokozott tūrés kötelezettség eseteit meghatározó alkotmányos szempontrendszer értelmében a bíróságnak először azt kell vizsgálnia, hogy a sérelmezett közlés közügyekben való megszólalást, vagy a közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e. A vizsgálat alkotmányos szempontrendszerét az Alkotmánybíróság az Abh4.-ben már rögzítette (összefoglalva: Abh4., Indokolás [39]). Az érintett személy közszereplői státusza ebben a körben, ezen szempontrendszer részeként kap jelentőséget. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint közszereplőnek tekinti a közhatalom gyakorlóit és a közszereplő politikusokat (pl. Abh1., Indokolás [31]). A közszereplői minőség meghatározása ugyanakkor konkrét esetekben az eljáró bíróságok feladata. A személyiség közismertsége, véleményformáló szerepe az ügy jellegének, a közügyekben folytatott vitához kapcsolódó minőségének a megítéléséhez ad újabb támpontot. A véleménynyilvánítás korlátainak a meghatározásakor a vizsgálat központi kérdése azonban változatlanul az, hogy az érintett személy tekintetében tett közlés közügynek minősül-e. Amennyiben pedig a közlés a közügyben való megszólalásnak minősül, egyfelől a védett szólás, másfelől pedig a csökkentett méltóságvédelem (tūrés kötelezettség) alkotmányos szabályai vonatkoznak rá.
- [83] Az alkotmányos teszt további eleme a tényállítás és az értékítélet elhatárolása, amelyhez az Alkotmánybíróság szintén az Abh4.-ben adott támpontot. (Abh4., Indokolás [40]–[41]) Ezeket az Alkotmánybíróság a jövőre nézve irányadónak és változatlanul alkalmazandónak tekinti.
- [84] Az alkotmányos szempontrendszert ugyanakkor az Alkotmánybíróság a tényállítások kapcsán érvényesülő alkotmányos védelem határát érintően jelen döntésében az alábbiak szerint pontosította. Az emberi méltósághoz való jog védelmének és a véleménynyilvánításhoz való jog korlátozásának a büntetőjogi eszköze a tényállításnak minősülő kijelentések esetén a hazai büntetőjogban a rágalmazás. A tényállás gondatlansággal is megvaló-

vetésének a megállapítását – meghatározó alkotmányos szempontokat a fentiek értelmében a kampányidőszakban elhangzott közlésekre is alkalmazni kell, mivel a választási kampány szerves része a közügyek megvitatásának. Az alapügyben eljáró bíróságok így helyesen ismerték fel, hogy a konkrét véleménynyilvánítás a közügyek megvitatása során elhangzott tényállítást tartalmazott.

- [94] Az indítványozónak a büntetőeljárásban elrendelt és lefolytatott valóságbizonyítással kapcsolatos kifogásait érintően az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [95] A közügyek megvitatása keretében a valótlan tények állítása a véleménynyilvánítással összefüggő – fent összefoglalt – alkotmányos szempontrendszer értelmében nem von maga után automatikusan büntetőjogi felelősségre vonást. A közéleti szólás gyakorlója tehát adott esetben akkor is beszélhet visszaélésekről, ha nem tudja azokat bizonyítani. A valótlannak bizonyuló tényközlés esetén ugyanis az alkotmányos szempontrendszer alapján a hangsúly az elkövetőnek a valótlansággal kapcsolatos tudattartalmára helyeződik át (v.ö.: Abh4., Indokolás [41]; Abh1., Rendelkező rész 3. pont, ABH 1994, 219.)
- [96] Az alkotmányjogi panaszban bemutatott bűncselekmény elkövetésének idején az Abh1. volt hatályban. Eszerint a rágalmozás tényállása a valótlanság vélelmén alapul. A tény valóságtartalmának bizonyításával ez a vélelem megdönthető, a valóság bizonyításával a terhelt mentesül a büntetőjogi felelősségre vonás alól. A valóság bizonyításának a sikertelensége ugyanakkor – a fent kifejtett alkotmányos szempontrendszer értelmében – a közügyek megvitatása során elhangzott tényállítás esetén nem elegendő a terhelt büntetőjogi felelősségének a megállapításához. Az Abh1.-ben meghatározott alkotmányos követelmény alapján a büntetőjogi felelősségre vonáshoz arra is szükség van, hogy a büntetőeljárásban bizonyosságot nyerjen: a terhelt tudott arról, hogy valótlan az a becsületsértő tény, amelyet állított, híresztelt, vagy amelyre utaló kifejezést használt (v.ö.: Abh4., Indokolás [41]; Abh1., rendelkező rész 3. pont, ABH 1994, 219.) Ez a valóságbizonyítás közbejöttével érvényesül a bírói gyakorlatban.
- [97] A jelen alkotmánybírósági eljárás alapjául szolgáló bírósági eljárásban az elsőfokú bíróság a büntetőjogi felelősség megállapítását arra alapította, hogy a terhelt mind a fakivágás, mind pedig a ravatalozó építése tekintetében tisztában volt a tényekkel, mert számos eseménynél bizonyíthatóan jelen volt, illetve a hatósági határozatokat ismerte, így a szándéka valótlán tényközlésre irányult.
- [98] Az Alkotmánybíróság ezért úgy ítélte meg, hogy az elsőfokú bíróság felismerte az ügy alapjogi relevanciáját, érvényesítette a közügyek vitatásával összefüggő, magasabb szintű alkotmányos védelem garanciáit, és döntését az arra vonatkozó alkotmányos követelménnyel összhangban hozta meg. Mivel a másodfokú bíróság – bár eltérő indokkal – az elsőfokú ítéletet helyben hagyta, majd a Kúria a felülvizsgálati eljárásban az alsóbb fokú bíróságok ítéletét hatályában fenntartotta, az Alkotmánybíróság nem látott alapot arra, hogy a jogerős döntést megsemmisítse. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése tekintetében elutasította.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [99] Az alkotmányjogi panasz elutasítását támogatom, nem értek azonban egyet a döntés indokolásának azokkal az elemeivel, amelyek ellentétesek a büntetőjog sok évtizeden keresztül töretlen, kialakult dogmatikájával. E körben hivatkozom a *dr. Belovics Ervin – dr. Molnár Gábor – dr. Sinku Pál: Büntetőjog – Különös rész* című tankönyvében (HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft Budapest 2001, 163.) kifejtettekre: „7. A rágalmazás csak szándékosan követhető el. A bűncselekmény megvalósulhat azonban mind egyenes, mind eshetőleges szándékkal. Ebből következően az elkövető tudatának át kell fognia a más előtti elkövetést, a tényállítás, híresztelés, becsület csorbítására alkalmas voltát, ugyanakkor azonban közömbös a tények valóságtudata, vagyis, hogy az állított, híresztelt tény valóságát, illetve valótlanságát ismerte-e, illetve, hogy az elkövető a tény valósága vagy valótlansága tekintetében tévedésben volt-e. A bűncselekmény megvalósulása szempontjából nincs jelentősége az elkövető jó vagy rosszhiszeműségének sem”.
- [100] E dogmatikai gyakorlat folyamatosságát támasztja alá, hogy már az 1968-ban kiadott kommentár is ugyanígy közelítette meg a fenti kérdést a rágalmazás tekintetében: „[a] bűntett csak szándékosan követhető el. Az elkövető szándékának át kell fognia magatartásának a becsület csorbítására alkalmas jellegét. Nem eleme a szándéknak a tényállítás, híresztelés, stb. valótlanságának a tudata”. (In: A büntető törvénykönyv kommentárja, II. kötet; Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Budapest 1968, 1299.)

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1270/2014.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3329/2017. (XII. 8.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Pécsi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.139/2016/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján 2017. április 21-én alkotmányjogi panaszt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz, és kérte – a Pécsi Járásbíróság 17.B.586/2014/26. számú ítéletére kiterjedően – a Pécsi Törvényszék 2.Bf.139/2016/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és a megsemmisítését.
- [2] Az indítványozót a Siklósi Járási Ügyészség B.1009/2013/11. számú vádiratában 2 rendbeli, a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 180. § (1) bekezdés *a*) és *b*) pontjában meghatározott folytatólagosan elkövetett becsületsértés vétségével vádolta.
- [3] Az elsőfokú ítéletben megállapított tényállás szerint az indítványozónak a sértettekkel – a polgármesterrel és a főjegyzővel – több vitás ügye volt a lakóhelye szerinti helyi önkormányzat polgármesteri hivatalának a működése, az önkormányzati testület üléseinek nyilvánossága és azokon történő részvétel kapcsán. Az indítványozó 2013. június 24-én 22 óra 8 perckor a főjegyzőnek emailen levelet küldött a vitájukkal kapcsolatban és ebben a levélben a következő mondat szerepelt: „Önről ismét kiderült, hogy egy hazudozó aljas hitvány ember, olyan ná lett mint a polgármester.” Az indítványozó egy weboldalt üzemeltetett, amelyre ezt a levelet feltöltötte, majd 2013. július 18-án a polgármesteri hivatalban kinyomtatva is leadta azt két másik levéllel együtt, amelynek címzésében a jegyzőt „törvénytípró” jelzővel illette (1. tényállás).
- [4] Az indítványozó 2013. augusztus 13-án és október 20-án a polgármesternek újabb leveleket írt az önkormányzati képviselőtestület ülésén történő részvétel céljából, illetve az egyik önkormányzati képviselő elleni összeférhetlenségi eljárás kezdeményezése érdekében. A levelek címzésében a polgármester megszólítását szintén „törvénytípró” jelzővel látta el (2. tényállás). Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a levelekben alkalmazott megszólítást a polgármesteri hivatal dolgozói látták és olvasták.
- [5] A Pécsi Járásbíróság 2016. március 9-én kelt, 17.B.586/2014/26. számú ítéletében az indítványozót bűnösnek mondta ki 2 rendbeli, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 227. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés *a*) és *b*) pontja szerint minősülő becsületsértés vétségében, amely miatt 150 000 Ft pénzbüntetésre ítélte.
- [6] A Pécsi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.139/2016/10. számú, 2017. január 5-én kelt végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

- [7] 2. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírósági határozatok sértik az indítványozónak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánításhoz való jogát.
- [8] Az indítvány ismerteti azon alkotmányos elveket, amelyeket az Alkotmánybíróság – a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh1.), valamint a 13/2014. (IV. 18.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) – a közügyekkel kapcsolatos véleménynyilvánítás tekintetében rögzített. Az indítványozó felhívja a figyelmet arra, hogy az Abh1.-ben megfogalmazott alkotmányos követelmény alapján a védett véleménynyilvánítás feltétele, hogy a véleményt a sértett közhatalom-gyakorló, illetve közszereplői minőségére figyelemmel fogalmazzák meg. Ebben az esetben az alkotmányos követelmény szerint a véleménynyilvánítás nem büntethető. Az indítványozó szövegszerűen idézi az Abh2. azon megfogalmazását, amely szerint a közéleti vitában kifejtett vélemény nem élvez alkotmányos védelmet abban az esetben, ha az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsúrlésében ölt testet (Abh2., Indokolás [40]).
- [9] Az indítványozó értelmezése szerint az emberi méltóság korlátozhatatlan magváig hatoló becsületsértő értékítélet szükségképpen az emberi és nem a közszereplői mivoltában minősíti a sértettet, vagyis a véleménynyilvánítás ezen korlátozása csak akkor állhat fenn, ha az inkriminált értékítélet nem hozható tárgyi összefüggésbe az érintett közügyekben vállalt szerepével. A közügyekben történő véleménynyilvánítás esetén ezért az indítványozó alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tartja egy olyan szempontrendszernek a meghatározását, amelynek alapján megítélhető, hogy az emberi státusz korlátozhatatlan magvának sérelme milyen esetben áll fenn. Álláspontja szerint ugyanis jelen ügyben ilyen szempontrendszer hiányában az eljáró bíróságok nem tudták racionális okfejtéssel alátámasztani, hogy az inkriminált vélemény miért vezetett a büntetőjogi felelősségre vonáshoz. Ezen okfejtés nélkül pedig – az indítványozó szerint – alappal vetődik fel a bírói jogértelmezés önkényessége, amely az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenességet eredményezett.
- [10] Az indítványozó 2017. október 31-én az Alkotmánybírósághoz érkezett beadványában az alkotmányjogi panaszát kiegészítette. Az indítványban megjelölt alaptörvényi cikkeken túlmenően a támadott ítélet az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdését (tisztességes hatósági eljáráshoz való jog), valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését (tisztességes bírósági eljáráshoz való jog) is sérti. Az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozatára és az Emberi Jogok Európai Bíróságának (EJEB) az Európai Emberi Jogi Egyezmény (EJEE) 6. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó esetjogára hivatkozva kifogásolja, hogy az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésben megfogalmazott egyes észrevételeire és indítványaira a másodfokú határozat indokolásában a bíróság nem tért ki.

II.

- [11] Az Alkotmánybíróság eljárása során az alábbi jogszabályi rendelkezéseket vette figyelembe.
- [12] 1. Az Alaptörvénynek az alkotmányjogi panaszban hivatkozott rendelkezései:
- „IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”
- [13] 2. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (Btk.) rendelkezései:
- „227. § (1) Aki a 226. §-ban meghatározottakon kívül mással szemben
- a) a sértett munkakörének ellátásával, közmegbízatásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben vagy
- b) nagy nyilvánosság előtt
- a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. [...]”

III.

- [14] 1. Az Alkotmánybíróságnak először azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [15] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címez-

ve. Az elsőfokú bíróság tájékoztatása szerint a Pécsi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bf.139/2016/10. számú végzését 2017. január 13. és 17. között tértivevény nélkül postázták, így nem állapítható meg, hogy az indítványozó vagy a jogi képviselője mikor vette át. Az alkotmányjogi panasz szerint az indítványozó a másodfokú végzést 2017. január 24-én vette át. Az alkotmányjogi panasz 2017. március 24-én érkezett az első fokon eljáró bírósághoz. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján rögzíti, hogy a panaszt határidőben benyújtották.

- [16] 2. Az alkotmányjogi panasz részben eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, az indítványokkal szemben támasztott követelményeknek, mivel tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [az Abtv. 27. §]; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [IX. cikk (1) bekezdés].
- [17] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának kiegészítésében hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének a sérelmére is. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási hatósági eljárás vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét, így a panasszal támadott bírósági határozatok és ezen alaptörvényi rendelkezés között nincs összefüggés. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ennek következtében a panasznak ez az eleme érdemben nem vizsgálható [pl. 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6], 3122/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [12] és 3124/2017. (V. 30.) AB végzés, Indokolás [13]].
- [18] Az indítvány megjelöli a támadott bírósági határozatokat (Pécsi Járásbíróság 17.B.586/2014/26. számú ítélet, Pécsi Törvényszék 2.Bf.139/2016/10. számú végzés), az alapjogi sérelemre vonatkozó indokolást és kifejezett kérelmet terjeszt elő arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a felsorolt határozatok alaptörvényellenességét és semmisítse meg azokat.
- [19] Az Abtv. 27. § a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az alapul szolgáló büntető ügyben az indítványozó terhelt volt, így nemcsak az alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultnak, hanem egyben érintettnek is tekinthető.
- [20] Az Abtv. 27. § b) pontjában foglaltak szerint a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy a jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [21] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az indítványozó a jogerős másodfokú bírósági határozat ellen nyújtotta be panaszát és ezt követően további rendes jogorvoslat nem állt rendelkezésére. Az Ügyrend 32. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § b) pontjában foglalt jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Alkotmánybíróság ennek alapján megállapította, hogy az indítvány a befogadáshoz szükséges ezen feltételnek is eleget tett.
- [22] 3. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [23] Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltétele, hogy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [24] Az indítvány szerint az eljáró bíróság nem tett eleget az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt indokolási kötelezettségének, mert nem tért ki az indítványozó fellebbezésében idézett minden adatra és tényre (pl. az indítványozó szerint a sértettek hivatali hatalmukkal visszaéltek, illetve az egyik sértett hamis tanúzást követett el, valamint az önkormányzat törvénytelenül működött).
- [25] Az Alkotmánybíróság szerint megállapítható azonban, hogy az eljáró bíróságok a határozataikban számot adtak az érdemi döntést alátámasztó lényeges érvekről. Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]]. Az Alkotmánybíróság ezért ebben a vonatkozásban az érdemi vizsgálatot mellőzte.
- [26] Az Ügyrend 31. § (6) bekezdése lehetővé teszi, hogy az előadó alkotmánybíró a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozat-tervezetet terjesszen a testület elé.

- [27] A bírói döntés vizsgálata során az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette azt, hogy a közügyekben elhangzó közlés milyen esetben valósíthatja meg az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérést.

IV.

- [28] Az indítvány nem megalapozott.
- [29] 1. Az indítvány javasolja, hogy az Alkotmánybíróság határozza meg azokat a szempontokat, amelyek alapján eldönthető, hogy milyen esetek tartoznak ebbe a körbe. Az indítványozó véleménye szerint ugyanis csak ilyen szempontrendszer alapján tudja az eljáró bíróság indokolni azt, hogy miért vezet az adott vélemény kifejtése büntetőjogi felelősségre vonáshoz.
- [30] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a védett véleménynyilvánítás körének a meghatározásához szükséges alkotmányos szempontokat már rögzítette. A következetes alkotmánybírói gyakorlat szerint az ilyen ügyekben a bíróságnak először abban a kérdésben kell döntenie – az Abh2.-ben rögzített szempontok mérlegelése alapján –, hogy az adott közlés a közügyekben való megszólalást, a közérdekű vitában kifejtett álláspontot tükröz-e, vagyis a közügyek szabad vitatásával áll-e összefüggésben (Abh2., Indokolás [39]).
- [31] Az alkotmányos teszt alapján a bíróságnak a második lépésben azt kell eldöntenie, hogy a közlés tényállításnak vagy értékítéletnek minősül-e. A közügyeket érintő értékítéletek szabad folyása biztosított, hiszen a tényállítással szemben az értékítéletek közös sajátossága, hogy igazságtartalmuk nem ellenőrizhető és nem igazolható. A közhatalom, illetve a közhatalmat gyakorlók ellenőrzése és a közvélemény tájékoztatása, figyelmének felhívása érdekében pedig bizonyos fokú túlzást, provokációt is magukban foglalhatnak. Az értékítéletekkel szemben a tényállítások mindig olyan konkrétumokat tartalmaznak, amelyek valósága bizonyítás útján igazolható, ellenőrizhető (Abh2., Indokolás [40]–[41]).
- [32] A véleményszabadság határa a mások emberi méltóságából fakadó becsület és jó hírnév védelme. Vagyis a véleményszabadság már nem nyújt védelmet az olyan öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső, így a magán-, vagy családi élettel kapcsolatos közlésekkel szemben, amelyek célja pusztán megaláztatás, illetve a bántó vagy sértő kifejezések használata, vagy más jogsérelem okozása. Ezen kívül nem védelmezi a közéleti vitában kifejtett véleményt sem, ha az abban megfogalmazottak az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértik, így az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsméréseben öltenek testet (Abh2., Indokolás [40]).
- [33] A közügyek megvitatása során kifejtett vélemény határa tehát az emberi méltóság korlátozhatatlan magjának sérelme, az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérése. Az indítványozó álláspontja szerint az Alkotmánybíróságnak ahhoz kellene további szempontokat meghatároznia, hogy ez az esetkör milyen ismervek alapján határozható meg.
- [34] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a konkrét jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság kizárólag az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki (legutóbb pl. 3274/2017. (X. 19.) AB végzés, Indokolás [31]). Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánításhoz való jog tekintetében a bírói mérlegeléshez szükséges alkotmányos szempontrendszert, az alkotmányos alapelveket már meghatározta (Abh2., Indokolás [39]–[41]). Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy a védett véleménynyilvánítás határának átlépése akkor valósul meg, amikor az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérést tartalmazza a közölt vélemény.
- [35] Az így megállapított alkotmányos keretet a bírói gyakorlat töltötte ki tartalommal. A Kúria nyilvános döntéseiből megismerhető bírói gyakorlat a gyalázkodás összefoglaló elnevezést használja az emberi méltóság korlátozhatatlan magját sértő, a védett véleménynyilvánítás határait túllépő esetekre (EBH2017. B.11., Indokolás [41]). Annak megítélése során, hogy az adott közlés vagy véleménynyilvánítás gyalázkodó jellegű-e, a bíróság – az eset összes körülményének a figyelembe vétele alapján – különösen a közlés célját vizsgálja. A bírói gyakorlat különbséget tesz a kritikai és a sértő, megaláztató célú véleménynyilvánítások között. A közügyekben elhangzó véleménynyilvánítás hangvétele, kifejezésmódja nyelvtani értelmezés szerint adott esetben lehet rendkívül durva, trágár vagy alpári, amennyiben azonban az ilyen, nem vitásan sértő, bántó kifejezések használata indokolt (mert pl. egy kritizált műsor színvonalának a szemléltetésére szolgál), akkor a védett véleménynyilvánítás szabályai alapján a jogi felelősségre vonás nem szükséges (pl. EBH2011. 2408.). Ezzel szemben a véleményközlő személy a nyelvi értelmezés alapján egyébként nem durva tartalmú, de bántó jellegű kifejezések alkalmazásával is átlépheti a védett véleménynyilvánítás határát, ha az öncélú sértést szolgál. Amennyiben az eset körülményei azt támasztják alá, hogy a közlés nem a közügyekben folyó vitát és a bírálatot szolgálja,

hanem a sértett emberi méltóságának a megsértésére irányul, illetve az indokolt bírálathoz elengedhetetlenül szükséges mértéken túlmenő, a becsületet objektíve sértő kijelentéseket tartalmaz, akkor a bíróságok a büntetőjog eszközeinek az alkalmazását is szükségesnek tartják (pl. BH1994. 300., EBH2017. B.11.).

- [36] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az alkotmánybírósági határozatokban meghatározott és az előzőekben összefoglalóan ismertetett teszt alapján a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozik annak megítélése, hogy a konkrét ügyben a véleményt közlő személy átlépte-e a védett véleménynyilvánítás határát.
- [37] 2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítványban előterjesztett érvek az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt véleménynyilvánításhoz való jog tekintetében alaptörvény-ellenességet alaposnak-e meg.
- [38] Az indítvány szerint a támadott bírói határozatok azért alaptörvény-ellenesek, mert az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlésének a megítéléséhez szükséges szempontok és az ezeken alapuló okfejtés hiányában a bírói jogértelmezés önkényessége alappal felvethető.
- [39] Az Alkotmánybíróság visszautal a védett véleménynyilvánítás meghatározásához szükséges és az előzőekben bemutatott alkotmányos szempontrendszerre. Eszerint annak megállapításához, hogy a közlést a védett véleménynyilvánítás szabályai alapján kell-e elbírálni, az első lépés annak a vizsgálata, hogy a közlés közügyekben történt-e.
- [40] Jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntető ügyben az elsőfokú bíróság az ítélet indokolásában arra a következtetésre jutott – hivatkozva az Abh1.-ben és az Abh2.-ben foglalt alkotmányos elvekre és ezt az indítvány sem vitatja –, hogy a polgármester és a helyi önkormányzat jegyzője közhatalmi jogosítványokkal rendelkezik, közszereplői minőségük megállapítható. A sérelmezett kijelentés a sértettek közszereplői minőségével összefüggésben történt egy olyan vitában, amely az önkormányzat üléseinek nyilvánosságával kapcsolatos kérdésekről szólt, vagyis a vita tárgya a közügyek körébe tartozik (elsőfokú ítélet 9. oldal 1. bekezdése, 13. oldal 2–5. bekezdések).
- [41] Az alkotmányos teszt második lépése annak eldöntése, hogy a véleménynyilvánítás értékítéletnek vagy tényállításnak minősül-e. Az elsőfokú bíróság a sérelmezett kifejezéseket – az alkotmányos teszt keretein belül, a bírói gyakorlatban rögzített további szempontok figyelembevételével – értékítéletnek minősítette (elsőfokú ítélet 13. oldal 3–4. bekezdések).
- [42] A közügyek vitájában értékítéletek formájában kifejezett vélemény határa az emberi méltóság korlátozhatatlan magvának a sérelme, amely az emberi státusz nyilvánvaló és súlyos becsmérlésében ölt testet (Abh2., Indokolás [40]). Jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárásban az elsőfokú bíróság úgy értékelte, hogy a „hazudozó, aljas, hitvány” szavak használatával az indítványozó „túllépte azt a mértéket”, amelyet a sértetteknek közéleti tevékenységük körében el kell viselniük (elsőfokú ítélet 13. oldal utolsó bekezdés).
- [43] Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárásban a bíróságok a védett véleménynyilvánítás alkotmányos szempontjait döntésük meghozatala során figyelembe vették és arról a határozatok indokolásában számot adtak.
- [44] Az Alkotmánybíróság emlékeztet továbbá arra, hogy az eljáró bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó kérdés annak a megítélése, hogy a terhelt által tett kijelentések az emberi méltósághoz való jog korlátozhatatlan magját képező emberi státuszt sértik-e vagy sem és ezt az eset összes körülményének a fényében dönthetik el. Az Alkotmánybíróság ismételten hangsúlyozza, hogy – kirívó alaptörvény-ellenesség hiányában – a hatásköre nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan – vélt vagy valós – jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, amely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható {pl. 3147/2016. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [23], 3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [45] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az indítványozó által állított alaptörvény-ellenesség nem áll fenn. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ennek következtében az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt, a véleménynyilvánítás szabadságához való jog vonatkozásában elutasította.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1038/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3330/2017. (XII. 8.) AB VÉGZÉSE

jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítvány visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának utólagos vizsgálata tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény 4. § (1) bekezdése a)–l) pontjai alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének e) pontja alapján 2015. október 19-én ötven országgyűlési képviselő jogszabály alaptörvény-ellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. Indítványukban azt kérték, hogy az Alkotmánybíróság – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 41. § (1) bekezdése alapján – állapítson meg alaptörvény-ellenességet amiatt, hogy a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény (a továbbiakban: Nvtv.) 4. § (1) bekezdésébe foglalt taxatív felsorolás ellentétes az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésével és 38. cikk (1) bekezdésével. Indítványozták továbbá, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés a) pontjában meghatározott hatáskörében eljárva, az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján jövőbeli hatállyal állapítsa meg a kifogásolt jogszabályi felsorolás alkalmazhatatlanságát és azt, hogy a jogalkotó a taxációt köteles úgy kiegészíteni, hogy azzal az Alaptörvény védelmének és a jogbiztonság követelményének eleget tegyen.
- [2] 2. Az alaptörvény-ellenesség megállapítását az indítványozók az alábbiak miatt kérték.
- [3] 2.1. Az Nvtv. II. fejezete a nemzeti vagyon fogalmkörébe tartozó egyes vagyontípusokat szabályozza; a 4. § (1) bekezdése a)–l) pontban kimerítő felsorolást ad az állam kizárólagos tulajdonának a köréről. Az állam tulajdonában lévő termőföld (vagy más elnevezéssel, a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény terminológiája szerint a mező- és erdőgazdasági hasznosítású föld) bár nemzeti vagyon, azonban nem tartozik az állam kizárólagos tulajdonába. Az indítványozók álláspontja szerint az Nvtv. 3. § (1) bekezdésének 5. és 6. pontjából az következik, hogy az állami tulajdonú föld nem tartozik sem az Nvtv. szerinti kincstári vagyon, sem a korlátozottan forgalomképes nemzeti vagyon körébe, a 18. pontból pedig az, hogy az állami földtulajdon a forgalomképesség szempontjából az állam üzleti vagyonának minősül. A Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Nfa.tv.) 18. § (1) bekezdésének a) pontja úgy rendelkezik, hogy a Nemzeti Földalapról Szervezetet (NFA) a Nemzeti Földalapba tartozó földrészletet nyilvános pályázat vagy árverés útján történő eladással hasznosítja. Az indítványozók mindebből azt a következtetést vonják le, hogy bár az állam földtulajdona nemzeti vagyon, ám az olyan üzleti vagyon, amelynek tulajdonát – főszabályként – másra át lehet ruházni.
- [4] 2.2. Az indítványozók álláspontja szerint az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből és 38. cikk (1) bekezdéséből az következik, hogy az állam tulajdonában lévő termőföldnek az állam kizárólagos tulajdonának a tárgyai közé kell tartoznia; az Nvtv. 4. § (1) bekezdése azért alaptörvény-ellenes, mert az állam kizárólagos tulajdonába tartozó vagyon taxatív felsorolásából kizárja az állam tulajdonában lévő termőföldet. Így az állam tulajdonában lévő termőföld az állam üzleti vagyona, általánosan forgalomképes tulajdoni tárgy.
- [5] Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése a termőföldet a természeti erőforrások között is kiemelten kezeli, és annak tulajdoni formájától függetlenül állapít meg alkotmányos követelményeket a védelmére és a fenntartására, valamint a jövő nemzedékek számára való megőrzésére vonatkozóan. Az Alaptörvény 38. cikk (1) bekezdése szól a nemzeti vagyon (ezen belül tehát az állami földtulajdon) kezeléséről és védelméről, melynek célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele. Az indítványozók rámutattak arra, hogy az állam földtulajdona korlátozott

mennyiségű, szűkösen rendelkezésre álló természeti erőforrás, amely öt év alatt az eladásokkal mintegy 116 ezer hektárral, megközelítően 2 millió hektárra csökkent. Nézetük szerint a termőföldből „a jövő nemzedékek szükségleteit csak úgy lehet kielégíteni, ha az állam azt mind természetföldrajzi tárgyként, a mai térmértéke szerint, mind pedig a tulajdoni formájában, tehát közvagyonként megőrzi, vagyis annak tulajdonjogát senki másra nem ruházza át”. Az Alaptörvény ugyanis sajátos alkotmányos kötelezettséget ró az államra: a földtulajdon mint nemzeti örökséget köteles a jövő nemzedékek számára megőrizni. „Ennek pedig, az egyetlen jogintézményi lehetősége az állami földtulajdon piaci forgalomképességének a törvényi kizárása, elidegenítésének a tilalma, amit a kizárólagos állami tulajdonná és államkincstári vagyonná minősítése garantálhat”. Az indítványozók szerint az előbbiekkal ellentétes, olyan alkotmányos jogértelmezés, amely eltekint az állami földtulajdonnak a jövő nemzedékek számára való megőrzésétől, kiüresíti az Alaptörvény e tárgyú rendelkezéseit [P] cikk (1) bekezdés és 38. cikk (1) bekezdés], és így azok „– a jogállami rendeltetésüket megtagadva – végre nem hajtható, üres deklarációvá válnának”.

- [6] 2.3. Az indítványozók nézete alapján az Alaptörvény fentiekben kifejtett értelmezését az állam földtulajdonosi jogállásának a magyar jogrend szerinti anyagi jogi szabályozása és a jogalanyiség tulajdonelmélete (az állam egyidejűleg kettős értelemben, egyrészt magánjogi, másrészt közjogi tulajdonos is) megalapozza. Bár az állam mint magánjogi földtulajdonos jogosult rendelkezni a tulajdonáról, így akár el is idegeníteni a földtulajdonát, ezt a jogát a közjogi tulajdonlás alapján az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében és 38. cikk (1) bekezdésében foglaltak felülírják és ténylegesen kizárják. Az Nvtv. 4. § (1) bekezdésében szereplő felsorolás, összefüggésben az Nvtv. 3. § (1) bekezdésének 18. pontjával, azért alaptörvény-ellenes, mert kizárólag az állam mint földtulajdonos magánjogi alanyiségével számol és eltekint a közjogi alanyiságból fakadó követelményektől. Az Nvtv. csak az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésében és 38. cikk (1) bekezdésében foglaltak hiányában minősíthetné ugyanis a termőföld tulajdonát üzleti vagyonnak.
- [7] 2.4. Az indítványozók álláspontja szerint az állami földtulajdon üzleti vagyonná nyilvánítása amiatt is alaptörvény-ellenes, mert az állami földvagyon korlátlan földpiacra juttatásával eltekint attól, hogy a tulajdonosi jogállás és a tulajdonszerzési igény eltérő jogvédelmi tárgyak. Az állam senkit sem köteles tulajdonhoz, vagy annak a részjogosítványaihoz juttatni. Indítványukban elismerték, hogy az Nvtv. nem kötelezi az államot földjének eladására, „tehát látszólag nem érinti a tulajdonosi önrendelkezését”. Azonban hozzátették: „[v]izont közvetve, a földeladás intézményesítésével ehhez ad törvényesnek álcázott utat, holott az Alaptörvény-ellenes és – nem cáfolhatóan – a közérdek súlyos sérelmére vezet”.
- [8] 2.5. Az indítványozók azért is különösen aggályosnak tartották az Nvtv. szabályozását, mert az eltekint az állami termőföldtulajdon XXI. századi közfunkcióitól, amelyeket az az üzleti vagyonná válással semmiképpen sem teljesíthet. Az Nvtv. az állam földtulajdonát a közérdek sérelmére korlátlanul kiszolgáltatja a tőke magánérdekű nyereségigényének, emiatt a termőföld társadalom- és gazdaság fenntartó rendeltetése nem érvényesülhet, és az Alkotmánybírók döntései által is védett közfunkcióinak teljesítését az állam nem biztosíthatja.
- [9] 2.6. Az indítványozók álláspontjukat összefoglalva hivatkoztak arra, hogy az Alaptörvény P) cikkéből és 38. cikkéből következően az állam alkotmányos felelőssége a földtulajdon nemzeti vagyonként és örökségként megőrzése a jövő nemzedékek számára, amelyet csak az államkincstári vagyonná minősítésével teljesíthet; az Nvtv. szövege viszont szemben áll ezzel.
- [10] Az indítványozók végül arra mutattak rá, hogy az Nvtv. hatálybalépése óta az állam a földtulajdonát folyamatosan értékesíti. Azok a jóhiszemű és visszterhes jogszerzők, akik az állami föld megvásárlásával magántulajdonhoz jutottak, alapjogi alkotmányos védelmet élveznek a földtulajdonuknak a megtartásához. Emiatt az Nvtv. vitatott rendelkezései a „hatálybalépésre visszamenő hatállyal nem semmisíthetőek meg, hanem ez csak a jövőre nézve lehet érvényes. Az Alaptörvény-ellenesség megszüntetését – álláspontunk szerint – a jogalkotó úgy teljesítheti, ha az Nvtv. 4. § (1) bekezdésében az állam kizárólagos tulajdonáról szóló taxáció vagyonelemei közé beiktatja az állam tulajdonában álló mező- és erdőgazdasági hasznosítású földet is, ami forgalomképtelen kincstári vagyon”.

- [11] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az absztrakt utólagos normakontrollra irányuló indítvány jogosulttól származik-e és az megfelel-e az Abtv. 52. § (1) (1b) bekezdésében foglalt, az indítvánnyal szemben támasztott törvényi követelményeknek.
- [12] Az indítványozók az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja és az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján kérték az Alkotmánybíróság eljárását. Az Alkotmánybíróság hatásköréiként megjelölték továbbá az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdésének a) pontját is.
- [13] Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pontja az alábbi rendelkezést tartalmazza: „[a]z Alkotmánybíróság [...] e) a Kormány, az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész vagy az alapvető jogok biztosa kezdeményezésére felülvizsgálja a jogszabályoknak az Alaptörvénnyel való összhangját; [...]”
- [14] Az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés a) alpontja értelmében: „[a]z Alkotmánybíróság a) a (2) bekezdés b), c) és e) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést; [...]”
- [15] Az Alkotmánybíróság a vizsgált esetben megállapította, hogy az indítványt az arra jogosultak terjesztették elő, figyelemmel arra, hogy az országgyűlés tagjainak a száma százkilencvenkilenc és ötven országgyűlési képviselő indítványozta az Alkotmánybíróság absztrakt utólagos normakontrollra irányuló eljárását. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében valamennyi az Alkotmánybírósághoz előterjesztett indítványnak határozott kérelmet kell tartalmazni. Az Abtv. 52. § (1) (1b) bekezdése a)–f) alpontjai sorolják fel azokat a konjunktív törvényi feltételeket, amelyek teljesülése estén az indítvány megfelel a határozott kérelem követelményének. Az Abtv. 52. § (1) (1b) bekezdésének f) alpontja értelmében az indítványozónak kifejezett kérelmet kell előterjesztenie a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére, illetve az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára.
- [16] Az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés a) alpontjának első fordulatóban foglalt absztrakt utólagos normakontroll hatáskörben [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) alpont] az Alkotmánybíróság megsemmisíti az alaptörvény-ellenes jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést, melyből következően az indítványozó kifejezett kérelmének is erre kell irányulni. Az Abtv. 41. § (1) bekezdése értelmében, ha az Alkotmánybíróság az Abtv. 24. § vagy a 25–26. § szerinti eljárásában a hatályos jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét megállapítja, a jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést teljesen vagy részben megsemmisíti.
- [17] A jelen ügyben az indítványozók absztrakt utólagos normakontroll indítványt [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés e) pont és Abtv. 41. § (1) bekezdés] terjesztettek az Alkotmánybíróság elé, ám ennek ellenére az Nvtv. 4. § (1) bekezdésének támadott törvényi taxációjában foglalt rendelkezések megsemmisítését kifejezetten nem indítványozták. Az indítványozók azt kérték az Alkotmánybíróságtól, hogy az Nvtv.-ben foglalt taxációnak az alkalmazhatatlanságát – jövőbeli hatállyal – határozza meg az Alkotmánybíróság, továbbá arra hivatkoztak, hogy a jövőben nem alkalmazható törvényi rendelkezések helyett a törvényalkotónak kell kiegészítenie a taxációt úgy, hogy azzal eleget tegyen az Alaptörvény védelmének és a jogbiztonság követelményének is. Az indítványozók az általuk állított alaptörvény-ellenesség jogkövetkezményeként – indítványuk összegezésében – az alábbi megállapítást tették: „[a]z Alaptörvény-ellenesség megszüntetését – álláspontunk szerint – a jogalkotó úgy teljesítheti, ha az Nvtv. 4. § (1) bekezdésében az állam kizárólagos tulajdonáról szóló taxáció vagyonelemei közé beiktatja az állam tulajdonában álló mező- és erdőgazdasági hasznosítású földet is, ami forgalomképtelen kincstári vagyon.”
- [18] Az indítvány tartalma alapján az Alkotmánybíróság megállapította továbbá azt is, hogy az indítványozók az Nvtv. 4. § (1) bekezdésének a)–l) pontjában foglalt taxációt azért tekintették ellentétesnek az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdésével és 38. cikk (1) bekezdésével, mert az álláspontjuk szerint annak következtében, hogy az állam tulajdonát képező kizárólagos tulajdoni tárgyak körében nem sorolja fel az állam tulajdonában álló mező- és erdőgazdasági hasznosítású földet, kizárja azokat az állam kizárólagos tulajdonából. Az indítványozók tehát nem az Nvtv. 4. § (1) bekezdésében foglalt taxáció egyes törvényi alpontjainak a tartalmi alaptörvény-ellenességében látták az alkotmányossági problémát, hanem a taxáció hiányos szabályozásában, ezért nem is terjesztettek elő határozott kérelmet azok megsemmisítésére. Ebből következően az indítványozók nem azt indokolták, hogy az Nvtv. 4. § (1) bekezdésének a)–l) alpontjai tartalmilag miért ellentétesek az Alaptörvény felhívott cikkeivel, hanem azt, hogy miért kellene a törvényalkotónak a támadott taxációt törvényi úton kiegészítenie az állam tulajdonában álló mező- és erdőgazdasági hasznosítású földek taxációba való beemelésével.
- [19] Az Abtv. 46. § (1) bekezdése szerint „[h]a az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére. Az Abtv. 46. § (2) bekezdésének

- c) pontja értelmében a jogalkotói feladat elmulasztásának minősül, ha a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata alapján az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására senki nem jogosult. Nem alkalmas az indítvány érdemi elbírálásra, ha nem tartalmaz világos kérelmet (*petitumot*) az alkalmazandó jogkövetkezményre, vagy olyan jogkövetkezmény alkalmazását kéri – mulasztásban megnyilvánuló alaptörvényellenesség megállapítása – amelynek indítványozására az indítványozó nem jogosult {Az irányadó gyakorlat vonatkozásában lásd: 3217/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [16]–[17], 3215/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [10], 3210/2014. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [5], 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [110]}.
- [20] Bár az indítványozók a vizsgált ügyben formálisan nem kérték mulasztás megállapítását, de az indítvány tartalma alapján – a fent kifejtettek szerint – az Nvtv. 4. § (1) bekezdésének, az abban foglalt taxációnak a törvényalkotó általi kiegészítésében jelölték meg az alaptörvény-ellenes helyzet felszámolását. Az Alkotmánybíróság megerősítve a fenti gyakorlatát a jelen ügyben is hangsúlyozza azt, hogy az Abtv. 46. § (1) és (2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható egyik lehetséges jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására az indítványozók nem jogosultak. Az Alkotmánybíróság a vizsgált ügyben rámutat továbbá arra is, hogy az Nvtv. 4. § (1) bekezdésében foglalt taxációnak az alkalmazhatatlanságát absztrakt utólagos normakontroll hatáskörben semmilyen időbeli hatállyal, így jövőbeni hatállyal sem mondhatja ki. Az Abtv. 45. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság egyedi ügyben bírói kezdeményezés vagy alkotmányjogi panasz alapján mondhat ki alkalmazási tilalmat, amennyiben az említett hatáskörökben eljárva megsemmisíti az egyedi ügyben alkalmazott jogszabályt.
- [21] Az Alkotmánybíróság a fent kifejtettek alapján megállapította, hogy az indítvány nem felelt meg az Abtv. 52. § (1) (1b) bekezdés *a*) és *f*) pontjában foglalt törvényi feltételeknek, ezért azt az Abtv. 64. § *a*) és *f*) pontja alapján érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: II/3094/2015.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3331/2017. (XII. 8.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezések tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 50/A. §-a, valamint 110/A. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezéseket visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény 53/C. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezéseket visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Pesti Központi Kerületi Bíróság bírója (a továbbiakban: indítványozó I.) az előtte folyamatban lévő haszonbérleti díj megállapítása iránti perben – a per egyidejű felfüggesztése mellett, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján – 26.P.87.419/2017/6. sorszámú végzésével bírói kezdeményezést terjesztett az Alkotmánybíróság elé. Ebben indítványozta a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény és a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény módosításáról szóló 2015. évi CCXX. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 1. §-a, 2. §-a és 3. §-a, a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (a továbbiakban: Fétv.) 50/A. §-a, valamint 110/A. §-a és a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (a továbbiakban: Ptké.) 53/C. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá a támadott jogszabályi rendelkezéseknek a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt a 26.P.87.419/2017. számon folyamatban lévő perben történő alkalmazása tilalmának elrendelését.
- [2] 2. A Szombathelyi Járásbíróság bírója (a továbbiakban: indítványozó II.) az előtte folyamatban lévő jognyilatkozat érvénytelenségének megállapítása iránti perben – a per egyidejű felfüggesztése mellett, az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján – 18.P.20.965/2017/4. sorszámú végzésével bírói kezdeményezést terjesztett az Alkotmánybíróság elé. Ebben indítványozta a Fétv. 50/A. §-a, valamint 110/A. §-a és a Ptké. 53/C. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, továbbá a támadott jogszabályi rendelkezéseknek a Szombathelyi Járásbíróság előtt a 18.P.20.965/2017. számon folyamatban lévő perben történő alkalmazása tilalmának elrendelését.
- [3] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványok tárgya azonos, ezért azokat az Abtv. 58. § (2) bekezdése és az Ügyrend 34. § (1) bekezdése alapján egyesítette és egy eljárásban bírálta el.
- [4] 3. Az indítványozó I. kezdeményezése alapjául szolgáló ügyben a felperes 2001. szeptember 6. napján mezőgazdasági földhaszonbérleti szerződést kötött az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt.-vel (a továbbiakban: ÁPV Rt.) és a Kincstári Vagyon Igazgatósággal (a továbbiakban: KVI) egy termőföld ingatlan haszonbérletére. A haszonbérleti szerződés hatálya 2002. január 1. napjával 50 éves időtartamra meghosszabbodott, így a haszonbérleti jogviszony 2051. szeptember 6. napjáig tart. Az alperes a perbeli ingatlan tulajdonjogát a Magyar Államtól adásvétel útján megszerezte, a tulajdonszerzéssel a haszonbérleti szerződésbe a jogelődök helyett az ingatlan vonatkozásában haszonbérbeadó tulajdonos félként belépett. Az alperes 2017. január 26. napján

kelt, a felperes részére 2017. január 31. napján kézbesített levelében – a 2017. gazdasági évre vonatkozóan – kezdeményezte az ingatlan felperes által fizetett haszonbérleti díjának a helyben szokásos piaci haszonbérleti díjra való emelését, amelyhez csatolta az általa megbízott szakértő szakvéleményét. A felperes a haszonbérleti díj módosítását nem fogadta el és keresetet terjesztett elő, amelyben elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az alperesnek a haszonbérleti díj emelésére vonatkozó kezdeményezése érvénytelen, ahhoz joghatás nem fűződik, továbbá az alperes levelébe foglalt ajánlat a felperes és az alperes közötti haszonbérleti szerződést nem módosította. Másodlagosan, amennyiben a bíróság ezt nem látta volna igazoltnak, a haszonbérleti díjnak a Fétv. 50/A. § (4) bekezdése alapján a szokásos piaci haszonbérleti díj összegében történő megállapítását kérte, az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésével egyidejűleg. Egyebekben a felperes kérte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését, a bírói kezdeményezéssel támadott jogszabályi rendelkezések alkotmányossági felülvizsgálata érdekében.

- [5] Az alperes érdemi ellenkérelmében a szokásos piaci haszonbérleti díj megállapítását nem ellenezte, azzal, hogy az általa készített szakvélemény alapján, az abban meghatározott összegben kérte megállapítani azt, a 2017-es gazdasági évtől kezdődően.
- [6] Az indítványozó I. ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [7] 4. Az indítványozó II. kezdeményezése alapjául szolgáló ügyben a felperes 2001. augusztus 31. napján mezőgazdasági földhaszonbérleti szerződést kötött az ÁPV Rt.-vel és a KVI-vel – több ingatlan vonatkozásában. A fenti földhaszonbérleti szerződés hatálya 2002. január 1. napjával 50 éves időtartamra meghosszabbodott, így a haszonbérleti jogviszony 2051. szeptember 6. napjáig tart. Az alperes adásvétel, illetve árverési vétel útján megszerezte a fenti ingatlanok tulajdonjogát. Az alperes a 2017. június 22. napján kelt felpereshez címzett levelével kezdeményezte a haszonbérleti szerződés módosítását a haszonbérletnek a kezdeményezéskor irányadó piaci haszonbérleti díj összegére való emelése érdekében. A felperes a 2017. június 27. napján kelt levelében arról értesítette az alperest, hogy a haszonbérleti díj emelésére irányuló kezdeményezését nem fogadja el.
- [8] A felperes kereseti kérelmet terjesztett elő az alperessel szemben a Szombathelyi Járásbíróságnál. Kérte, hogy a járásbíróság állapítsa meg, hogy az alperes haszonbérleti díj emelésére irányuló kezdeményezése érvénytelen, másodlagosan kérte, hogy a járásbíróság állapítsa meg a helyben szokásos piaci haszonbérleti díjat. Keresetlevelében a Fétv. 50/A. §-ára, valamint 110/A. §-ára és a Ptké. 53/C. §-ára hivatkozott. A felperes kérte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését.
- [9] Az indítványozó II. ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [10] 5. Az indítványozó I. álláspontja szerint a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Fftv.) – annak 71. §-a alapján – az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdése szerint sarkalatosnak minősül. Az Fftv. 70. § (1) bekezdése szerint a törvény hatálybalépése előtt megkötött és a földhasználati nyilvántartásba történő bejegyzés végett, az illetékes járási (fővárosi kerületi) hivatalhoz benyújtott haszonbérleti, feles bérleti, részesművelési, szívésségi földhasználati szerződések módosítására – a (2) bekezdés szerinti kivétellel – a törvény hatálybalépését megelőző napon hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni.
- [11] 5.1. Az indítványozó I. álláspontja szerint az Fftv. 70–71. §-a ellentétben áll a Módtv.-vel, amely lehetővé teszi a Fétv. 50/A. §-ának a perbeli jogviszonyra való alkalmazását, amely az Fftv. hatálybalépése előtti szerződésen alapul. Az Fftv. a fentiek szerint sarkalatos törvény. Az Fftv.-től eltérően a Módtv. egyszerű többséggel elfogadott jogszabály, tartalmilag azonban a Módtv. az Fftv.-nek a korábban megkötött haszonbérleti szerződések módosítására vonatkozó 70. §-át írja felül. Mindezek alapján a perben alkalmazandó hatályos szabályozás sérti az Alaptörvény P) cikkét, a sarkalatosság követelményébe ütközik.
- [12] 5.2. Az indítvány szerint a támadott jogszabályi rendelkezések [a Fétv. 50/A. §-a, valamint 110/A. §-a és a Ptké. 53/C. §-a] a tiltott visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmát is sértik, így az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköznek, mivel az alanyváltozás időpontjában a normatív kötelezettségek a támadott jogszabályi rendelkezések alapján terhesebbek, mint a jogviszony létrehozásakor irányadó jogszabályok és ez a szerződő fél számára olyan kötelezettséget teremt, amellyel korábban nem számolhatott. A perbeli esetben az alperes számára sérelmes az, hogy a felek nem egyeztek meg a haszonbérleti díj emelésében, ezért az alperes kényszerülne perindítási pozícióba, aminek következtében az igényérvényesítéssel járó költségek előlegezése is őt terheli.

- [13] 6. A Fétv. támadott rendelkezéseinek közjogi érvénytelenségét az indítványozó II. az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdésének, valamint 38. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapozva állítja. Érvelése szerint azok a szabályoknak, amelyek a termőföld hasznosításának – eladásának és bérbeadásának – kérdéseire vonatkoznak, az Alaptörvény P) cikk (2) bekezdése alapján sarkalatos szabályoknak kell lenniük, melyek elfogadásához a szavazáson jelen levő országgyűlési képviselők kétharmadának igen szavazatára van szükség. A támadott rendelkezéseket azonban az Országgyűlés egyszerű többséggel fogadta el. Indítványában arra is hivatkozott, hogy a Fétv. 107. §-a alapján sarkalatosnak minősülő Fétv. 1. §-a a földdel kapcsolatos jogviszonyokat, így a haszonbérleti jogviszonyt is magába foglalja, tehát e jogviszony is sarkalatos szabályozási tárgykörnek minősül.
- [14] 6.1. Az indítványozó II. az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének állított sérelme körében az alábbiakra hivatkozott: a Módtv. 1. §-a által a Ptké.-be iktatott 53/C. § a Ptké. hatálybalépése előtt megkötött szerződések esetében – amennyiben azokban a Ptké. hatálybalépését követően alanyváltozás történik – a szerződésben maradó és a szerződésbe belépő fél vonatkozásában a szerződést új szerződésnek minősíti. A korábbi kötelmi viszonyok létrehozásakor irányadó jogszabályi rendelkezések a szerződő felek jogviszonyára már nem irányadóak. Az alanyváltozás következtében a szerződésben maradó fél tekintetében olyan kötelezettségek keletkezhetnek, amelyekkel a jogviszony létrehozásának időpontjában nem számolhatott. A szerződésben maradó félre a Módtv. 2–3. §-ának a Fétv.-be iktatott 50/A. § és 110/A. § vonatkozik, mely jogszabályi rendelkezések a szerződésben maradó fél tekintetében egyértelműen terheesebbek, mint amelyek a jogviszony keletkezésekor hatályban voltak. A Módtv. 1–3. §-ának rendelkezései tehát tiltott, visszamenőleges hatályú jogszabályi előírások, melyek a Ptké. hatálybalépését megelőzően létrejött haszonbérleti jogviszonyokat egyértelműen a haszonbérleti hátrányára változtatják meg.
- [15] 6.2. Az indítványozó II. kiemelte, hogy a Módtv. rendelkezéseit a hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell, ugyanis a korábban, a Ptké. hatálybalépése előtt létrejött haszonbérleti szerződéseket minősíti át – alanyváltozás miatt – új haszonbérleti szerződéseké, s rendeli alkalmazni rájuk a szerződésben maradó haszonbérlet tekintetében hátrányos, a haszonbérleti díj egyoldalú, új tulajdonos részéről történő emelésére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket (Fétv. 50/A. §, 110/A. §).
- [16] 6.3. Mindezekre tekintettel a Módtv. rendelkezéseivel a Ptké.-be és a Fétv.-be iktatott jogszabályi rendelkezések [a Fétv. 50/A. §-a és 110/A. §-a, valamint a Ptké. 53/C. § (2) bekezdése] az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütköznek, sértik a jogbiztonság követelményének részét képező visszaható hatályú jogalkotás tilalmát.
- [17] 7. A bírói kezdeményezések részben érdemi elbírálásra alkalmatlanok, részben ítélt dolognak minősülnek.
- [18] 8. Az Alkotmánybíróságnak a bírói kezdeményezések alapján mindenképp azt kellett vizsgálnia, hogy azok megfelelnek-e a törvényben előírt feltételeknek. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja alapján az Alkotmánybíróságnál jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította. Az eljáró bíró tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, amelyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell.
- [19] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a 3058/2015. (III. 31.) AB végzésében (a továbbiakban: Abh.) a korábbi döntéseiben kifejtetteket összefoglalva bontotta ki részletesen az eljárást kezdeményező indítványokkal szemben a jogszabályok által elvárt, azok érdemi elbírálásra alkalmasságát meghatározó feltételek értelmezését.
- [20] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése szerint az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Ebből következően, ha a kezdeményező bíró nem állítja, hogy a támadott normát az ügyben alkalmazni kellene, vagy nem mutat rá az alkotmányellenesnek vélt norma és az egyedi ügy kapcsolatára oly módon, hogy az összefüggés az Alkotmánybíróság számára az indítvány tartalmából egyértelműen megállapítható legyen, az alkotmánybírósági eljárás lefolytatásának – az adott norma vonatkozásában – nincs helye.

- [21] Az indítványozók által hivatkozott Módtv. a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 12. §-a alapján 2016. január 7. napjától, vagyis az indítványok 2017. szeptember 14-i, illetve 2017. október 10-i benyújtását megelőzően hatályát veszítette.
- [22] 8.1. Az Alkotmánybíróság már korábbi határozataiban is megállapította, hogy a bírói kezdeményezés mint normakontroll „egyedi vagy konkrét” jellege az absztrakt utólagos normakontrollhoz képest annyiban szűkebb, hogy az indítványozó bírő csak az ügyben alkalmazott jogszabályt támadhatja meg és részletesen meg kell indokolnia, hogy valóban kell azt az adott ügyben alkalmaznia. Csak ezzel biztosítható ugyanis a kezdeményezés egyedi – konkrét – normakontroll jellege” {3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [7], 3058/2015. (III. 31.) AB végzés Indokolás [22]}.
- [23] A Ptké. 53/C. §-ának alaptörvény-ellenességét az indítványozó II. csupán állította, ugyanakkor nem adta részletes indokát annak, hogy támadott jogszabályi rendelkezést miért kell valóban az adott ügyben alkalmaznia. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a Ptké. 53/C. §-a állított alaptörvény-ellenessége vonatkozásában nem felel meg az Abtv. 25. §-ában, valamint az 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, az Abh.-ban értelmezett feltételeknek. E tartalmi követelmény hiányában az indítvány ezen részében érdemben nem bírálható el, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [24] 8.2. Az indítványozó I. kezdeményezésének vizsgálata során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezés a Ptké. 53/C. §-a alaptörvény-ellenességét állító részében nem felel meg az Abtv. 52. §-ában meghatározott tartalmi követelményeknek, amelyek szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdése szerint a kérelem – többek között – akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, vagyis nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért jogszabály miért és mennyiben sérti {3201/2013. (X. 31.) AB határozat, Indokolás [35]}. Az indítvány nem indokolja meg a Ptké. támadott rendelkezésére vonatkozóan azt, hogy miért sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt visszaható hatályú jogalkotás tilalmát. A jelen ügyben az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését nevesíti ugyan, mint megsértett rendelkezést, de ezt követően csak a folyamatban lévő konkrét ügy egyedi jogalkalmazási kérdéseit számba véve fogalmaz meg bíráló észrevételeket, és nem terjeszt elő releváns alkotmányjogi érvelést az Alaptörvény ezen rendelkezésének állított sérelmével összefüggésében [hasonlóan döntött az Alkotmánybíróság a 3009/2012. (VI. 21.) AB határozatban]. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány ezen részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételnek.
- [25] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése értelmében az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése szerint a vizsgálat kizárólag a megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik. Mivel a bírói indítvány a fentiekben kifejtett okokból nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt és az Abh.-ban értelmezett feltételnek, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy e tartalmi követelmény hiányában az indítvány ezen részében érdemben nem bírálható el, ezért azt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [26] 9. Az Alkotmánybíróság a 3278/2017. (XI. 2.) AB határozatban már vizsgálta a Fétv. 50/A. §-ának, valamint 110/A. §-ának alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, P) cikkével és 38. cikk (1) bekezdésével összefüggésben és az indítványozó bírók kezdeményezését elutasította.
- [27] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy az indítványoknak a Fétv. 50/A. §-ának, valamint 110/A. §-ának alaptörvény-ellenességét állító részében ítélt dolog áll fenn, mivel a bírói kezdeményezések az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabályi rendelkezések vizsgálatára irányulnak és az indítványozó bírók az Alaptörvénynek ugyanazokra a rendelkezéseire és azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kérik az alaptörvény-ellenesség megállapítását. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 31. § (1) bekezdése szerinti törvényi feltétel fennállását állapította meg, erre tekintettel az indítványokat az Abtv. 64. § f) pontja alapján visszautasította.
- [28] 10. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a támadott jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói indítványokat visszautasította, a támadott jogszabály

rendeleteknek a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt a 26.P.87.419/2017. számon folyamatban lévő ügyben és a Szombathelyi Járásbíróság előtt a 18.P.20.965/2017. számon folyamatban lévő ügyben való alkalmazásának kizárásáról nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1808/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3332/2017. (XII. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.20.568/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] A Közép-dunántúli Országos Büntetés-végrehajtási Intézet (székhelye: 2471 Baracska Annamajor, képviseli: Galuska-Tomsits László bv. ezredes, intézetparancsnok továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (Tóth Ügyvédi Iroda, székhelye: 2475 Kápolnásnyék, Fő út 31., ügyintéző: dr. Halász Attila ügyvéd) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Székesfehérvári Törvényszék 10.P.20.732/2015/24. számú elsőfokú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.688/2016/3/II. számú másodfokú, jogerős ítélete és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv. III.20.568/2017/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint az ítéletek sértik az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdését, XXIV. cikkének (1) és (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikkének (1) bekezdését. Az indítványozó az „Abtv. 53. § (4) bekezdése” alapján kérte, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban támadott döntés végrehajtását, eljárásának befejezéséig „függesse fel”.
- [2] 1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a Székesfehérvári Törvényszék 10.P.20.732/2015/24. számú ítéletével megállapította, hogy az indítványozó (a per alperese) megsértette a felperes emberi méltóságát, amikor nem biztosította a felperes számára a mosdó használatát, ezért kötelezte az indítványozót 500 000 forint sérelemdíj megfizetésére.
- [3] Az elsőfokú ítélet által megállapított tényállás szerint az indítványozó 2015. június 15-én a börtön végrehajtási fokozatú büntetését töltő felperest a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetbe szállította, egy folyamatban lévő büntető ügyben tartott tárgyaláson való megjelenés céljából. A felperes a fővárosi intézményben való tartózkodása során fogfájása miatt gyógyszereket kapott, melynek szedését követően hasmenéses tünetek jelentkeztek. Erre szintén gyógyszert kapott, ennek nevét, illetve adagolásának módját azonban az egészségügyi dokumentáció nem tartalmazta. A tünetek a felperes 2015. június 22-i visszazállítását közvetlenül megelőzően is fennálltak, ezért a felperes kérte az indítványozó állományába tartozó büntetés-végrehajtási dolgozókat, hogy a gépjárműre felszállás előtt biztosítsák számára a mosdó használatát, e kérését azonban figyelmen kívül hagyták. A felperes a sorakoztatás közben nem tudta visszatartani a székletét, amelyet észlelve a büntetés-végrehajtási alkalmazottak lehetővé tették a felperes számára a nadrágcserét, de a felperes megmosakodni nem tudott. Az eset után a felperest a fogvatartottak a szállítójárműben kigúnyolták, majd – mivel a történetek az indítványozói intézményben is ismertté váltak –, a későbbiekben is csúfolták és gúnynevekkel illették.
- [4] A bíróság ítéletének indokolásában megállapította, hogy a felperes fogfájására adott egyik gyógyszer gyakori mellékhatásai között a hasfájás, hasmenés is megtalálható, továbbá köztudomásúnak tekintette az antibiotikum hasmenéses mellékhatását. Ítéletében rámutatott a bíróság arra is, hogy az indítványozó alkalmazottainak meghallgatását azért mellőzte, mert az alkalmazottak meghallgatására fegyelmi eljárást megelőző vizsgálat keretében sor került és nem volt elvárható tőlük, hogy saját magukat olyan cselekmény elkövetésével vádolják, amely fegyelmi büntetést vonhat maga után. A jogsértés súlyára tekintettel az elsőfokú bíróság nem tekintette eltúlzottnak a sérelemdíj összegét, ezért annak megfizetésére a kereseti kérelemmel azonosan marasztalta az indítványozót.
- [5] A Fővárosi Ítéltábla a 9.Pf.20.688/2016/3/II. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Ítéletében megállapította egyebek mellett azt, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat a logika és a józan ész szabályainak megfelelően, belső meggyőződése szerint értékelte és indokolásában részletesen levezette, hogy

melyik bizonyítéknak milyen bizonyító erőt tulajdonított, továbbá okszerű indokát adta annak, hogy miért mellőzte az indítványozó őreinek tanúkenti kihallgatását.

- [6] Az indítványozó kérelme alapján indult felülvizsgálati eljárásban a Kúria a Pfv.III.20.568/2017/4. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, és megállapította azt, hogy sem a peres felek esélyegyenlőségét, sem a perbeli jogegyenlőségét nem sértették meg az eljárás során. A Kúria döntése szerint nem sérült az indítványozó bizonyítási érdeke, mert az általa kihallgatni kért tanúk meghallgatására a pert megelőző panaszeljáráásban sor került, vallomásuk rendelkezésre állt, annak értékelése meg is történt, arra pedig helyesen következtettek az eljáró bíróságok, hogy e tanúktól a korábbi tényállításaiktól eltérő vallomás a perben nem várható. Kimondta a felülvizsgálati ítélet azt is, hogy a jogvita elbírálásánál a felperesnek a szállítás megkezdését megelőző egészségi állapota nem bír jelentőséggel, ahogyan az sem, hogy a felperesnek milyen okból volt hasmenése.
- [7] 2. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban hivatkozott arra, hogy a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 143. § (1) bekezdése alapján az elítélt kárigényét – kivéve, ha szabadult – annál a bv. szervnél terjesztheti elő, ahol a kár bekövetkezett. A kártérítési igényt határozattal kell elbírálni, amely ellen az elítélt a közléstől számított harminc napos jogvesztő határidőn belül a határozatot hozó bv. szerv székhelye szerint illetékes bíróságnál keresettel élhet. Igaz ugyan, hogy a felperes a panaszeljáráásban feltételesen, a bizonyítható felelősség megállapítása esetére kárigényről is nyilatkozott, de miután az indítványozó megállapította, hogy a személyzet a kialakult szituációban megfelelően intézkedett, a felperes az indítványozó külön felhívása ellenére sem jelentett be az indítványozó felé határozott kárigényt, hanem közvetlenül a bírósághoz fordult.
- [8] Az indítványozó szerint a kártérítési eljárás lefolytatásának elmaradása miatt a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 130. § (1) bekezdés c) pontja alapján a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának lett volna helye, illetve a pert a „felsőbb” bíróságoknak a Pp. 157. § a) pontja és a 158. § (1) bekezdése alapján hivatalból meg kellett volna szüntetni, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése mellett. Indítványozói álláspont szerint az, hogy a bíróságok a perrendtartás szabályainak fentiek szerinti tilalma ellenére folytatták le az eljárást – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság elvéből levezethetően –, sérti az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének azon rendelkezését, amely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és észszerű határidőn belül intézzék. Az alkotmányjogi panasz szerint az Alaptörvény XV. cikkének (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőséget sértette a Kúria akkor, amikor az indítványozó által kért tanúk meghallgatásának mellőzését azzal indokolta, hogy a vallomások rendelkezésre állnak és azok értékelése is megtörtént. Ez az indokolás az indítványozói álláspont szerint azért nem valós, mert a felperes tanúit az elsőfokú bíróság annak ellenére meghallgatta, hogy a panasz eljárás révén az ő vallomásuk is rendelkezésre állt, tehát a bíróság kizárólag a felperesi tanúk vallomása alapján döntött.
- [9] Kifogásolta az indítványozó azt is, hogy a Kúria vizsgálat nélkül is tényként kezelte a felperes egészségi állapotára vonatkozó egyes kérdéseket, és ezzel egyben szakkérdésben is állást foglalt. A minden alapot nélkülöző ténymegállapítás és a szakkérdés tisztázásának hiánya az indítványozó szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdésében, valamint XXVIII. cikkének (1) bekezdésében szabályozott tisztességes eljáráshoz fűződő jogát sértette, figyelemmel arra is, hogy ennek eredményeképpen a szubjektív felelősség helyett lényegében eredményfelelősséget állapítottak meg a terhére. Az indítványozó kifejtette, hogy a törvény előtti egyenlőség, a tisztességes eljáráshoz való jog és a jogvita pártatlan elbírálása csak akkor valósulhat meg, ha az eljárás a peres felek számára esélyegyenlőséget biztosít. Az esélyegyenlőség indítványozói okfejtés szerint jelen ügyben sérült egyrészt azért, mert az indítványozó nem kapott lehetőséget arra, hogy alkalmazottait a perben tanúként meghallgassák, másrészt azért, mert az alkalmazottakat – helyzetüknél fogva – elfoglultnak minősítették. Végül az indítványozó kifejtette, hogy álláspontja szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel az, hogy a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai (a bírósági eljárás során) ne kerüljenek hátrányba azért, mert szolgálati feladatokat hajtanak végre.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak alapján tanácsban eljárva vizsgálat tárgyává tette, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadására vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.

- [11] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be, a jogi képviselő szabályszerű meghatalmazását csatolta, továbbá az indítvány az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában megfelel a kérelem határozottságára vonatkozó, az Abtv. 52. § (1b) bekezdése szerinti feltételeknek. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) és (2) bekezdésére történt hivatkozással kapcsolatosan az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy egyrészt arra vonatkozóan a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltaktól elkülönülő indokolást az indítványozó nem terjesztett elő, másrészt, mivel az ügyben az indítványozóval szemben a peres eljárást megelőzően hatósági eljárás nem folyt, ezért az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatának megfelelően –, a tisztességes hatósági eljárásra való hivatkozást a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog keretei között értékelte. Az indítványozó az ügy érdemében hozott felülvizsgálati ítélettel szemben terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt, jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, és a polgári per alpereseként érintettsége megállapítható, így az Abtv. 27. §-a szerinti befogadhatósági feltételeknek az indítvány megfelel. Mivel az alkotmányjogi panaszt állami szerv nyújtotta be, ezért vizsgálat tárgyává kellett tenni az Abtv. 51. § (1) bekezdése alapján az indítványozói jogosultságot is. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint esetről-esetre mérlegelendő az, hogy az állam, az állami szerv az adott ügyben magánjogi jogalanyként járt-e el, azaz e minőségében jelent-e meg félként az alapul fekvő jogviszonyban, és ehhez képest kell döntenie az indítvány befogadhatóságáról {3091/2016. (V. 12.) AB határozat Indokolás [22]}. Jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy mivel az indítványozó a polgári perben – a per alpereseként – magánjogi jogalanyként járt el, ezért indítványozói jogosultsággal rendelkezik.
- [12] 3.2. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további – alternatív jellegű – tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az alkotmányjogi panaszból megállapíthatóan az indítványozó az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésére és a XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva mindhárom ítélet kapcsán ténylegesen azt sérelmezte, hogy egyrészt az ügyben eljáró bíróságok nem tartották indokoltnak a felperes egészségi állapotának vizsgálatát szakértő bevonásával és nem vizsgálták a felperesi magatartás indítványozó által vélelmezett szándékosságát, másrészt azt sérelmezte, hogy a bíróságok – az indítványozói tanúk korábbi vallomását bizonyítékként értékelve – nem tartották szükségesnek e tanúk bíróság előtti meghallgatását.
- [13] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint azonban a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és ennek alapján a következtetések levonása a rendes bíróságok feladata, amely önmagában alkotmányossági kérdést nem vet fel. {3250/2014 (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [14] Következtesen továbbá az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is, miszerint a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt, vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályok értelmezése a bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [15] Az indítványozó tehát alapjogi sérelemét állítva azt kívánta elérni, hogy az Alkotmánybíróság az ítéleteket törvényességi indokok alapján semmisítse meg, egy új – az indítványozó által helyesnek vélt – bizonyítási eljárás lefolytatása érdekében, erre azonban az Alkotmánybíróságnak – fent ismertetett gyakorlata alapján – nincs lehetősége.
- [16] Az indítványozó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként állította azt, hogy a rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai (a bírósági eljárás során) ne kerüljenek hátrányba azért, mert szolgálati feladatokat hajtanak végre. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azonban nem tekinthető alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek az, hogy egy konkrét ügyben, az adott körülményeket mérlegelve, a bíróság a tanúk „alkalmazotti” státuszára és korábbi vallomásuk rendelkezésre állására hivatkozva nem tartotta indokoltnak a meghallgatást.
- [17] Az indítványozó a fentiekben kifejtettek szerint, a felülvizsgálati eljárás során hozott döntéssel kapcsolatosan nem állított olyan alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.

- [18] 3.3. Az indítványozó az Abtv. 53. § (4) bekezdésére hivatkozva kérte, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban támadott döntés végrehajtását, eljárásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban a fentiekre tekintettel ezt nem tartotta indokoltnak.
- [19] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában, illetve részben az 52. § (1b) bekezdésének e) pontjában foglalt feltételeknek. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1587/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3333/2017. (XII. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.III.22.365/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó személyesen eljárva alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Pfv.III.22.365/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. A Kúria megsemmisíteni kért ítélete az indítványozó állítása szerint sérti az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében meghatározott testi és lelki egészséghez való jogát, továbbá az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárásba ütközik.
- [2] 1.1. Az indítványozó – utasként – életveszélyes sérüléseket szerzett egy külföldön, 1999. január 24-én történt közúti balesetben. Az indítványozót és diáktársait szállító autóbusz a fékrendszer működésképtelensége és a járművezető hibája következtében egy lejtős útszakaszon felgyorsult, a tengelye körül megfordult, majd a domboldalon legurulva tizenöt métert zuhant. A baleset következtében az indítványozó koponya-, agy- és szemsérülést szenvedett, hetekig kezelték egy osztrák kórházban. A balesetet okozó autóbusz az ALLIANZ HUNGÁRIA Zrt.-nél (a továbbiakban: alperes) rendelkezett kötelező gépjármű felelősségbiztosítással. Az autóbusz vezetőjének felelősségét az alperes nem vitatta, a kárügyintézés a járművezetővel szembeni büntetőeljárás befejezése előtt megkezdődött. 1999. október 18-án EEG vizsgálatot végeztek az akkor tizenhárom esztendőes indítványozón, annak érdekében, hogy kiszűrjék a koponya- és agysérülés következtében esetlegesen fellépő epilepszia lehetőségét. A vizsgálatot végző orvosok az indítványozó szüleit azzal nyugtatták, hogy epilepsziára utaló jel nem állapítható meg. Az indítványozó szülei – az indítványozón végzett orvosi vizsgálatok eredményeit benyújtva – kártérítési igényt jelentettek be az alperessel szemben. Az igénybejelentést követően az alperes által megbízott szakértő is elvégezte az indítványozón a szükséges orvosi vizsgálatokat. Az indítványozó szülei – mint az indítványozó törvényes képviselői – és az alperes 2000. május 26-án egyezségeket kötöttek, melyben az alperes a korábban már nem vagyoni kár címén kifizetett 1 millió forint mellett további 3 millió forint összegű kártérítést és ennek késedelmi kamatai megfizetését vállalta. Az indítványozó szülei a jövőre nézve lemondtak a közúti balesetből eredő nem vagyoni kárigényük érvényesítésének jogáról, kijelentve, hogy az alperes által megfizetett összeg a balesetből eredő nem vagyoni káruk teljes és végleges kielégítéséül szolgál, így további kárigényt sem az alperessel, sem a – külföldi bíróság által akkor már jogerősen háromévi szabadságvesztésre ítélt – járművezetővel szemben nem érvényesítenek.
- [3] 2005. május 16-án, az orvostudományi egyetemen tanulmányokat folytató indítványozóra kollégiumi szobatársai öntudatlan, görcsös állapotban találtak rá. A két nappal későbbi, neurológiai kivizsgáláson az indítványozó elmondta, két hónappal korábban hasonló tüneteket produkált otthonában, ám az akkori rosszulletének szemtanúi nem voltak. A vizsgálatot végző szakorvos generalisált *convulsiv* rohamot állapított meg és poszttraumás epilepsziát valószínűsített, ezért gyógyszerbeállítást tartott indokoltnak. Ezen időponttól kezdve az indítványozó folyamatos gyógyszeres kezelés és orvosi ellenőrzés alatt állt, a gyógyszereszedés mellékhatásai miatt (tanulási nehézségek, túlzott alvásigény, koncentrációs zavarok) életminősége romlása következett be. A 2010. január 28-án elvégzett szakorvosi vizsgálat – a közel ötévnyi rohammentes időszak ellenére – G4090 kódszámú epilepsziát diagnosztizált az indítványozónál. 2011. május 17-én az indítványozó azzal kereste fel kezelőorvosát, hogy generalisált *convulsiv* roham tüneteit produkálta, melynek hatására a szakorvos – miután ismételt epilepsziát diagnosztizált – az indítványozó által szedett gyógyszeradag emeléséről döntött. Ezt követően az indítványozónak több rohama nem volt.

- [4] 1.2. Az indítványozó a történetek hatására 2011. május 28-án 4 000 000 forint összegű nem vagyoni kártérítés iránti igénnyel kereste fel az alperest, melyet az alperes arra való hivatkozással utasított el, hogy az indítványozó állapotának rosszabbodása – a korábbi szakértői vizsgálathoz képest – nem következett be.
- [5] 1.3. Ezt követően az indítványozó keresetet nyújtott be a Győri Járásbírósághoz, melyben 4 000 000 forint nem vagyoni kártérítés és ezen összeg után 2005. május 16-tól járó késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az indítványozó előadta, lelki teherrel járó epilepszia betegsége hátrányosan befolyásolja mind tanulmányainak folytatását, mind a mindennapi életét. Értelmezése szerint joglemondás a részéről nem történt, a szülei és az alperes által kötött egyezségeket nem lehet kiterjesztően értelmezni, az csupán az egyezségkötésig ismert károk megtérítését szolgálta. Az egyezség tartalmát az indítványozó nem vitatta, az alperes teljesítését elfogadta, a keresettel érvényesített követelése azonban önálló kártérítési igény, melyet állapotrosszabbodása alapoz meg.
- [6] Az alperes ellenkérelmében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy az indítványozó követelése elévült, hiszen a poszttraumás epilepsziát már 1999-ben diagnosztizálták, az elévülés nyugvása is legfeljebb a 2005-ben jelentkező első rohamig tarthatott, az ezt követő egy éven belül az indítványozónak már érvényesítenie kellett volna kárigényét. Másodlagos védekezésében az alperes azzal érvelt, az indítványozó 2000 májusában minden további nem vagyoni kárigénye érvényesítéséről lemondott, az ítélezési gyakorlat pedig egységes a tekintetben, hogy a felek kárkötelelem esetén is köthetnek egyezségeket. Az alperes előadta, az általa az egyezség alapján kifizetett 4 000 000 forint kompenzálta az indítványozó nem vagyoni kárát.
- [7] A Győri Járásbíróság P.21.024/2012/21. számú ítéletével elutasította az indítványozó keresetét, akinek fellebbezése folytán a Győri Törvényszék az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította (2.Pf.20.468/2013/3. számú végzés) annak érdekében, hogy a járásbíróság pontosan megvizsgálja az egyezség létrejöttének körülményeit.
- [8] 1.4. A megismételt eljárásban a Győri Járásbíróság – eleget téve a Győri Törvényszék végzésében foglaltaknak – részletesen meghallgatta a feleket, az indítványozó szüleit, az egyezségkötés során eljáró alperesi ügyintézőt, illetve az orvosi vélemények, valamint az elévülés kérdésében szakértőt vett igénybe. Az indítványozó jogi álláspontjának fenntartása mellett előadta, hogy ha a szülei és az alperes közötti egyezség a jövőre nézve joglemondást tartalmazott volna, az semmis nyilatkozat lenne, hiszen a törvényes képviselő még gyámhatósági jóváhagyással sem mondhat le ellenérték nélkül kiskorút megillető jogról. Az indítványozó azzal érvelt, epilepszia betegsége gyakorisága idején alakult ki, ezért érvényesítheti igényét saját jogán. A felek egyebekben fenntartották jogi álláspontjukat.
- [9] A Győri Járásbíróság megismételt eljárásának eredményeképpen hozott P.22.708/2013/37. számú ítélete az indítványozó peresztességét mondta ki. A járásbíróság ismételten úgy vélte, hogy az alperes és az indítványozó szüleinek egyezsége joglemondást tartalmaz, így további igényérvényesítésnek nincs helye akkor sem, ha az indítványozó epilepszia betegsége a felek által sem vitatottan – a szakértői véleménnyel is alátámasztottan – az 1999. január 24-i közúti baleset következménye. A járásbíróság kiemelte, hogy az indítványozó szülei – mint törvényes képviselők –, abban a téves feltevésben kötötték meg az egyezségeket, hogy gyermeküknél a jövőben sem kell tartaniuk epilepszia betegségtől, hiszen erre utaló tüneteket az előzetesen elvégzett EEG-vizsgálat nem tárt fel. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az indítványozó részéről az eljárás során többször elhangzott, hogy az egyezségeket nem tartja érvénytelennek, azt megtámadni nem kívánja, enélkül azonban – a bíróság álláspontja szerint – a joglemondás érvényessége nem kérdőjelezhető meg. A járásbíróság úgy foglalt állást, hogy az indítványozó nem vagyoni kárigénye 2010-ben elévült, a mentális teljesítőképesség-csökkenés és életvitelnehezülés – és az ezekből eredő személyiségi jogsérelem – ugyanis – az indítványozó által sem vitatottan – 2005-ben következett be, ekkortól állt folyamatos orvosi ellenőrzés és gyógyszeres kezelés alatt. Az indítványozó keresetét a fent kifejtettek okán a Győri Járásbíróság ismételten elutasította, indokolásában kimondta, hogy a joglemondás következményét az indítványozónak viselnie kell.
- [10] 1.5. A járásbíróság határozatával szemben az indítványozó fellebbezést nyújtott be a Győri Törvényszékhez, mely 2.Pf.20.370/2015/11. számú ítéletével az elsőfokú bíróság döntését megváltoztatva arra kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 4 000 000 forint kártérítést az indítványozó részére. A törvényszék megállapítása szerint az elsőfokú bíróság tévesen és okszerűtlenül értékelt a megismételt eljárás adatait mind a joglemondás, mind az elévülés kapcsán. A törvényszék indokolásában kiemelte: az alperes egyezségkötés során eljáró alkal-

mazottja és az indítványozó édesanyjának tanúvallomása egybevágtott azzal kapcsolatban, hogy az egyezségi ajánlathoz sem az orvosszakértői véleményt, sem a hozzá kapcsolódó jegyzőkönyvet nem küldték meg az indítványozó szülei részére, e dokumentáció csupán a peres eljárás megindítását megelőző levelezés során került az indítványozó szüleinek birtokába. Az indítványozó szülei így az egyezséget kizárólag azon körülmények ismeretében köthették meg, melyekről a megállapodás napjáig tudomással bírtak. A törvényszék szerint az indítványozó törvényes képviselőinek nyilatkozata nem tekinthető joglemondásnak. Az elévülés kérdésében a Győri Törvényszék megállapítása eltért az elsőfokú bíróságtól. A törvényszék a szakértői véleményeket alapul véve kiemelte, hogy az epilepszia fogalom-meghatározásában 2010-től változás következett be, ekkortól ugyanis elegendő egyetlen roham bekövetkezése a diagnózis felállításához. Az indítványozó tudata 2005-ben nem fogta át és laikusként – kezelőorvosai részéről a gyógyszereszedés elhagyásának reményével kecsegtetve – át sem foghatta, hogy epilepszia betegségben szenved, mindez a 2011-es görcsrohamot követően vált számára nyilvánvalóvá. A 2005-ös gyógyszereszedés megkezdése pusztán feltételezésen alapult, az indítványozó epilepsziával kapcsolatos beteggondozásban csak a 2011-es rohamot követően részesült, azután, hogy betegségével szembesítették. Az indítványozó nem vagyoni kárigénye mindezekből következően nem évvült el, a törvényszék meglátása szerint pedig az indítványozó által igényelt 4 000 000 forint (kamatok nélkül) elegendő kompenzációt nyújt nem vagyoni hátránya ellensúlyozására.

- [11] 1.6. A Győri Törvényszék ítéletével szemben az alperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A Kúria Pfv. III.22.365/2016/4. számon meghozott ítéletével a jogerős döntést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyta. A Kúria szerint a másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a felperes törvényes képviselői az egyezség megkötésekor gyermekük epilepszia-betegségéről nem tudtak, azonban a szerződési nyilatkozatban nem vagyoni káruk „teljes és végleges” kielégítéseként elfogadva az alperes által felajánlott összeget, lemondtak a további igényérvényesítés jogáról. Az elévüléssel kapcsolatban a Kúria osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját.
- [12] 2. A Kúria ítéletével szemben az indítványozó terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, melyet a benyújtására nyitva álló határidőben, 2017. május 9-én adott postára. A Kúria ítélete az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében meghatározott egészséghez való jogát, valamint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárás elvébe ütközik. Az indítványozó panaszában előadta, hogy a testi és lelki egészséghez fűződő joga sérült azáltal, hogy az annak megsértésére alapított kárigénye „a Kúria ítélete miatt kielégítés nélkül maradt.” Az indítványozó állítása szerint a Kúria az alperes és az indítványozó szüleinek egyezségét a bizonyítékokkal és az egyezséget kötő felek – tanúvallomással alátámasztott – akaratával ellentétesen értelmezte. Az indítványozó hivatkozott arra, hogy mind az alperes részéről az egyezségkötés során eljáró alkalmazott, mind az indítványozó törvényes képviselője egybehangzó vallomást tettek arról, hogy állapotroszszabodás esetén lehetőség nyílt volna további kártérítésre. Az indítványozó panaszában is azzal érvelt, hogy az egyezség kiterjesztő módon történt értelmezése megfosztotta őt az igényérvényesítés jogától. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben az indítványozó akárcsak a peres eljárásban – beadványában is – arra hivatkozott, hogy a 2005-ös roham még nem biztosított számára jogalapot a kárigény megállapításához. Az indítványozó sérelmezte, hogy a Kúria figyelmen kívül hagyta az „epilepszia betegség tudományos megítélésére vonatkozó bizonyítékokat”, igazságügyi orvosszakértői véleményeket. Az indítványozó véleménye szerint a Kúria döntése értelmében nincs olyan időpont, amikor kárigényét eredményesen érvényesítheti annak ellenére, hogy személyiségi jogának sérelme, a kár bekövetkezése bizonyítást nyert.
- [13] 2.1. Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálja, hogy a benyújtott alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvény által előírt tartalmi és formai feltételeknek. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság – Ügyrendjében meghatározottak szerint – tanácsban eljárva dönt. [Abtv. 56. § (1) bekezdés]. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja [Abtv. 56. § (2) bekezdés].
- [14] 2.2. Az Abtv. 27. §-a szerint az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet fordulhat alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó

az alapügy felpereseként vett részt az eljárásban, így a panasz előterjesztésére jogosult, melyet a benyújtására nyitva álló határidőn belül postára adott. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság panasz elbírálására jogosító hatáskörét megalapozó alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont], továbbá kifejezett kérelmet a sérelmesnek tartott ítélet megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [15] 2.3. Az indítványozó beadványában az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében meghatározott testi és lelki egészséghez való joga, továbbá az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz fűződő alapjoga megsértése miatt kérte a Kúria döntésének megsemmisítését. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése a közigazgatási hatósági eljárások vonatkozásában határozza meg a tisztességes eljárás követelményét, erre az Alkotmánybíróság számos döntésében rámutatott {3010/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; 3081/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [8]}. A bírósági eljárás tisztességességével összefüggésben – az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint – nem a XXIV. cikkre, hanem a XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapítható alkotmányjogi panasz, az indítványozó által megjelölt alaptörvényi rendelkezés csak abban az esetben hivatkozható, ha a panasz a közigazgatási hatósági eljáráshoz fűződő jog megsértése miatt előterjesztett kereset bíróság általi nem vagy nem megfelelő értékelésére irányul {3081/2016. (IV. 18.) AB végzés, Indokolás [8]}. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az indítványozó tisztességes eljáráshoz fűződő alapjoga sérelmét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában vizsgálta.
- [16] 2.4. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjoga sérelmeként értékelte, hogy a Kúria nem indokolta meg, miért hagyta figyelmen kívül az epilepszia betegség tudományos meghatározására vonatkozó igazságügyi orvos-szakértői véleményt. Az Alkotmánybíróság számos döntésében megjelenő álláspontja szerint egy eljárás tisztességessége mindig esetről-esetre ítéltető meg, bizonyos követelményeknek – bírósághoz fordulás lehetősége, tárgyalás igazságossága és nyilvánossága, a bírósági döntések nyilvános kihirdetése, törvény által létrehozott bíróság független és pártatlan eljárása, perek észszerű időn belüli befejezése, fegyverek egyenlőségének elve – való megfelelés azonban elvárható mind a polgári, mind a büntető ügyekben {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]; 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [174]}. Az Alkotmánybíróság a bírói döntések alkotmányossági szempontú vizsgálatára, az értelmezési tartomány alkotmányos kereteinek kijelölésére jogosult {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}, a bizonyítékok mérlegelése, az azokból levont jogi következtetés, az indokolás kötelezettsége és „milyensége” a rendes bíróságok feladata. Az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratok szerint az indítványozó a tisztességes eljáráshoz fűződő joga sérelmeként csupán a bizonyítékok rá nézve kedvezőtlen értékelését, valamint a mérlegelt bizonyítékok egy részének mellőzését jelölte meg. A bizonyítékok nem azonos súlyú mérlegelése, az ítélelhozatal során az egyes bizonyítékok figyelembe vétele, mások figyelmen kívül hagyása önmagában nem jár a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjog sérelmével, a bíróság ugyanis – a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 206. § (1) bekezdése szerint – „a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli, és meggyőződése szerint bírálja el.” Az indítványozó sérelmezte, hogy az általa a peres eljárás során előadott bizonyíték mellőzését a Kúria nem indokolta meg. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja az indokolásban megjelölt bizonyítékok és érvek megalapozottságát, ahogyan azt sem, „[h]ogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket” {3065/2016. (IV. 11.) AB határozat, Indokolás [36]}.
- [17] 2.5. Az indítványozó beadványában az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése szerinti testi és lelki egészséghez való joga megsértéseként értékelte, hogy a kárigénye a Kúria döntése miatt kielégítetlen maradt. Az indítványozó úgy vélte, hogy a legfőbb bírói fórum az egyezség tartalmát az azt kötő felek tanúvallomással bizonyított akaratának figyelmen kívül hagyásával állapította meg. Az Alkotmánybíróság fentebb, az Indokolás [17] bekezdésében már ismertette a bizonyítékok mérlegelésével kapcsolatos gyakorlatát, az ott leírtak a tanúvallomásokkal kapcsolatban is megállják helyüket. A bizonyítás eredményének mérlegelésére vonatkozó Pp.-beli szabályozás [206. § (1) bekezdés] egyaránt irányadó a felek és a tanúk előadására. Az Alaptörvény XX. cikke, az

„[e]gészséghez való alanyi jog az egyén testi és lelki integritását védi, s mint ilyen az ember egészségének megőrzésére szolgál.” {3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [61]}. Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése az egészséghez fűződő „[a]lapp jog alanyi oldalát, a (2) bekezdése pedig annak objektív, intézményvédelmi oldalát tartalmazza” {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]}. Az egészséghez való alapjog érvényre juttatása elsődlegesen az állam feladata, melyet jogi szabályozással biztosít, helyi és központi szervei bevonásával. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az egészséghez való alapjoga megsértésének indokaként a figyelmen kívül hagyott tanúvallomások, valamint az egyezség kiterjesztő értelmezését (és ezáltal kielégítés nélkül maradt kárigényét) jelölte meg, beadványa a hivatkozott alaptörvényi rendelkezés vonatkozásában azonban alkotmányos érvekkel alátámasztott indokolást nem tartalmaz, így az Alkotmánybíróság általi érdemi vizsgálatra alkalmatlan.

- [18] 2.6. Az indítványozó alaptörvény-ellenesnek vélte, hogy a Kúria megfosztotta igényérvényesítési lehetőségétől azzal, hogy a törvényes képviselői (szülei) és az alperes által kötött egyezséget kiterjesztően értelmezte. Az Alkotmánybíróság rámutat: az eljáró bíróságok egyike sem zárta el az igényérvényesítés lehetőségét az indítványozó elől. A Kúria ítéletének indokolásában is elismerte, hogy „a felperes szülei az egyezség megkötésekor nem voltak tisztában az epilepszia kialakulásának lehetőségével, azzal nem kellett számolniuk.” A téves feltevésen alapuló, joglemondást tartalmazó egyezség ugyan kizárta – állapotrosszabbodás esetére is – a további nem vagyoni kárigény érvényesítését, azonban az egyezség sikeres megtámadása, azaz érvénytelensége lehetőséget biztosított volna az indítványozó számára további kárigénye megtérítésére. Az indítványozó azonban – miként erre a Kúria ítéletének indokolásában is rámutat – „a megtámadás jogát gyakorolni nem kívánta.” Az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratok szerint az indítványozó a bírósági eljárás során nem vonta kétségbe a szülei és az alperes által kötött egyezség érvényességét, sőt, kifejezetten elfogadta – a joglemondást tartalmazó kikötést leszámítva – annak rendelkezéseit. Az indítványozó előtt tehát nyitva állt a saját jogán történő igényérvényesítés lehetősége, ezt egyetlen bíróság sem vonta kétségbe.
- [19] 3. Az alkotmányjogi panasz befogadására a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén kerülhet sor [Abtv. 29. §]. Tekintettel arra, hogy az indítványozó beadványa nem felel meg egyetlen törvényi kritériumnak sem, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (3) bekezdése szerint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja valamint – az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1171/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3334/2017. (XII. 8.) AB VÉGGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 12.P.21.233/2015/45. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 52.Pf.630.697/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panasz indítványt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára hivatkozással. Az indítványozó panaszában kérte a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 12.P.21.233/2015/45. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 52.Pf.630.697/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban megállapított tényállás szerint a felek osztatlan közös tulajdonában áll a perbeli ingatlan, ahol egy négy lakásos épület áll. Az indítványozó lakásában évek óta springer spániel fajtájú kutyákat tenyésztenek, amelyek száma a szaporulattól és az értékesített egyedek számától függően változó. A felperesek évek óta tiltakoznak az alperesek kutyatenyésztési tevékenysége ellen, az ügyben több hatósági határozat született. Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárás eredményeként a kereset részben látta alaposnak. Ítéletében kötelezte az indítványozót, hogy egy hónapon belül az általa tartott kutyák számát kettőre csökkentse, a jövőre nézve pedig eltiltotta a perbeli ingatlanon a kutyatenyésztési tevékenységtől. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó által megvalósított kutyatenyésztési tevékenység a kutyaugatás miatti zajok, a kutyaürülék látványa, a kutyák okozta kosz, továbbá az ingatlan közös használatú részeinek a tulajdonostársak hozzájárulása nélkül történő, önkényes lezárása a felpereseket az ingatlan rendeltetésszerű használatában tartósan és szükségtelenül zavarja, melyhez képest az indítványozó nem is hivatkozott olyan körülményre, amely miatt komoly és méltányolható érdeke fűződik ahhoz, hogy feltétlenül a lakásában és a közös használatú kertjében folytasson kutyatenyésztő tevékenységet. Megállapította, hogy az indítványozó által okozott szükségtelen zavarás csak a tenyésztés megszüntetésével, azaz az indítványozó lakásában tartott ebek egyedszámának kettőre csökkentésével és a tenyésztéssel kapcsolatos elkerítések megszüntetésével szűnhet meg.
- [3] Az indítványozó a fellebbezésében kérte az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, és a kereset teljes elutasítását. A Fővárosi Törvényszék a fellebbezést kis részben találta megalapozottnak. A Törvényszék szerint a fellebbezéssel érintett részben az elsőfokú bíróság a kereset eldöntése szempontjából releváns körben az irányadó tényállást helyesen állapította meg, abból túlnyomórészt helytálló jogi következtetést vont le, és helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozó részéről a kutyák tartásával és tenyésztésével összefüggésben a felperesek sérelmére a birtokháborítás (szüségtelen zavarás) megállapítható. A másodfokú bíróság a kutyák számát korlátozó elsőfokú ítéleti rendelkezést azzal egészítette ki, hogy az indítványozó által az ingatlanon tartható két kutya esetleges szaporulata nyolc hetes korának elérése után az indítványozó által tartható kutyák számába beleszámítandó. Egyebekben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fellebbezésben kért megváltoztatására alapos indokot nem látott.
- [4] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. § alapján, kérve a Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság 12.P.21.233/2015/45. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 52.Pf.630.697/2017/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mivel az – álláspontja szerint – sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a VI. cikk (1) bekezdését, a VII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1)–(2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit.

- [5] Az indítványozó szerint azzal, hogy az ő vonatkozásában más hasonló ügyektől eltérő módon értelmezték és alkalmazták a jogot, sérül a jogbiztonság követelménye, az Alaptörvény XV. cikke szerinti törvény előtti egyenlőség követelménye, valamint a tisztességes eljárás követelménye. A tisztességes eljárás követelményének sérelmét véli felfedezni az indítványozó még azáltal is, hogy a bíróság az objektív bizonyítás szükségességéről (szakértő kirendelése) döntött, majd a döntését megváltoztatva csak szubjektív bizonyítékok alapján döntött a bizonyításra kötelezett javára. Az ítélet „feldúlta” a magánéletét, lehetetlen helyzetbe és lelkiismereti válságba hozta őt, ezért sérti az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését és a VII. cikk (1) bekezdését. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése azáltal sérült, hogy a tulajdonjogát aránytalanul korlátozták, ellentétben más ügyekkel.
- [6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket.
- [7] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványt. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli továbbá a sérelmezett bírói döntéseket, és kifejezetten kéri azok megsemmisítését, illetve tartalmaz indokolást is arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [8] Az indítványozó ugyanakkor részben nem Alaptörvényben biztosított jog sérelmére is hivatkozott, noha az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-i alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanis az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozásnak csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az indítványozó beadványában nem hivatkozott a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban nem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [9] 3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeként határozza meg, hogy az indítvány bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a következőket állapította meg.
- [10] A benyújtott alkotmányjogi panasz valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára sérelmes bírósági döntések megállapításainak és következményének tartalmi, és nem alkotmányossági kritikája.
- [11] Az Alkotmánybíróság arra számos határozatában rámutatott, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {elsőként: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az a tény, hogy az eljáró bíróságok az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [12] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint „az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik” {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. Ez a megközelítés a jogszabályok bírósági eljárások során történő értelmezésére is irányadó. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a jogalkalmazói tevékenység során „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [14]}. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a bíróság egy-egy bizonyítási indítványt, bizonyítékot milyen szempontok alapján és miként értékelt) felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel.

- [13] Az Alkotmánybíróság vizsgálata tehát nem terjed ki jelen ügyben sem arra, hogy a felmerült jogvitát hogyan kellett volna a bíróságnak megítélnie. Az Alkotmánybíróság ismételten rámutat arra, hogy „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [14] A kifejtettekre tekintettel az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetettek nem minősülnek az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességnek.
- [15] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1212/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3335/2017. (XII. 8.) AB VÉGGÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.35.648/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (jogi képviselője: dr. Molnár Angelika ügyvéd, 3525 Miskolc, Kazinczy Ferenc u. 10., földszint/3.) alkotmányjogi panasz indítványt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára hivatkozással. Az indítványozó panaszában kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.35.648/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozónál az adóhatóság 2007–2011. évekre személyi jövedelemadó, százalékos egészségügyi hozzájárulás, és 2007–2009. évekre magánszemélyek különadója adónemekre kiterjedően bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést végzett. Az elsőfokú hatóság módosított határozatával az indítványozó terhére 1 395 391 forint adóhiánynak minősülő adókülönbözetet állapított meg, továbbá adóbírságot és késedelmi pótlékot is felszámított. Rögzítette, hogy az adózó bevételei a 2007–2008. évi kiadásai finanszírozásához nem nyújtottak fedezetet, ezért becslési eljárást alkalmazott. A felperes fellebbezése folytán eljárást másodfokú adóhatóság az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Az indítványozó ezt követően keresettel fordult a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, amely jogerős ítéletével mindkét fokú határozatot hatályon kívül helyezte és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. Az alperes felülvizsgálati kérelme folytán eljárás Kúria az ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra, új határozat hozatalára kötelezte. A megismételt eljárásban az indítványozó fenntartotta keresetét, amelyet a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság alaposnak talált és jogerős ítéletével mindkét fokú határozatot ismét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. A jogerős ítélettel szemben az alperes adóhatóság terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyet a Kúria alaposnak talált, és a Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság kijavított ítéletét hatályon kívül helyezte és a felperes adóhatósági döntés elleni keresetét elutasította. A Kúria azon utasítása ugyanis, mely szerint azt kell megvizsgálni, hogy az indítványozónál jelentkező hiány időpontjában van-e a házastársnál átvezethető többlet, nem a forrástáblázat naptári napok szerinti mechanikus összeillesztését jelentette. A forrástáblázatok mechanikus egymás mellé helyezése önmagában a házastársak közötti átvezethető forrás létét nem igazolhatta, mivel megosztható forrás a Kúria szerint csak az lehet, ami az átadó félnél nem fog hiányt generálni, ilyen forrás létét viszont az adatok nem támasztották alá.
- [3] 1.2. Az indítványozó a Kúria ezen ítéletével szemben terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. § alapján, kérve annak megsemmisítését, mivel az – álláspontja szerint – sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a C) cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, a 26. cikk (1) bekezdését, valamint a 40. cikket.
- [4] Az indítványozó szerint azzal, hogy a Kúria ítélete az indítványozó terhére rója ama körülményt, hogy az eljáró bíróság a megismételt eljárásra vonatkozó utasításokat tévesen értelmezte, sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot. Álláspontja szerint a Kúria ítélete a megismételt eljárásra utasított bíróság autonómiáját is sérti, amivel sérül az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdés szerinti bírói függetlenség elve. Sérti továbbá a jogbiztonság követelményét is, hogy a Kúria a felülvizsgálat során saját joggyakorlatra hivatkozással állapít meg jogszabálysértést, figyelemmel arra, hogy – bár van joggyakorlat egységesítő szerepe, de – nem jogalkotó. A hatalommegosztás elve alapján világos hatáskörök szerint van mód a mindenkire kötelező jogi normák megalkotására, ezért az ítélet sérti az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését is. A panasz szerint sérül a magánszemély megszerzett jövedelme alapján fennálló közteherviselés elve is, hiszen az indítványozó oldalán nem nála keletkezett jövedelem alapján

került az adó megállapításra, hanem a házastársa által átadott források el nem ismerése miatt nála keletkezett, látszólagos forráshiány alapján, amely úgyszintén alaptörvény-ellenes.

- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az 56. § (2) bekezdése értelmében a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. §-ok szerinti feltételeket.
- [6] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. A panaszos az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványt. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított joga [XXVIII. cikk (1) bekezdése] sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli továbbá a sérelmezett bírói döntést, és kifejezetten kéri annak megsemmisítését, illetve tartalmaz indokolást is arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [7] Az indítványozó ugyanakkor – a XXVIII. cikk (1) bekezdését leszámítva – nem Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozott, noha az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ai alapján az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Így az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével, a 26. cikk (1) bekezdésével, valamint a 40. cikkével összefüggésben az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának nincs helye {vö. 3143/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [34]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [63]–[64]}.
- [8] Az indítványozó hivatkozott még az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére is. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére hivatkozásnak csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Az indítványozó beadványában nem hivatkozott a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban nem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [9] 3. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeként határozza meg, hogy az indítvány bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a következőket állapította meg.
- [10] A benyújtott alkotmányjogi panasz valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára sérelmes bírósági döntés megállapításainak és következményének tartalmi, és nem alkotmányossági kritikája.
- [11] Az Alkotmánybíróság arra számos határozatában rámutatott, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {elsőként: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az a tény, hogy az eljáró bíróság az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezte az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem.
- [12] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza állandó gyakorlatát, mely szerint „az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik” {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. Ez a megközelítés a jogszabályok bírósági eljárások során történő értelmezésére is irányadó. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a jogalkalmazói tevékenység során „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [14]}. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a bíróság egy-egy bizonyítási indítványt, bizonyítékot milyen szempontok alapján és miként értékelt) felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel.
- [13] Az Alkotmánybíróság vizsgálata tehát nem terjed ki jelen ügyben sem arra, hogy a felmerült jogvitát hogyan kellett volna a bíróságnak megítélnie. Az Alkotmánybíróság ismételten rámutat arra, hogy „[s]em a jogállamiság

elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.

- [14] A kifejtettek tekintetével az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetettek nem minősülnek az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alap-törvény-ellenességnek.
- [15] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására nincs lehetőség, ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján – visszautasította.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1177/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3336/2017. (XII. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény 72/A. és 72/B. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az alkotmányjogi panasz előterjesztői (a Dimenzió Kölcsönös Biztosító és Önszegélyező Egyesület Felügyelőbizottságának tagjai) jogi képviselőjük (dr. Csózik László ügyvéd, 1054 Budapest, Bank utca 6., 3. emelet 10. ajtó) útján 2017. június 13. napján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságtól az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárakról szóló 1993. évi XCVI. törvény (a továbbiakban: Öpt.) 72/A. és 72/B. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérelmezték.
- [2] Az egyes egészség- és önszegélyező szolgáltatások védelméről szóló 2016. évi CXLVII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 1. és 2. §-a iktatta be az 72/A. és 72/B. §-ait. Ezek 2016. december 15-től egyrészt lehetővé teszik a felügyeleti biztos számára a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Bit.) 445. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott egyesület biztosítási tevékenység körébe nem tartozó egyéb tevékenységgel kapcsolatos – tagsági jogviszonyon alapuló – jogai és kötelezettségei összességének (a továbbiakban: egészség- és önszegélyező állomány) átruházását – a szolgáltatást igénybe vevő tagok érdekeinek védelme érdekében – meghatározott egészség- és önszegélyező pénztárhoz, ha a kölcsönös biztosító egyesület biztosítási tevékenység végzésére vonatkozó engedélyét visszavonták [Öpt. 72/A. § (1) bekezdés]. Az állományátruházás szabályairól a 72/A. § (2)–(9) bekezdései, valamint a kölcsönös biztosító egyesület és az egészség- és önszegélyező pénztár között létrejött megállapodás rendelkeznek. Másrészt kimondják, hogy a fenti rendelkezéseket a folyamatban lévő eljárások esetén is alkalmazni kell [Öpt. 72/B. §].
- [3] Az indítványozók a Dimenzió Kölcsönös Biztosító és Önszegélyező Egyesület (a továbbiakban: Egyesület) Felügyelőbizottságának tagjai. Álláspontjuk szerint a fenti rendelkezések (az önszegélyező üzletág állományának átruházása mint a biztosítási tevékenységi engedély visszavonásához kapcsolódó újabb, a folyamatban lévő eljárásban alkalmazandó hátrányos jogkövetkezmény) sértik az általuk képviselt Egyesület Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében garantált tulajdonhoz való jogát. A kifogásolt rendelkezések azért sértik az Egyesület tulajdonhoz való jogát, mert megnyitották az utat a Magyar Nemzeti Bank által kirendelt felügyeleti biztosok számára, hogy az Egyesület önszegélyező ágának vagyonát állami-hatósági kényszer alkalmazásával elvonják, és azt más pénztárhoz helyezték át. A szabályozás – az indítványozók szerint – semmilyen feltételt nem szab az intézkedés megtételéhez, és ezzel szabad kezet ad a biztosok számára az Egyesület önszegélyező ága vagyonának átruházásához.
- [4] Az indítványozók az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére is hivatkoztak, mivel a sérelmezett törvényi rendelkezések „a fennálló egyesületi státust feldúlják, alapjaiban forgatják fel az egyesületi működést, megfosztván az önszegélyező tagokat attól, hogy az általuk létrehozott egyesületet tovább működtessék, fenntartsák.” Az indítványozók a visszamenőleges hatályú és diszfunkcionális jogalkotás tilalmára is hivatkoztak. Álláspontjuk szerint a jogállamiság és jogbiztonság sérelmét idézi elő a szabályozás azzal, hogy utólag kibővítette a biztosítási tevékenységi engedély visszavonásához kapcsolódó hátrányos jogkövetkezményeket. Ezen túlmenően a jogalkotó a „lex Dimenzió2.” elfogadásával egyedi jogalkalmazói aktust hozott, amikor kizárólag az Egyesületre szabott törvénnyel olyan jogkört rendelt a felügyeleti biztosokhoz, amely a Magyar Nemzeti Bank hatásköre hiányában is lehetővé teszi a biztosok formális döntésével az Egyesület megfosztását önszegélyező tagságától és vagyonától.

- [5] Az indítványozók érintettségük alátámasztására előadták, hogy ők az Egyesület öttagú Felügyelőbizottságának tagjai és ebbéli minőségükben, valamint együttesen, testületként (a hatásköreiben felfüggesztett Igazgatóság hiányában is) képviselik az egyesületet, amely a kifogásolt rendelkezések közvetlen érintettje. Az aktuális érintettség alátámasztására előadták, hogy a felügyeleti biztosok megindították az önsegélyező állomány áthelyezésére irányuló eljárást, ezzel előidézve az ún. *clear and present danger*-helyzetet.
- [6] 2. Az Abtv. 56. § értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [7] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukat az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapították, amely szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás.
- [8] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti kivételes panasz esetében, mivel az közvetlenül a norma ellen irányul, különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának. Amint arra az Alkotmánybíróság már több esetben rámutatott „a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális (jelenvaló) sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól.” Az Alkotmánybíróság az érintettség kritériumai kapcsán a következőket állapította meg: „A személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. [...] Ha a norma címzettje harmadik személy [...], a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. [...] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát. Ha a jogszabály érvényesüléséhez konstitutív hatályú végrehajtási aktus szükséges, az indítványozónak először a jogsértést közvetlenül megvalósító államhatalmi aktust kell megtámadnia, amelyet követően lehetővé válik a norma közvetett vizsgálata is. [...] Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia” {először 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31], megerősítette: 3123/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [9] 3. Az indítványozók az Egyesület Felügyelőbizottságának tagjaiként, az Egyesület képviselőjében fordultak az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozók az Egyesület hatályos Alapszabályának csatolásával igazolták, hogy a Felügyelő Bizottság tagjai, azt azonban nem igazolták, hogy jogosultak eljárni az Egyesület nevében.
- [10] Az Egyesület hatályos Alapszabálya 13.1. pontja szerint a Felügyelőbizottság az Egyesület ügyintéző és képviselői szervének ellenőrzését ellátó testület. Az Igazgatóság az Egyesület – a jogszabályok, az Alapszabály, a Felügyelet által meghatározott feltételek, így a szakmai és üzleti megbízhatósági követelmények alapján engedélyezett személyekből álló – választott ügyintéző és képviselői szerve (12.1. pont). A Magyar Nemzeti Bank MNB H-JÉ-60/2016. számú határozata az Egyesülethez az igazgatóság tagjai jogait és kötelezettségeit gyakorló, teljes jogkörű felügyeleti biztosként kirendelte a Pénzügyi Stabilitási és Felszámoló Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaságot, illetve az általa kijelölt felügyeleti biztost (biztosokat). Az Öpt. 72/A. § (6) bekezdése pedig kimondta, hogy a Felügyelet az állományátruházás sikeres lebonyolítása céljából felügyeleti biztost rendel ki, vagy a már kijelölésre került felügyeleti biztos megbízólevelét haladéktalanul módosítja. Az Öpt. 68/C. §-a értelmében a felügyeleti biztos kirendelésének ideje alatt a pénztár vezető tisztségviselői e törvényben és az alapszabályban rögzített feladataikat, képviselői jogukat nem gyakorolhatják. Ezen jogokat a kirendelés tartama alatt a felügyeleti biztos gyakorolja. Ettől eltérően, a vezető tisztségviselő a felügyeleti biztos kirendelésének ideje alatt is jogorvoslattal élhet a felügyeleti biztost kirendelő határozat és a Felügyelet által a pénztárral szemben hozott határozat ellen. E jogorvoslati eljárásban a vezető tisztségviselő a pénztárat képviselheti vagy a képviselőlet ellátására megbízást adhat.
- [11] A fentiek értelmében az Egyesület Felügyelőbizottságának tagjai nem jogosultak az Egyesület képviselőjére, ezért alkotmányjogi panasz előterjesztésre sem jogosultak az Egyesület nevében.
- [12] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a kifogásolt rendelkezések önmagukban egyébként sem érintik az indítványozók jogait, mivel csupán jogalkalmazói döntés közbejöttével, közvetetten vezethetnek az állított jogsérelemhez. Ilyen jogalkalmazói döntés mindenek előtt a Felügyelet határozata, amelyben az állományátruházás sikeres lebonyolítása céljából felügyeleti biztost rendel ki, vagy a már kijelölésre került felügyeleti biztos megbízólevelét módosítja [Öpt. 72/A. § (6) bekezdés]; a felügyeleti biztosok döntése az önsegélyező állomány

átruházásáról [Öpt. 72/A. § (1) bekezdés]; az állományátruházás során megállapodás kötése a kölcsönös biztosító egyesület és az egészség- és önszegélyező pénztár között [Öpt. 72/A. § (2) bekezdés].

- [13] Tekintettel tehát arra, hogy az indítványozóknak a támadott jogszabályok sérelmesnek feltételezett tartalma általi személyes és közvetlen érintettsége nem volt megállapítható, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1289/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3337/2017. (XII. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 3.Pkf.25.569/2014/1. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Perlaki Tamás jogi képviselője (dr. Hoffmann Lilla, 1137 Budapest, Szent István Park 2., félelelet 1.) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Budapest Környéki Törvényszék 25.P.23.206/2013/7. számú, valamint 21.Pk.50.002/2014/3. számú végzése, továbbá a Fővárosi Ítéltábla 3.Pkf.25.569/2014/1. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Budapest Környéki Törvényszék útján nyújtotta be 2014. november 24. napján.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló per tárgya közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése volt, melyben a bíróság az indítványozó keresetét jogerősen elutasította. A jogerős ítélet ellen az indítványozó perújítási kérelmet terjesztett elő, a perújítás megengedhetősége tárgyában a Budapest Környéki Törvényszék 2013. december 13. napján tárgyalást tartott. Ennek során az indítványozó elfogultsági kifogást jelentett be az eljáró bíróval szemben. „A bíró ezután engem – fogalmazott az indítványozó – egyoldalúan elbocsátott a tárgyalásról majd az alperesekkel folytatta a tárgyalást majd érdemi határozatot hozott és hirdetett ki.” Az eljáró bíró tehát az indítványozó távozását követően tovább folytatta a tárgyalást, és a perújítási kérelmet mint érdemi tárgyalásra alkalmatlant végzésével (25.P.23.206/2013/7. számú végzés) elutasította. Ebben kifejtette, hogy a perújítás alapjaként megjelölt tények már a megtámadott ítélet meghozatalakor fenn kell állnia. A felperes azonban olyan közigazgatási határozatokra hivatkozott, amelyek a jogerős határozat meghozatalát követő tényre vonatkoztak.
- [3] Az indítványozó a tárgyalást követően, még ugyanazon a napon elektronikus levelet írt a Budapest Környéki Törvényszék elnökének, melyben panasszal élt a bíróság eljárásával szemben. Kifejtette: „A bíróság megtagadta, hogy az alperes által kiadott jogerős határozatot a bizonyítási indítvány során benyújtsam a perben, majd azt is, hogy bemutassam, mint olyan új (idei) bizonyítékot ami, mind a perújítási kérelmem jogalapját, mind az előttem tárgyaláson két alperes által tett nyilatkozat cáfolatát megalapozta volna.” Az indítványozó kérte a bírótól annak jegyzőkönyvezését, hogy négy okirati bizonyítékot a bíróság nem vett át tőle, ezt azonban a bíróság megtagadta. Ezt követően az indítványozó szóban adta elő a határozatokban és jegyzőkönyvekben foglaltakat. A hangfelvétel útján rögzített jegyzőkönyv erre vonatkozó részének a kijavítását az indítványozó hiába kérte, azt a bíró szintén megtagadta. Ezt követően jelentett be az indítványozó elfogultsági kifogást, majd a bíró közölte vele, hogy távozhat a tárgyalóteremből (csak vele közölte ezt), és erre el is hagyta a tárgyalótermet.
- [4] Az indítványozó a perújítási kérelmét elutasító végzés ellen fellebbezéssel élt, e fellebbezését pedig utóbb, mikor az elfogultsági kifogását elutasító bírói végzést kézhez vette, ez utóbbira figyelemmel kiegészítette. Az elfogultsági kifogást elutasító végzéssel szemben külön fellebbezésnek ugyanis nem volt helye, azt az ügy érdemében hozott határozat elleni fellebbezésben lehetett támadni. Ezt követően született meg a Fővárosi Ítéltáblának a perújítási kérelmet elutasító elsőfokú végzést helybenhagyó jogerős végzése (3.Pkf.25.569/2014/1. számú végzés). A Fővárosi Ítéltábla szerint az alperesben azért utasították el az indítványozó keresetét, mert mindkét károkozó magatartás (fakitermelési engedély kiadása és bányatelek megállapítása) kapcsán hiányzott az alperesi magatartás jogellenessége. Az indítványozó keresetének jogi és ténybeli alapja nem függött össze, illetve nem egyezett a perújítási kérelemben előterjesztett nyilatkozatokkal, ténybeli hivatkozásokkal és bizonyítékokkal. A másodfokú bíróság kitért arra, hogy a Pp. 19. § (1) bekezdése alapján a bíró az elfogultsági kifogás bejelentését követően is hozhatott határozatot. Az indítványozót pedig nem érte hátrány amiatt, hogy a tár-

gyaláson esetlegesen nyilatkozatai nem kerültek jegyzőkönyvbe, illetve egyes okiratokat nem csatolt, mivel a fellebbezésében mindenre kiterjedően tehetett előadást és előterjeszthette okirati bizonyítékait, melyeket az ítélet tábla értékelt.

- [5] Az alkotmányjogi panasz alapjaként az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának, a XXVIII. cikk (7) bekezdésben biztosított jogorvoslathoz való jogának, a XV. cikk (1) és (2) bekezdésben megfogalmazott jogegyenlőségnek, a XIII. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt tulajdonvédelemnek, valamint a XXI. cikk (1) és (2) bekezdésében foglalt egészséges környezethez való jogának a sérelmére hivatkozott.
- [6] Véleménye szerint: „[a]zzal, hogy a bíróság a jogi képviselettel nem rendelkező felperest egyoldalúan elbocsátotta a per egy folyamatban lévő tárgyalásáról, majd annak távozása után az alperesek jelenlétében tovább folytatta a tárgyalást és érdemi döntést hozott a felperes keresete tárgyában, megsértette az Alaptörvénynek a jogok és kötelezettségek érvényesítését szolgáló pártatlan, tisztességes és nyilvános tárgyalást garantáló XXVIII. cikke (1) pontját.” Kiemelte azt is, hogy a „II. fokú végzés valamint a bírói elfogultsági kifogást elutasító végzés azért Alaptörvény sértő végzések, mert ezek két jogorvoslati kérelemnek egy, az Alaptörvényt is sértő minőségű eljárásjogi szabálysértésre vonatkozó elemét indokolás nélkül el nem bíráló végzések”. A megtámadott három végzéssel a bíróságok „megsértették az Egyezmény jogorvoslatot garantáló XXVIII. cikk (7) bekezdését”.
- [7] Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése sérelmének alátámasztására az indítványozó a következőket hozta fel: „[t]ekintettel arra, hogy a hatóság már a közigazgatási eljárásban alaptörvényt sértő módon elvonta minden ügyféli jogkörömet, nem élhettem rendes jogorvoslattal a közigazgatási határozatai ellen. Azok a határozatok a bírósági perben nem mint a másik fél álláspontja, hanem mint jogi tények szerepelnek, míg az én nyilatkozataim, mindössze csak az egyik fél perben elmondott nyilatkozata. Minderre tekintettel megvalósul a másik fél az állami érdekkörbe tartozó alperessel szembeni diszkriminációm az egész eljárásban, függetlenül attól, hogy a bíróság részéről előítéletes megkülönböztetés okozta-e ezt a diszkriminációt”. Kitért arra, hogy a 18 éve folyó perében a bíróságok következetesen nem bírálták el érdemben a kereseteit, okirati bizonyítékait nem vették figyelembe, míg a másik fél, a hatóság egyoldalú nyilatkozatait fenntartás nélkül tényként kezelték. Az indítványozó szerint mindez arra utal, hogy az állami érdekkörbe tartozó féllel szemben a bíróságok folyamatosan és következetesen hátrányos megkülönböztetésben részesítik az indítványozót.
- [8] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmeként előadta: „[a] Fővárosi Ítélet táblának az a döntése, hogy a magántulajdonban lévő erdőhöz fűződő tulajdonosi jogok teljes körét az erdőről és az erdő védelméről szóló törvényre hivatkozással, erdészeti hatósági eljárásban az erdő tulajdonosától el lehet vonni és az erdő-tulajdon használatára feletti teljes rendelkezési jogával egy önálló jogi személyiségű erdőbirtokossági társulatot lehetséges felhatalmazni, megsértette az Alaptörvénynek a tulajdon feletti szabad rendelkezést garantáló XIII. cikk (1), (2) bekezdését.”
- [9] Az indítványozó szerint: „[a] II. fokú bíróság az Alaptörvénynek az egészséges környezethez való jogot biztosító XXI. cikk (1), (2) bekezdése sérelmét okozta azzal, hogy ennek az alapjognak egyik garanciáját, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében a tulajdonos számára előírt tulajdonához fűződő személyes – alapjogi valamint egyéb törvényi előírások összefüggéseiből eredően természetvédelmi közérdekhez is fűződő – társadalmi felelősség gyakorlását egy erdőtulajdonostól oly módon akadályozta meg, hogy a tulajdonos erdő tulajdona feletti rendelkezését korlátlan mértékben, megfelelő alapjogi felhatalmazás nélkül, egy tulajdonosi jogokkal nem rendelkező erdőbirtokossági társulat javára elvonta.”
- [10] 2. Az indítványozó az ítélet tábla jogerős végzésével szemben – az alkotmányjogi panasz benyújtásával párhuzamosan – felülvizsgálati kérelmet is benyújtott, amelyet a Kúria a Pfv.IV.21.974/2014/2. számon 2015. április 1. napján hozott végzésével hivatalból elutasított. Megállapította, hogy a perújítási kérelmet elutasító végzés nem tekinthető az ügy érdemében hozott végzésnek, és nem is esik azon tételesen felsorolt végzések körébe sem, amelyek ellen a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 270. § (3) bekezdése értelmében felülvizsgálatnak van helye.
- [11] 3. A Budapest Környéki Törvényszék az alkotmányjogi panaszt nem küldte meg haladéktalanul az Alkotmánybíróságnak. Ehelyett – az indítványozónak az alkotmányjogi panasz sorsa felől érdeklődő levele nyomán – 2016. július 13. napján kelt végzéssel arra hívta fel az indítványozót, hogy nyilatkozzon, alkotmányjogi panaszát fenntartja-e, figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság egy ízben már rendelkezett az alkotmányjogi panasz

elbírálásáról. Arról adott tájékoztatást emellett a törvényszék, hogy „az ügyben először a felülvizsgálati kérelemről kellett dönten, az iratok a Kúriára voltak felterjesztve, azután nyílik mód az alkotmányjogi panasz elbírálására”.

- [12] A Budapest Környéki Törvényszék 2016. július 18. napján kelt levelével továbbította az alkotmányjogi panaszt, mely az Alkotmánybírósághoz 2016. július 26-án érkezett.
- [13] Az indítványozó a 2016. augusztus 4. napján kelt, a Budapest Környéki Törvényszéknek írt nyilatkozatával az alkotmányjogi panaszát fenntartotta. Egyúttal azt kiterjesztette a Budapest Környéki Törvényszéknek a panasz benyújtását követő eljárására, mivel álláspontja szerint az időmúlás és panaszának továbbításához újabb feltétel szabása a bíróság részéről „az Alkotmánybírósághoz fordulás, alkotmányjogi panasz benyújtása joga” korlátozásának, ezáltal pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései sérelmének tekinthető. Nyilatkozatában további érveket is felhozott arra, miért nem hozhatta volna meg a bíróság a perújítási kérelmet elutasító végzését. A tárgyalásról való „kizárásán” kívül arra is hivatkozott, hogy korábban felfüggesztették a perújítási eljárást arra tekintettel, hogy az általa a perújítási kérelemben megjelölt hatósági határozatok törvényességének felülvizsgálata tárgyában még folytak perek, de „korábbi végzessel előkérdést tisztázó per befejezése előtt hozta meg a bíróság a végzést”. Sérelmezte továbbá, hogy a bíróság „[k]orábbi végzessel megállapított előkérdés körbe tartozó hatósági okiratot zárt ki a perből”, s e bizonyíték kizárása önmagában is alaptörvénysértő. Az indítványozó kiemelte, hogy alkotmányjogi panasz alapján az Alkotmánybíróság a tárgyalásról való „*de facto*” kizárása tárgyában nem hozott még határozatot, ezért nem alapos a bíróságnak az erre történő hivatkozása sem. Megítélése szerint a Budapest Környéki Törvényszék, azáltal, hogy az alkotmányjogi panaszt a kúriai eljárás befejezését követően sem továbbította az Alkotmánybírósághoz, majd ezt követően 15 hónappal érdeklődő levelének hatására sem, akadályozta az indítványozót abban, hogy perújítással éljen, s ezzel megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [14] Az indítványozó ugyanezen napon kelt, az Alkotmánybírósághoz közvetlenül benyújtott és oda 2016. augusztus 9. napján érkezett levelében megküldte az eredeti alkotmányjogi panaszát, továbbá a Budapest Környéki Törvényszékkel folytatott levelezését.
- [15] Egyrészt kiemelte, hogy eredeti alkotmányjogi panasz „kizárólag arra irányult, hogy a perújítás megengedhetőségét tárgyaló eljárásban nem volt biztosított az érdemi” részvétele a tárgyaláson, a bíróság mintegy fizikailag akadályozta meg azt, hogy jogait és kötelezettségeit érvényesítse. Másrészt az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmeként értékelte, hogy az elsőfokú peres eljárás idő előtt le lett zárva, illetve, hogy a bíróság az alkotmányjogi panaszát nem továbbította az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybírósághoz címzett levelében is kifejtette: „Az időmúlás másik alapjogsértő helyzetet eredményező eleme, hogy miközben még folyt a perújítási per, lejárt az alapper utáni 5 év objektív elévülési határidő perújítási kérelmek benyújtására, így az új 1998. évben kiadott, de a hatóság által csak 2015. évben közölt hatósági határozatot mint perújítást megalapozó bizonyítékot már nem használhattam fel a perben, mivel a folyamatban lévő perújítási eljárásban az I. fokú bíróság semmilyen eljárás alatt lévő bizonyítékot nem engedett benyújtani a tárgyaláson, ez a bizonyíték ki lett zárva a perből, mivel azonban ez a kizárt bizonyíték a bíróság korábbi végzésének megfelelően a per eldöntésének előkérdése volt, nem lehetett volna egyébként sem annak relevanciája bírói mérlegelés tárgya, ugyanúgy, ahogy az sem lehetett mérlegelés tárgya, hogy ítéletet hozzon a bíróság az előkérdést eldöntő ítélet(ek) meghozatala előtt.”
- [16] Az indítványozó tájékoztatta az Alkotmánybíróságot arról, hogy dr. Hoffmann Lilla ügyvéd megbízása (képviselési joga) az ügyben megszűnt, és az Alkotmánybíróság előtti eljárásban személyesen jár el.
- [17] 2016. augusztus 8-án kelt levelében az Alkotmánybíróság főtítkára az indítványozó jogi képviselőjét arról tájékoztatta, hogy az általa megtámadott bírói végzések nem tekinthetőek sem az ügy érdemében hozott, sem az eljárást befejező egyéb döntésnek. Emiatt pedig az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasszal nem támadhatóak. Az indítványozó 2016. szeptember 22-én kelt beadványában továbbra is kérte alkotmányjogi panaszának elbírálását.
- [18] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.

- [19] A vizsgálat során az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [20] Az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra, hogy az indítványozó közvetlenül az Alkotmánybírósághoz címzett levelében a korábbi alkotmányjogi panaszában foglaltakhoz képest kifejezetten csak a Budapest Környéki Törvényszék 25.P.23.206/2013/7. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla 3.Pkf.25.569/2014/1. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. A Budapest Környéki Törvényszék 21.Pk.50.002/2014/3. számú, elfogultsági kifogást elutasító végzését közvetlenül már nem támadta, az ezzel összefüggő alkotmányjogi panaszt külön nem tartotta fenn. Ugyan e végzést az indítványozó panasz tárgyává tette a Budapest Környéki Törvényszék 25.P.23.206/2013/7. számú végzése elleni fellebbezése kiegészítésében, melyre a másodfokú bíróság is kitért, az Alkotmánybíróság a Fővárosi Ítéltábla 3.Pkf.25.569/2014/1. számú jogerős végzése elleni alkotmányjogi panaszt az indítványozónak az Alkotmánybírósághoz címzett nyilatkozata szerint bírálta el.
- [21] Az Alkotmánybíróság emellett az indítványozónak az Alkotmánybírósághoz címzett nyilatkozatát úgy értékelte, hogy az indítványozó a Budapest Környéki Törvényszék 25.P.23.206/2013/7. számú, valamint a Fővárosi Ítéltábla 3.Pkf.25.569/2014/1. számú végzése elleni alkotmányjogi panaszt akként módosította, hogy azt már csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglalt alapjogok sérelme miatt tartja fenn. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a tulajdonjog, az egészséges környezethez való jog és a diszkriminációtilalom sérelmére alapított részében nem vizsgálta meg az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát.
- [22] A jogorvoslathoz, illetve a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételek egyikének sem, vagyis sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-elleneséget nem vet fel.
- [23] „A jogorvoslathoz való jog kapcsán az Alkotmánybíróság ismételten emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog az állandó gyakorlata szerint rendes jogorvoslati lehetőségekre terjed ki {legutóbb lásd: 3035/2017. (III. 7.) AB végzés, Indokolás [6]}. Erre tekintettel alkotmányjogi panasz ezen alaptörvényi rendelkezés sérelmére a rendkívüli jogorvoslati lehetőségek, így a perújítás igénybevételének elutasítása kapcsán nem alapítható {vö.: 3200/2016. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [19]}” [3147/2017. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [22]].
- [24] Ami a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot illeti, ezen alapjog sérelmének alátámasztására az indítványozó három körülményt jelölt meg.
- [25] Egyrészt azt kifogásolta, hogy a bíróság azelőtt „bocsátotta el”, illetve „zárta ki” a tárgyalásról, hogy abban érdemben részt vehetett volna, majd távozását követően hozta meg és hirdette ki a perújítási kérelmet elutasító végzést. Az alkotmányjogi panaszhoz csatolt mellékletekből (a Budapest Környéki Törvényszék elnökének címzett panaszlevelek, illetve az elfogultsági kifogást elutasító végzés elleni panasz) kitűnik, hogy az indítványozó a tárgyalási jegyzőkönyvben rögzítettek valóságát vitatta, előadása szerint a tárgyaláson történt eseményeket nem a tényleges történéseknek megfelelően tartalmazza a jegyzőkönyv. Többször hangsúlyozta, hogy az eljáró bíró az elfogultsági kifogás bejelentését követően fordult azzal az indítványozóhoz, hogy „távozhat”. Ezt pedig az indítványozó – egyéb jogkövetkezményekre való figyelmeztetés hiányában – úgy értékelte, hogy az elfogultsági kifogás elbírálásáig a bíróság a tárgyalást felfüggeszti. A távozását megelőzően a bíró nem tájékoztatta arról, hogy a perújítási kérelemtől a tárgyaláson döntést kíván hozni.
- [26] Sem a tárgyalási jegyzőkönyvből, sem az indítványozó előadásából nem olvasható ki, hogy az indítványozót ténylegesen kizárták volna a tárgyalásról, nem került sor sem kiutasításra, sem kivezetetésre. Jogi és fizikai akadálya tehát nem volt annak, hogy az indítványozó továbbra is részt vegyen a tárgyaláson. Az indítványozó tehát – a jegyzőkönyvben foglaltaknak megfelelően – önként hagyta el a tárgyalótermet. Ezen az sem változtat, hogy a tárgyalóterem elhagyásának alapja – legalábbis az indítványozó előadása szerint – egy bírói nyilatkozat volt („távozhat”), melyből ő a tárgyalás befejezésére (felfüggesztésére) következtetett. Azt az indítványozó sem állította, hogy a bíró kifejezetten felfüggesztette vagy elhalasztotta volna a tárgyalást, sőt, kiemelte, hogy a „távozhat” nyilatkozat csak neki szólt, az alperesek pedig a tárgyalóteremben maradtak. Az Alkotmánybíróság – melynek egyébként sem állnak rendelkezésére megfelelő eszközök annak rekonstruálására, hogy ténylegesen mi történt a bírósági tárgyaláson – úgy találta, hogy ha az indítványozó által a tárgyalás lefolyásáról előadottak feleltek is meg a valóságnak, az „elbocsátás” akkor sem veti fel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét, mert az indítványozó végső soron belső elhatározásából és nem bírói felhívásra (kötelezésre) hagyta el a tárgyalótermet. Az indítványozónak a távozása alapjául szolgáló, a bíró hozzá intézett – egyébként sokféle-képpen értelmezhető – „távozhat” vagy „el lehet menni” fordulatból folyó esetleges téves feltevése az előadott

körülményeket is értékelve nem adhat alapot a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének megállapításához, még akkor sem, ha az indítványozó jogi képviselő nélkül járt el a perben.

- [27] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alapján azt is sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság kizárta azokat a hatósági határozatokat és egyéb okiratokat, melyeket a perújítási kérelmének megalapozása céljából kívánt benyújtani, illetve bemutatni a bíróságnak a tárgyaláson. Az indítványozó előadásából az is kitűnik, hogy ezen okiratokat a bíróság nem vette át, és e tény jegyzőkönyvezését is megtagadta. Emiatt az indítványozó panasszal élt a bíróság elnöke felé. Ugyanakkor a megtámadott másodfokú bírósági végzésből az is kiderül, hogy mindez nem akadályozta az indítványozót abban, hogy az elsőfokú végzés elleni fellebbezésében ezekre az okiratokra hivatkozzon, azokat a fellebbezéséhez csatolja, a másodfokú bíróság pedig ezeket értékelve hozta meg döntését (3. oldal). Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a tisztességes eljárás egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni [pl.: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]]. Jelen ügyben nem lehetett eltekinteni attól, hogy a másodfokú eljárásban a bíróság azon bizonyítékok figyelembevételével döntött, amelyeknek az elsőfokú bíróság általi „kizárását” az indítványozó kifogásolta, vagyis ezt a sérelmét a másodfokú bíróság orvosolta. Az eljárás egészét figyelembe véve tehát hátrány nem érthette az indítványozót amiatt, hogy az elsőfokú bíróság az okiratok átvételét megtagadta (azokat a bizonyítékok köréből „kizárta”).
- [28] Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy a perújítási kérelmében megjelölt hatósági határozatok törvényességének felülvizsgálata tárgyában még perek folytak, de „korábbi végzéssel előkérdést tisztázó per befejezése előtt hozta meg a bíróság a végzést”. Annak megítélése, hogy valamely döntés meghozatalához milyen előkérdéseket kell tisztázni és ehhez mennyiben van szükség, illetve lehetőség az eljárás felfüggesztésére és egy másik eljárásban születendő jogerős döntés bevárására, az eljáró bíró feladata. Ennek során a bíró a jogvita tárgyához igazodóan az anyagi és eljárási jogszabályok alkalmazásával szakjogi kérdésben foglal állást. Az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül e szakjogi döntés helytállóságát, mert feladata az Alaptörvény védelme és nem a szakjogi előírások esetleges megsértésének a megállapítása. Más eljárás eredménye bevárásának az indítványozó által felvetett összefüggésben, nevezetesen, hogy a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perújítási eljárásban a perújítás megengedhetőségéről való döntés meghozatalához milyen előkérdéseket kellett volna tisztázni, nincs a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggő alkotmányossági vetülete.
- [29] Az indítványozó a Budapest Környéki Törvényszéknek azon eljárását is a tisztességes eljáráshoz való jogot és a jogorvoslathoz való jogot sértőnek tartotta, hogy 20 hónapon keresztül nem továbbította az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alkotmánybírósághoz. Megállapítható, hogy ez az állított jogsérelem nem a Fővárosi Ítéltáblának és a Budapest Környéki Törvényszéknek a perújítás megengedhetősége körében hozott végzéséből fakad, vagyis a megtámadott döntés és a felhozott jogsérelem között okozati összefüggés nincs. A törvényszék sérelmezett eljárása viszont az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panasszal nem támadható. A hivatkozott jogszabályi rendelkezés alapján ugyanis alkotmányjogi panasz akkor terjeszthető elő, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés sérti az érintett alkotmányos jogát. A bíróság késlekedése, illetve az alkotmányjogi panasz fenntartására való felhívása nem minősül sem az ügy érdemében hozott, sem eljárást befejező egyéb döntésnek.
- [30] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1364/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3338/2017. (XII. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 0199-43.Vh.302/2015/12. számú végzése, valamint Fővárosi Törvényszék 5.Mpkf.690.161/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 0199-43.Vh.302/2015/16-I. számú végzése, valamint a Fővárosi Törvényszék 5.Mpkf.690.162/2016/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 0199-43.Vh.302/2015/12. számú végzése (a továbbiakban: Végzés1.), valamint a Fővárosi Törvényszék 5.Mpkf.690.161/2016/3. számú végzése (Végzés2.), továbbá a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 0199-43.Vh.302/2015/16-I. számú végzése (a továbbiakban: Végzés3.), illetve a Fővárosi Törvényszék 5.Mpkf.690.162/2016/3. számú végzése (a továbbiakban: Végzés4.) ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt és kérte azok alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését, az Alkotmánybírósról szóló 2011. évi CLI. törvény 27. §-a alapján. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott végzések sértik az Alaptörvény Nemzeti Hitvallás című fejezetét, B) cikk (1) bekezdését, R) cikkét, I. cikk (1)–(3) bekezdését, II. cikkét, XIII. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1)–(2) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, továbbá a 28. cikkét.
- [2] 2. Az ügy előzményeként a bíróság az indítványozó mint végrehajtást kérő kérelmére 2015. szeptember 11-én 0199-43.Vh.302/2015/3. számon átutalási végzést bocsátott ki az adóssal szemben a Fővárosi és Munkaügyi Bíróság 0199-8.Vh.170/2014/1. számú és a Fővárosi Törvényszék 55.Mpkf.638.370/2014/3. számú végzése alapján 4200 Ft. perköltség-különbözet, 11 692 Ft fellebbezési költség és ennek késedelmi kamata iránt, illetve 9000 Ft ügyvédi költség címén. A Magyar Államkincstár arról tájékoztatta a bíróságot, hogy 2015. szeptember 28-án 25 021 Ft összeg került átutalásra az adós számlájáról a végrehajtást kérő számlájára. A végrehajtást kérő beadványt terjesztett elő 2015. október 27-én, amelyben előadta, hogy a Magyar Államkincstár nem terhelte az adós számláját a végzésben meghatározott összeggel. ezen felül előadta, hogy beadványával 6350 Ft ügyvédi munkadíj és 650 Ft készkiadás merült fel, így további 7000 Ft megfizetésére kérte kötelezni az adóst. A bíróság a beadványra válaszul megküldte az indítványozó részére a Magyar Államkincstár tájékoztató levelét, továbbá a bíróság felhívta a végrehajtást kérőt, hogy a 7000 Ft tekintetében a beadványát újabb végrehajtási igénynek tekinti-e. A végrehajtást kérő további beadványában újabb 650 Ft költségigényt terjesztett elő (összesen 7650 Ft tekintetében) a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 34. § (1) bekezdése alapján.
- [3] A Végzés1. megállapította, hogy a végrehajtást kérő 9000 Ft-ot jelölt meg ügyvédi költségként, amely a Magyar Államkincstár tájékoztatása alapján kifizetésre került. A végzés indokolása szerint a Vht. 34. §-a szerint a végrehajtás során megjelölt költséget a végrehajtást kérőnek kell előlegeznie, s a vonatkozó rendelkezés a végrehajtás foganatosításához kapcsolódó költséget jelenti, azonban az adott eljárásban a végrehajtás foganatosítása közvetlenül pénzforgalmi számláról való levonással – és nem végrehajtó által – történt. Így arra a Vht. hivatkozott rendelkezése nem vonatkozik. A bíróság megjegyezte továbbá, hogy a végrehajtást kérő utólagos beadványai tájékoztatás adására irányultak a végrehajtás teljesítésére vonatkozóan, annak ellenére, hogy a végrehajtást kérő számlájára a kérdéses összeg már a beadvány benyújtásakor átutalásra került. Az indítványozó a döntéssel szemben fellebbezést terjesztett elő.

- [4] A Végzés2. az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta, kifejtette, hogy a végrehajtást kérő érvelése megalapozatlan, a végrehajtás foganatosítását követően a végrehajtást kérőnél felmerült költségek viselésére az adós nem kötelezhető a Vht. 34. § (1) bekezdése alapján.
- [5] 3. Az indítványozó mint végrehajtást kérő kézbesítési vélelem megdöntése iránt terjesztett elő kérelmet, s egyúttal kérte végrehajtási költség megtérítését. A Végzés3. a kérelmet elutasította. Az ügy alapját a Végzés1. és a Végzés2. képezte. A Végzés1. elutasította a végrehajtást kérő beadványát, aki ezt követően kézbesítési vélelem megdöntése iránti igényt terjesztett elő. Kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a Végzés1. kézbesítésének jogkövetkezményei hatálytalanok, illetve kérte a szabályszerű kézbesítés elrendelését. Ezen felül kérte 1000 Ft költség megtérítését beadványával összefüggésben.
- [6] A Végzés3. megállapította, hogy a Végzés1.-et a bíróság adminisztrációs hiba folytán a végrehajtást kérő, és nem jogi képviselője részére kézbesítette. A bíróság erről a tényről, illetve a fellebbezési határidőről a végrehajtást kérőt értesítette, egyúttal felhívta, hogy nyilatkozzon: fenntartja-e kézbesítési vélelem iránti kérelmét. A végrehajtást kérő kérelmét fenntartotta és további 4191 Ft megtérítését kérte. A kérelemmel kapcsolatban a bíróság megállapította, hogy a kézbesítés valóban hibásan történt, s a bíróság azt a visszaérkezett tértivevény alapján észlelte és intézkedett a végzés szabályszerű kézbesítése iránt. Egyúttal tájékoztatták a végrehajtást kérőt, hogy a fellebbezési határidő a jogi képviselő részére történt kézbesítéssel veszi kezdetét. A kézbesítési vélelem megállapítására tehát az eljárásban nem került sor, mivel a szabályszerű kézbesítés feltételei nem álltak fenn és azt a bíróság maga észlelte. Így a kézbesítési vélelem megdöntése is fogalmilag kizárt. A Végzés3. megállapította azt is, hogy a kézbesítés szabályszerűen megtörtént, s a végrehajtást kérő határidőben fellebbezést terjesztett elő a kérdéses végzéssel szemben. A bíróság egyúttal úgy ítélte meg, hogy indokolatlan a végrehajtást kérő részéről minden egyes beadványával összefüggésben költségek iránti követelés megjelölése, tekintettel arra, hogy az alapügyben 9000 Ft ügyvédi költséget jelölt meg, amely a részére átutalásra került. A végrehajtást kérő fellebbezést terjesztett elő a Végzés3.-mal szemben.
- [7] A Végzés4. a Végzés 3.-at helybenhagyta. A bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság döntése megalapozott volt. Hangsúlyozta: kézbesítési vélelem eleve csak szabályszerűen kézbesített küldeményekhez kapcsolódhat, ám mivel az elsőfokú bíróság hivatalból észlelte a kézbesítés szabálytalan voltát, a kézbesítési vélelem nem állhatott be. Kifejtette továbbá, hogy a Vht. 34. § (1) bekezdése alapján a végrehajtást kérő nem tarthat igényt minden további, a megtörtént foganatosítással kapcsolatos beadványaival összefüggésben felmerült költsége megtérítésére.
- [8] 4. A végrehajtást kérő alkotmányjogi panaszban támadta a Végzés1.-et, 2.-öt, 3.-at és 4.-et. Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése azért sérült, mert ez képezi az indítványozó alkotmányjogi panaszának jogalapját, és a támadott „végzések sértik az Alaptörvény több rendelkezését”. „Az indítványozót megillető alapjogok az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése értelmében sérthetetlenek és elidegeníthetetlenek.” Így „az eljáró bíróságok nem biztosították az I. cikk (1) bekezdésében foglalt ezen jogát a felperes indítványozónak az általuk lefolytatott nemperes eljárás során”. Így szerinte „nem érvényesülhettek az Alaptörvény XIII. cikkében, XXIV. cikkében és XXVIII. cikk (1) bekezdésben biztosított jogok”.
- [9] Az Alaptörvény XIII. cikkének sérelmével összefüggésben arra hivatkozott, hogy „a végrehajtási eljárásra nem került volna sor, ha az állami szerv teljesíti kötelezettségét, és a jogerős bírósági ítéletnek önként eleget tesz”. Mivel az adós nem tett eleget fizetési kötelezettségének az indítványozó szerint, ezért a végrehajtást kérőnél felmerült költségeket meg kell fizetnie. Ez a kötelezettség az indítványozó szerint az átutaláson keresztül az elszámolás elvégzéséig terjedő időben terheli az adóst”. Az indítványozó szerint ő jogszerűen kérte a tájékoztatást, „a Magyar Államkincstár közlése a bírósághoz megérkezett, de annak kézbesítésével a végrehajtást kérő jogi képviselője részére a bíróság mulasztásban maradt”. Így mindezzel felmerült költségeket az adós köteles megfizetni.
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése és XXIV. cikk (1)–(2) bekezdésével összefüggésben az indítványozó kifejtette, hogy az a bírói eljárás, „amely a jogszabályokban foglalt – nem mérlegelhető rendelkezések – ellenére az adott kérelmet hivatalból elutasítja”, a tisztességes eljáráshoz való joggal ellentétes. Ez a kézbesítési vélelem megdöntésével összefüggésben előterjesztett kérelmét illetően azt jelenti, hogy szerinte, ha a kézbesítés bármely okból szabálytalan volt, azt a bíróságnak el kell fogadnia a kérelem jogalapjaként. Véleménye szerint a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 97. §-a alapján a meghatalmazott mellőzése a kézbesítés során megfelelő jogalapot jelent; ugyanakkor a bíróság azon értelmezése, miszerint csak

a „nem kereste” jellel visszaérkezett küldemény teremt megfelelő jogalapot a kérelem előterjesztésére, az indítványozó szerint téves. Az indítványozó szerint a bíróság nem volt pártatlan, így a támadott végzések ezért is sértik a tisztességes eljárásból való jogot.

- [11] Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésével és XIII. cikkével összefüggésben az alkotmányellenességet abban látja az indítványozó, hogy a bíróság mulasztásából eredő költségeket köteles lett volna az indítványozó (mint végrehajtást kérő) részére megtéríteni.
- [12] Az indítványozó – a főtitkári felhívásra előterjesztett – indítvány-kiegészítésében kifejtette, hogy a tisztességes eljárásból való jog sérelmét abban látja, hogy a bíróság az indítványozó kérelmére válaszul levelezésbe kezdett az ügyféllel, amely az indítványozó számára költséget okozott, amelyet álláspontja szerint az adóra kellett volna terhelni. Kérdésként vetette fel, hogy „[t]ényleg befejeződik az eljárás azzal, hogy mindenféle elszámolási okirat nélkül a végrehajtást kérő bankszámláján a Magyar Államkincstártól valamilyen összeg átutalásra kerül és ez az összeg megjelenik? Vagy a tisztességes eljárás körében valamilyen elszámolást kell adnia a banknak az átutalt összeg ellenőrizhetősége érdekében, és az ezzel kapcsolatos költségek is a végrehajtási eljárás költségeként érvényesíthetők?” Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a 7650 Ft költség, amelyre vonatkozó igényét a bíróság a Végzés1.-ben utasította el, „visszaható bírósági döntés körébe sorolható”, ugyanis a korábbi 9000 Ft-ban megjelölt ügyvédi költség a későbbiekben felmerült költségekre nem vonatkozott.
- [13] Álláspontja szerint a tisztességes eljárásból való jogból következik, hogy „a mulasztó adó – aki határidőben nem tesz eleget a fizetési kötelezettségének – terheli a bírósági eljárás teljes költsége. Azok a költségek is, amelyek lehetővé teszik annak megvizsgálását a végrehajtást kérő részéről, hogy a végrehajtás megtörtént-e, az pedig megköveteli olyan elszámolást, igazolást kiadását a bíróság (bank) részéről, amelyből megállapíthatóvá válhat, hogy a bíróság átutalási végzése alapján a végrehajtást kérő bankszámláján milyen jogcímen, milyen összeg érkezett meg, és annak számítása (pl. kamatok) helyes-e”. Vagyis tévesnek tartja a bíróság álláspontját, miszerint az átutalással a végrehajtási eljárás befejeződik és az elszámolással összefüggő költségek az adó nem terhelik, vagyis a tisztességes eljárásból való jogot sérti, hogy „a bíróság a végrehajtási eljárást lerövidítette”.
- [14] A tulajdonhoz való jog sérelmét okozza, hogy a végrehajtást kérő „nem jutott hozzá a perben előlegezett költségeihez, mivel azokat a bíróságok figyelmen kívül hagyták”.
- [15] Az Alaptörvény XXIV. cikkének sérelmével összefüggésben az indítványozó hivatkozott arra, hogy „azokban az eljárásokban, amelyekben a bíróság nemperes eljárás keretében dönt, az Alaptörvény XXIV. cikkben foglalt hatósági eljárásra vonatkozó szabályok is irányadók a bíróságra, különösen, ha az ügyben nem bírósági dönt.” Az ügyben elsőkön „bírósági alkalmazott” járt el, aki „megsértette [...] a részrehajlás nélküliség és a tisztességes mód követelményét” azzal, hogy az indítványozónak a későbbiekben felmerült 7650 Ft összegű költségét beszámította az eljárás során megjelölt 9000 Ft összegű ügyvédi munkadíjba.
- [16] Az indítványozó kifejtette, hogy a kézbesítési vélelem megdöntése szabályszerűen kézbesített küldeményhez kapcsolódhat, vagy olyan esetben van rá lehetőség, ha a fél jogi képviselőjét mellőzi, a Pp. 99/A. § (3) bekezdés a) pontja lehetővé teszi a kézbesítési vélelem megdöntését akkor is, ha a kézbesítés „más okból nem volt szabályszerű”. Emellett hangsúlyozta: „elfogadhatatlan, hogy a végrehajtási költségek a bíróság álláspontja szerint az átutalási végzés teljesítését (átutalás megtörténte) követően már nem merülhetnek fel, mert az eljárás befejeződött; továbbá az is, hogy az egyszer indokoltan megállapított költségekbe a későbbi felmerülő költségek is beletartozónak tekintendők, és nem lehet további költségre igénye az adóssal vagy (a bíróság mulasztása miatt – állammal szemben végrehajtást kérőnek.”
- [17] Kifejtette végül, hogy az indítvánnyal támadott jogerős „határozatok (sic!) »a bírósági eljárást befejező egyéb határozatnak« tekintendők”, így azokkal szemben van helye alkotmányjogi panasz előterjesztésének.
- [18] 5. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [19] Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okoknál fogva nem fogadható be.

- [20] 5.1. Az Abtv. 27. §-a alapján bírói döntéssel szemben az ügyben érintett személy vagy szervezet amiatt fordulhat Alkotmánybírósághoz, mert az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés a panaszos Alaptörvényben biztosított jogát sérti. Az indítványozó a Nemzeti Hitvallásra, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, R) cikkére és 28. cikkére hivatkozással is kérte a támadott végzések alaptörvény-ellenességének megállapítását. Mivel a hivatkozott rendelkezések nem alapjogról rendelkeznek, így azok alapján az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásának az Abtv. 27. §-ára tekintettel nem lehet helye.
- [21] 5.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdés szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés értelmében a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az *a)–f)* pontokba foglaltakat. Az Alaptörvény I. cikk (2)–(4) bekezdésének és II. cikkének sérelmét illetően az indítványozó nem terjesztett elő érdemi kérelmet, csupán felsorolásszerűen hivatkozott ezen rendelkezésekre, ezért az indítvány ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § határozott kérelem követelményét előíró (1b) bekezdés *e)* pontjának.
- [22] Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdésével összefüggésben arra hivatkozott, hogy annak sérelme abból fakadóan következett be, hogy „azt nem biztosították az eljáró bíróságok”, aminek eredményeként az Alaptörvény XIII. cikke, XXIV. cikke és XXVIII. cikke szerinti alapjogai sérültek. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény I. cikke nem tartalmaz olyan, az indítványozó számára biztosított jogot, amelyre alkotmányjogi panasz önállóan alapítható lenne, így ezen rendelkezés sérelme önmagában nem, csupán a hivatkozott konkrét alapjogok sérelmével összefüggésben vizsgálható.
- [23] 5.3. Az Abtv. 29. §-a alapján a befogadás – az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásának – feltétele, hogy az indítványban felvetett kérdés a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre hivatkozik, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőséggel bír.
- [24] Az Alaptörvény XIII. cikkének sérelme körében az indítványozó azt vitatta, hogy a bíróság a Vht. 34. § (1) bekezdése szerinti költségviselési szabályt miként alkalmazta az ügyében. Lényegében ugyanezt vitatta az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában: nevezetesen, hogy a bíróság miért tekintette újabb végrehajtási kérelemnek az indítványozónak az adós teljesítését követően bejelentett költségigényét.
- [25] Az indítványozó szerint a támadott végzések azért sértik az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseit, mert a Vht. 34. § (1) bekezdésének, illetve a Pp. 97. §-ának értelmezése az indítványozó oldalán felmerült költségekkel kapcsolatban előterjesztett, illetve a kézbesítési vélelem megdöntésére irányuló kérelme elutasítását eredményezte. Az indítványozó tartalmilag kizárólag a támadott végzésekben foglalt jogértelmezés helyességét vitatta. Az indítványozó felvetette továbbá, hogy a Pp. egyéb rendelkezésére is alapozhatta volna a bíróság a döntését a kézbesítési vélelem megdöntésével kapcsolatban előterjesztett kérelem tekintetében: ez ugyancsak a jogszabály alkalmazása körébe tartozó kérdés, ami önmagában nem vet fel alkotmányossági problémát.
- [26] Az indítványozó a támadott végzéseknek az övétől eltérő jogértelmezése alapján állította alapjogi sérelmét: azt a jogértelmezést sérelmezte, amelynek eredményeként kérelmeit a bíróság elutasította. Az eltérő jogi álláspont önmagában nem ellentétes a tisztességes eljáráshoz való joggal [lásd például 3007/2015. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [15]], az indítványozó pedig a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványaira nem hivatkozott, nem mutatta be, nem fejtette ki, hogy a támadott végzések miért ellentétesek a tisztességes bírósági és hatósági eljáráshoz való joggal.
- [27] Mivel az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény valamennyi hivatkozott rendelkezése tekintetében az alkalmazott jogszabályok bírósági értelmezésének és alkalmazásának jogszerűségét, helyességét vitatta, így az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadási kritériumnak.
- [28] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy – mivel az nem felel meg az Abtv. 27. § és 29. §-ában, valamint 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában írott feltételeknek – az alkotmányjogi panasz befogadásának nincs helye. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/803/2017.

• • •

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3339/2017. (XII. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.21.645/2016/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Győrffy István ügyvéd, 4001 Debrecen, Pf.: 475.) eljáró Márk Mária Florentina indítványozó (a továbbiakban: indítványozó, a perújítási eljárásban perújító felperes) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perújítási eljárásban megállapított tényállás szerint az alapperben az elsőfokú bíróság az indítványozó kártérítés iránti keresetét bizonyítottság hiányában elutasította, az ítéletet a másodfokú bíróság helybenhagyta. Az indítványozó a perújítás öt éves (objektív) határidejének letelte előtti napokban, 2015. szeptember 19-én a jogerős ítélettel szemben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 260. § (1) bekezdés a) pontjára alapított perújítási kérelmet terjesztett elő, amelyhez az általa a per befejezését követően megbízott szakértő véleményét is csatolta. Az elsőfokon eljáró Gyulai Törvényszék a perújítási kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mert azt állapította meg, hogy az indítványozó azt elkésetten, a perújításra nyitva álló hat hónapos (szubjektív) határidő leteltét követően nyújtotta be, mulasztását azonban nem tudta kimenteni. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla végzésével helybenhagyta az elsőfokú határozatot. A másodfokú bíróság arra is rámutatott végzése indokolásában, hogy az alapperben szükségesnek ítélt szakértői bizonyításra azért nem került sor, mert a perújító felperes a bíróság többszöri felhívása ellenére sem tett eleget bizonyítási kötelezettségének, a szakértői költséget nem előlegezte. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az alapperben lett volna lehetőség szakértői bizonyításra, arra a perújító felperes oldalán felmerülő okból nem került sor, aki emiatt nem hivatkozhat arra, hogy önhibáján kívül nem érvényesíthetett az alapperben bizonyítékként szakértői véleményt. A másodfokú bíróság megállapította, hogy a perújító felperes alapperbeli mulasztása a Pp. 260. § (2) bekezdése értelmében kizárja a per befejezését követően beszerzett magánszakértői véleményre alapított perújítást.
- [3] A jogerős végzéssel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amit a Kúria Pfv.V.21.645/2016/2. számú végzésével a Pp. 273. § (2) bekezdés a) pontja alapján hivatalból elutasított. A Kúria döntését azzal indokolta, hogy a perújítási kérelmet elutasító végzés ellen felülvizsgálatnak nincs helye, mert a perújítási kérelmet elutasító végzés nem minősül az ügy érdemében hozott végzésnek [Pp. 270. § (2) bekezdés], illetve a Pp. 270. § (3) bekezdésében megjelölt, a peres eljárást, illetve a pert befejező végzésnek.
- [4] 2. Az indítványozó a perújítási kérelmét elutasító első- és másodfokú végzés, valamint a felülvizsgálati kérelmét elutasító kúriai végzés ellen benyújtott alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, a XV. cikk (1) és (2) bekezdésének, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének sérelmét állította. Előadta, hogy a 2003 novemberében megindított alapperben a bíróság teljes személyes költségmentességet engedélyezett számára, amely költségkedvezményt azonban később – az eljárás megindítására visszamenőleges hatállyal, majd másodfokon a jövőre nézve – megvontak tőle, és csak illetékfeljegyzési jogot engedélyeztek neki, miközben az alapperrel párhuzamosan folyó más perekben alperesként jövedelmi- és vagyoni helyzete alapján költségmentességben részesült. Állítása szerint keresetének, majd perújítási kérelmének elutasítására azért került sor, mert nem tudta a szakértői bizonyítás költségeit az alapperben előlegezni. A tulajdonát ért sérelem miatt kártérítési igényével vagyoni helyzete miatt nem tudott eredményesen fellépni, és ennek következtében sérültek a XIII. cikk (1) bekezdésében, illetve a XV. cikk (1) és (2) bekezdésében biztosított jogai. Állítása szerint az alapper befejezését követően vagyoni helyzete ugyan tovább romlott, de kölcsönt vett fel, hogy a bíróságok által

hiányolt szakértői véleményt elkészíttesse, és lényegében arra alapozza perújítási kérelmét. Sérelmezte, hogy az alapperben eljáró bíróságok nem segítettek abban, hogy jogait elégtelen vagyoni helyzete ellenére is tudja érvényesíteni, a perújítási eljárásban pedig vagyoni helyzetét „fel is rótták neki” azáltal, hogy perújítási kérelmét azzal utasították el, hogy a szakértői véleményt az alapperben kellett volna érvényesítenie. Az indítványozó álláspontja szerint a perújítási kérelmet elutasító végzés az ügy érdemében hozott végzés, ezért felülvizsgálati kérelmének elutasításával sérült a jogorvoslathoz való alapjoga. Hivatkozott arra is, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése nem tesz különbséget rendes és rendkívüli jogorvoslat között, az Alaptörvény, illetve a Pp. 271. §-a pedig nem zárja ki a felülvizsgálat lehetőségét a perújítási kérelmet elutasító végzéssel szemben.

- [5] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek. Vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okoknál fogva nem fogadható be.
- [6] 3.1. Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés *a)* az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és *b)* az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság ügyrendjének 32. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § *b)* pontjában foglalt jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra, ezért az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz akkor is benyújtható, ha törvény felülvizsgálati kérelem vagy indítvány benyújtását is lehetővé teszi. Az indítványozó a perújítási kérelmét elutasító jogerős végzéssel szemben törvényes határidőben nem fordult az Alkotmánybírósághoz, a Kúria végzése ellen benyújtott alkotmányjogi panaszában azonban a perújítási kérelme tárgyában hozott jogerős végzés, és az azzal helyben hagyott elsőfokú végzés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a felülvizsgálati kérelmet elutasító kúriai végzés ellen benyújtott alkotmányjogi panaszban nem lehetnek tárgyai az első-, illetve másodfokon hozott végzések, mert azok nem felelnek meg az Abtv. 27. §-ában meghatározott, illetve egyéb törvényi feltételeknek [lásd például Abtv. 30. § (1)]. Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az Abtv. 43. § (4) bekezdése értelmében csak a panasszal megtámadható bírói döntés megsemmisítése esetén semmisítheti meg a döntésével felülvizsgált más bírósági döntéseket is. Ezekre a jogszabályi rendelkezésekre figyelemmel az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálatát a Kúria végzése elleni panaszra szűkítette.
- [7] 3.2. Az indítványozó a Kúria támadott végzésével összefüggésben a XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére hivatkozott, azt állítva, hogy a Kúria döntése megfosztotta őt a felülvizsgálathoz mint jogorvoslathoz való jogától azzal, hogy a perújítási kérelmét elutasító jogerős végzést értelmezésével kizárta a felülvizsgálattal megtámadható határozatok köréből.
- [8] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi kérdés esetén fogadja be.
- [9] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése óta is több határozatában vizsgálta már a jogorvoslathoz való jog és a felülvizsgálat összefüggését, és korábbi gyakorlatát fenntartva következetesen azt az álláspontot képviseli, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes – még nem jogerős határozatokkal szemben igénybe vehető – jogorvoslatokra vonatkozik, a jogorvoslathoz való alapjog tehát a többfokú jogorvoslathoz való jogot nem foglalja magában [lásd például 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23], 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60], 3054/2015. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [9], 3242/2015. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [24], 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [24], 3035/2017. (III. 7.) AB végzés, Indokolás [6]]. Az Alkotmánybíróság az 1/1994. (I. 7.) AB határozatában elvi jelleggel állapította meg, hogy a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat (ABH 1994, 29, 38.), ezért a felülvizsgálat az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való joggal nem hozható összefüggésbe.
- [10] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatára figyelemmel megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem érdemi vizsgálat nélkül, hivatalból történő elutasítása érdemi összefüggés hiányában nem alapozhatja meg a jogorvos-

lathoz való jog sérelmét, ezért az alkotmányjogi panasz nem elégíti ki a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában meghatározott vagylagos feltételeinek egyikét sem, így nincs helye a panasz érdemi vizsgálatának.

- [11] A fentiekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1078/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3340/2017. (XII. 8.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.Kpk.50.068/2016/21. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.Kpk.50.068/2016/21. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének, XV. cikk (1) bekezdésének, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmére alapította.
- [3] 2. Az indítványozó tulajdonában álló sorházi ingatlanhoz szomszédos lakóegység tulajdonosa az ingatlanhoz tartozó területen lábon álló kerti tetőt épített. Mivel a tető alatt több alkalommal is gépkocsi parkolt, az indítványozó a szomszédal szemben hatósági eljárást kezdeményezett a kerti tető gépkocsi beállóként történő használata miatt. Az építésügyi hatóság a szomszédot a kerti tető rendeltetésszerű használatára kötelezte, majd az ezen kötelezettséget megállapító döntésben foglaltak nem teljesítése okán újabb végzésben eljárási bírságot szabott ki vele szemben. A másodfokú hatóság a megtámadott döntést helybenhagyta. Bírósági felülvizsgálati eljárás során a Veszprémi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság nemperes eljárásban az eljárási bírságokat kiszabó végzéseket arra tekintettel, hogy a tényállás feltárásával és az indokolással kapcsolatos kötelezettségeknek a hatóság(ok) nem tett(ek) eleget, hatályon kívül helyezte és a hatóságot új eljárásra kötelezte. A bíróság egyúttal megállapította, hogy bizonyos – a döntésben szintén rögzített – feltételek mellett a tető alá eseti jelleggel, rövid időre, nem rendszeresen történő beállítás önmagában nem meríti ki a kerti építmény rendeltetésellenes használatának fogalmát. Az új eljárásban az illetékes jegyző a szomszédal szemben, arra alapítottnan, hogy vendégei nem a bírósági végzésben foglaltaknak megfelelően parkoltak, ismételten bírságot szabott ki a kerti tető nem rendeltetésszerű használatára miatt. A másodfokú hatóság ezt a döntést megsemmisítette, a bíróság az indítványozó ezzel szemben előterjesztett felülvizsgálati kérelmét az alkotmányjogi panasszal támadott döntésében elutasította.
- [4] Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság által a támadott döntésben tett megállapítás, amely szerint a közigazgatási iratanyagból megállapítható volt, hogy az eljáró hatóság a rendelkezésre álló bizonyítékokat (kamerafelvételek, felek nyilatkozatai) megfelelően figyelembe vette a döntése során, tényállás tisztázási kötelezettségének teljes mértékben eleget tett és a megismételt eljárásra adott bírósági iránymutatásoknak megfelelően vont le a vitatott, a tető alá történő beállásra vonatkozó következtetéseit, megalapozatlan és iratellenes. Ennek következtében az indítványozó szerint a bíróság nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, ezáltal sérült a tisztességes eljáráshoz való joga, és a jogorvoslathoz való joga. Az indítványozó szerint mivel a sérelmezett döntés a tulajdonában lévő ingatlanhoz tartozó udvar zavartalan használatát nem biztosítja, sérült a tulajdonhoz, valamint az „otthonhoz, a magán- és családi élethez való alapvető joga”; továbbá, mivel jogtalan hátrányt szenved a szomszédja – az ingatlanon sem tulajdoni, sem használati, sem egyéb jogosultsággal nem rendelkező – vendégével szemben, sérült a törvény előtti egyenlőség elve is.

- [5] 3. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ezekkel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [6] 3.1. Az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés) *a)–f)* pont] közül az alábbiak szerint tesz eleget.
- [7] A bíróság tájékoztatása szerint a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 15.Kpk.50.068/2016/21. számú végzését az indítványozó jogi képviselője 2016. november 25-én vette át, míg az indítványozó az alkotmányjogi panaszát – a postai bélyegző tanúsága szerint – 2017. február 20-án nyújtotta be az elsőfokú bíróságon. Mindezek alapján megállapítható volt, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a törvényi határidőn túl – a 87. napon – terjesztette elő. Az indítványozó beadványa benyújtásával egy időben azonban igazolási kérelmet is előterjesztett, amelyben előadta, hogy betegség miatt nem tudott az ügyben eljárni és panaszát benyújtani, azonban az akadály megszűnésétől számított 15 napon belül benyújtotta elbírálásra alkalmas indítványát. Mulasztása igazolására orvosi igazolás másolatát csatolta és kérte annak elfogadását és indítványa érdemi elbírálását. Az Alkotmánybíróság az igazolási kérelmet az Ügyrend 28. § (6) bekezdése alapján egyesbírói eljárásban meghozott végzéssel elfogadta.
- [8] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a)–f)* pontjaiban foglalt formai követelmények közül az *e)* pontban írt indokolási kötelezettségnek az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott VI. cikk (1) bekezdése, XIII. cikk (1) bekezdése, valamint XV. cikk (1) bekezdése tekintetében nem tesz eleget, mivel azok tekintetében alkotmányjogilag is értékelhető indokolást nem tartalmaz.
- [9] 3.2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29. § és a 31. § szerinti feltételeket.
- [10] Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettség megállapítható: az indítványozó mint az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló közigazgatási végzés felülvizsgálatára irányuló nemperes eljárás kérelmezője, nyilvánvalóan érintettnek tekinthető.
- [11] A bírósági nemperes eljárásban meghozott döntés olyan bírói döntésnek minősül, amellyel szemben – az egyéb feltételek fennállta esetén – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással alkotmányjogi panasz benyújtásának helye lehet. Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság nemperes eljárásban meghozott végzésével szemben további jogorvoslati eljárás nem vehető igénybe, ezért a panasz az Abtv. 27. § *b)* pontjában és az Ügyrend 32. § (2) bekezdés *b)* pontjában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [12] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [13] Az indítványozó által állított alapjogi sérelmekkel összefüggésben előadott érvek valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára sérelmes bírói döntés megállapításainak tartalmi, és nem alkotmányossági kritikáján alapulnak. A benyújtott alkotmányjogi panaszban foglaltakból megállapítható, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságnak az eljárás során kialakult jogi álláspontjával, továbbá a végzés indokolásának egyes elemeivel. Az indítványozó valamennyi általa megjelölt alapjogi sérelmet kizárólag ebből, vagyis a saját és az eljáró bíróság jogi álláspontjának eltéréseiből; a rendelkezésre álló bizonyítékok és az azokból levont jogi következtetések értékelésének különbözőségéből vezette le.
- [14] A bíróság a támadott végzésének indokolásában a közigazgatási iratanyag alapján azt állapította meg, hogy a kérelmezett hatóság a vitássá tett döntésében a tényállás tisztázására irányuló kötelezettségének teljes mértékben eleget tett, a beszerezett bizonyítékokat, nyilatkozatokat a korábbi bírósági iránymutatás kellő figyelembevételével helyesen értékelte, továbbá felsorolta a döntése során mérlegelés alá vont egyéb körülményeket. Mindezekre tekintettel állapította meg, hogy a hatóság a Ket. szabályait megfelelően alkalmazta, törvényes és megalapozott döntést hozott; rögzítette továbbá, hogy döntését a rendelkezésre álló iratanyag alapján hozta meg, melynek részletessége szükségtelenné tette a felek meghallgatását, ezért azt mellőzte.

- [15] Az indítványozó valójában a bíróság fenti megállapításainak tartalmi megváltoztatását kérte. Ez a jelen ügyben kizárólag a bizonyítékok újramérlegelése útján lenne lehetséges, azonban az Alkotmánybíróság az ezzel kapcsolatos töretlen gyakorlatának megfelelően – mely szerint alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja – a jelen ügyben is tartózkodott attól, hogy a tényállás megállapítására, valamint a jogszabályok értelmezésére és azok alkalmazására hivatott bíróságok ezen tevékenységét felülbírálja. Az Alkotmánybíróság – mint minden szakjogi, törvényességi felülbírálatra irányuló indítvány kapcsán – ismételten rámutat arra, hogy „[s]em a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {elsőként lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. „[A]z Alkotmánybíróság [...] a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Annak eldöntése, hogy az ingatlanon álló kerti tető indítványozó által vitatott használati módja a konkrét esetben rendeltetésszerűnek tekinthető-e, kizárólag az illetékes hatóságok, illetve az ezek döntéseinek törvényességi felülvizsgálatára hatáskörrel rendelkező bíróságok hatáskörébe tartozó (szak)kérdés. A támadott bírósági döntés – a jelen ügyben feltárható összefüggések alapján – ezért nem képezhetne érdemi vizsgálat tárgyát.
- [16] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában, illetve részben az 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írott feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [17] Az alkotmányjogi panasz visszautasításának indokát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének hivatkozott sérelme tekintetében az alábbi indokkal egészítem ki.
- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése a tisztességes eljáráshoz való jogot a bíróságok peres eljárásához kapcsolja („Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit [...]”). Nézetem szerint ezért a peren kívüli eljárások nem állnak az indítványban hivatkozott XXVIII. cikk (1) bekezdésének védelme alatt. Erre tekintettel az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikke (1) bekezdése sérelmére alapított befogadására nemcsak az indokolásban részletezett ok miatt, hanem az indítványban felhozott sérelmek (illetve maga a sérelmezett eljárás) és a XXVIII. cikk (1) bekezdése közötti összefüggés hiánya miatt sincs lehetőség.

- [19] Mindezekről függetlenül, az indítvány tartalmi tekintetben – az indokolás vonatkozó részében kifejtetteknek megfelelően – valóban törvényességi kérdésben való felülbírálatra irányul, ami az indítvány visszautasítását önmagában is indokolja.

Budapest, 2017. november 28.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1004/2017.

• • •

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062-9273